

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота
ВПЛИВ КЛАСИЧНИХ ТА СУЧАСНИХ КАЗОК НА МОВЛЕННЄВИЙ
ТА ЕМОЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

БАТКО ДОРІНА ОЛЕКСАНДРІВНА

Студентка VI-го курсу

Освітня програма: Дошкільна освіта

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № _____ / 202_

Науковий керівник:

Чопак Єва Василівна

(старший викладач)

Завідувач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти:

Біда Олена Анатоліївна

(доктор педагогічних наук, професор)

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 202_

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління
закладом освіти

Кваліфікаційна робота
Вплив класичних та сучасних казок на мовленнєвий та емоційний
розвиток дітей дошкільного віку

Рівень вищої освіти: бакалавр

Виконавець: студентка VI-го курсу

Батко Доріна Олександрівна

освітня програма: Дошкільна освіта

спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Науковий керівник: Чопак Єва Василівна

(старший викладач)

Рецензент: Ланці Вікторія Гейзівна

(викладач)

Берегове

2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia, Pszichológia, Tanító, Óvodapedagógia, Oktatási Intézményvezetés Tanszék

**A KLASSZIKUS ÉS KORTÁRS MESÉK HATÁSA AZ ÓVODÁSKORÚ
GYERMEKEK NYELVI ÉS ÉRZELMI FEJLŐDÉSÉBEN**

Szakdolgozat

Készítette: Batka Dorina

VI. évfolyamos óvodapedagógia
szakos hallgató

Témavezető: Csopák Éva,
főiskolai adjunktus

Recenzens: Láncki Viktória
(oktató)

ЗМІСТ

Вступ	6
I. Поняття дитячої літератури	8
1.1. Особливості дитячої літератури	9
1.2. Тлумачення класичної казки на основі теорії казок Ласло Араня	10
1.2.1. Характерні риси народних та літературних казок	12
1.3. Характерні риси сучасних казок	14
II. Вплив казок на мовний та емоційний розвиток дітей дошкільного віку.....	16
2.1. Роль казок у мовному розвитку дитини	16
2.2. Роль казок в емоційному розвитку дитини	17
2.3. Соціальний та когнітивний вплив казок на розвиток дітей	18
III. Методи дослідження впливу казок	20
3.1. Мета дослідження, гіпотеза	20
3.2. Методи дослідження.....	21
3.3. Результати дослідження.....	22
3.3.1. Підсумки анкетного опитування вихователів дошкільних закладів	23
3.3.2. Аналіз частини дослідження.....	40
3.3.3. Результати спостереження серед дітей середньої групи	44
3.3.4. Аналіз дослідницької частини	56
3.4. Висновки	58
Підсумки	63
Резюме	65
Список використаної літератури.....	67
Додатки	

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	6
I. A gyermekirodalom fogalma	8
1.1.A gyermekirodalom sajátosságai	9
1.2.A klasszikus mese értelmezése Arany László meseelmélete alapján	10
1.2.1. A népmesék és műmesék jellemzői	12
1.3. A kortárs mesék jellemzői	14
II. Mesék hatása az óvodáskorú gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődésében	16
2.1.A mesék szerepe a gyermek nyelvi fejlődésében	16
2.2. A mesék szerepe a gyermek érzelmi fejlődésében	17
2.3. A mesék társas és kognitív hatásai a gyermekek fejlődésében	18
III. Kutatási módszerek a mesék hatásáról	20
3.1.Kutatási cél, hipotézis	20
3.2.A kutatás módszerei	21
3.3.A kutatás eredménye	22
3.3.1. Kérdőíves felmérés eredménye gyakorló óvodapedagógusok körében	23
3.3.2. Kutatási rész elemzése	40
3.3.3. Megfigyeléses vizsgálat eredménye a középső csoportos gyermekek körében	44
3.3.4. Kutatási rész elemzése	56
3.4.Konklúzió	58
Összefoglalás	63
Ukrán nyelvű összefoglalás (Rezümé).....	65
Felhasznált irodalom	67
Mellékletek	

BEVEZETÉS

A mese hallgatása, olvasása és mesélése évezredek óta meghatározó része a gyermekek életének. A történetmondás nem csupán szórakoztató időtöltés, hanem a nyelvi, érzelmi és erkölcsi fejlődés kiemelten fontos eszköze. A gyermekirodalom, különösképp a mese, olyan kapukat nyit meg a gyermek előtt, amelyek nemcsak a képzelet világába vezetnek, hanem elengedhetetlenek a személyiségformálás szempontjából is. A klasszikus népmesék örök érvényű értékrendet, szerkezeti stabilitást és nyelvi mintákat közvetítenek, míg a kortárs mesék a modern társadalom kihívásaira reagálva új tartalmakat, érzelmi mélységet és nyelvi játékosságot vonultatnak fel.

A gyermekirodalom, mint sajátos művészeti ág, több mint irodalmi kategória: olyan komplex kulturális jelenség, amely a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve szólítja meg a fiatal olvasót vagy hallgatót. A gyermekek számára készült irodalmi művek, legyenek azok versek, mesék vagy történetek, mélyreható hatást gyakorolnak az érzelmi világra, a gondolkodásmódra és a nyelvi fejlődésre egyaránt. Már a korai gyermekévekben kialakulhat az irodalom iránti vonzalom, amelynek alapja a mesehallgatás és az az élmény, amelyet a gyermek a történetek befogadása során átél. Ezek az első irodalmi élmények sokszor életre szóló hatást gyakorolnak. Fejlesztik a fantáziát, az erkölcsi érzéket és az empátiát, miközben segítenek eligazodni az érzelmek világában.

A mese különleges eszköz: a gyermek életkori sajátosságainak megfelelően strukturált történetei segítenek a nyelvi minták elsajátításában, miközben lehetőséget adnak az érzelmi azonosulásra is. A klasszikus mesék, mint a magyar népmesék, stabil értékrendet, ismétlődő szerkezetet és jól felismerhető szereplőket kínálnak, melyek biztonságérzetet nyújtanak a gyermeknek. Ezzel szemben a kortárs mesék árnyaltabb világképet és sokrétűbb érzelmi tartalmat tárnak fel, amelyek a mai társadalmi környezetre reagálnak, és egyre gyakrabban jelenítik meg a gyermeki valóság összetettségét.

Dolgozatom célja annak vizsgálata, hogy a klasszikus és kortárs mesék milyen módon hatnak az óvodáskorú gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődésére. Kiemelten foglalkozom a gyermekirodalom fogalmának meghatározásával, valamint a mese különböző típusainak tartalmi és stilisztikai jellemzőivel. Fontos kérdés továbbá, hogy miként járul hozzá a mese a gyermek anyanyelvi kompetenciáinak fejlődéséhez, valamint hogyan segíti elő az érzelmek kifejezését, feldolgozását, az önazonosság kialakítását és az empátikus viselkedés fejlődését.

A témám aktualitását és jelentőségét az adja, hogy a mese napjaink nevelési gyakorlatában egyre inkább háttérbe szorul a digitális tartalmak térnyerésével szemben. Ugyanakkor a kutatások és pedagógiai tapasztalatok alátámasztják, hogy a mesék pótolhatatlan szerepet töltenek be a harmonikus fejlődés biztosításában. A mesehallgatás nemcsak a nyelvi tudatosságot és kommunikációs készséget erősíti, hanem a gyermek érzelmi biztonságát is alapvetően meghatározza.

A kutatásom során a célom az volt, hogy feltérképezzem, hogyan hatnak a különböző típusú (klasszikus és kortárs) mesék a gyermekekre, valamint hogy milyen különbségek figyelhetők meg a gyermekek érdeklődésében és reakcióiban a mesék típusa alapján. A vizsgálat további célja annak megismerése volt, hogy az óvodapedagógusok milyen szempontok szerint választanak meséket, milyen tapasztalataik vannak a gyermekek mesehallgatási szokásaival kapcsolatban, illetve hogyan vélekednek a klasszikus és kortárs mesék pedagógiai jelentőségéről.

I. A GYERMEKIRODALOM FOGALMA

A költők és írók szívesen gondolnak vissza a gyermekkorukban hallott mesékre, versekre, első könyveikre, esetleg irodalmi élményeikre. Vallomásaikban gyakran felfedik irodalomra eszmélésük folyamatát, hogyan lettek gyermekként a könyvek és írások kedvelői (Bauer, 1995).

A gyermekirodalomnak és általában a gyermekkorban kapott irodalomnak maradandó a hatása. Ezek a művek mutatják meg a gyermekeknek az irodalom világát. Ráébresztik a szó, a betű hatalmára, felkeltik benne a művészi élmény izgalmát, azt, hogy alkotó képzeletének tevékeny részvételével az idő, a tér korlátait legyőzheti, megsokszorozhatja világát. A kisgyermek az irodalomtól kapja meg az örökké újhoz érkezés örömét, s ezek az igézetek beleépítik magukat az életbe. A gyermekirodalomhoz való vonzódása a hordozója későbbi irodalmi érdeklődésének, szeretetének, esetleg éppen ezeknek az élményeknek köszönhetően bontakozik ki íráshoz való kedve vagy tehetsége.

Ezekből az következtethető, hogy a gyermekirodalom a szépirodalom része. A művek egy része tényleg ehhez a réteghez sorolható. Más részük viszont az ismeretterjesztő irodalom köréhez tartozik. Maga a kifejezés, hogy gyermekirodalom, gyűjtőfogalma azoknak az irodalmi műveknek, amelyek gyermekekhez szólnak (Bauer, 1995).

A gyermekirodalom a gyermekek életkori sajátosságait figyelembe vevő vagy eredetileg a felnőtt irodalomhoz tartozó, de a gyermekeknek is élményt adó irodalmi művek összessége. A gyermekirodalom az irodalmon belül létező sajátos művészeti ág (Bauer, 1995: 3).

A gyermekirodalom szerves része az irodalomnak, költői képpel kifejezve „közvetlenül az irodalom törzsén ágazott el”. Nem mutathatja azt a képet, mintha merev határvonal választaná el őket egymástól. Azonos korban és társadalmi struktúrában, a kulturális felépítményben feltételes egységet alkotnak, s az irodalmat meghatározó tényezők a gyermekirodalomban is kimutathatók.

A gyermekirodalom része a nemzeti irodalomnak, mivel a kultúrájának, hagyományának, illetve jellegzetességeinek hordozója. A nyelvet használja, hogy kifejezze magát. A gyermekirodalom eszmeisége és alakulása összefüggésben áll a társadalom váltoásaival, ennek köszönhetően magába vonja a világirodalom áramlatait (Bauer, 1995).

Különösképpen jelentős a gyermekirodalomban, hogy a *külső és belső valóság* egyértelműen megmutatkozzon benne. Egyik meghatározó alaptörvénye az irodalomnak,

hogy kiemelt hangsúlyt kapjon az érzéki megjelenítés. A gyermekeknek irányuló irodalmi művekben a valóság esztétikai elsajátítására kell törekedni, hasonló elszántsággal, mint a felnőtt irodalomban.

Ahogy minden művészetnek, úgy a gyermekirodalomnak is feladatai közé tartozik az ember személyiségének formálása, gazdagítása. A gyermekirodalmi művek többféle nevelőhatással rendelkeznek, ezeket mégsem szabad túlértékelni. Egyik legszámottevőbb jelentősége, hogy a gyermeket a művészet egyik sajátos élményéhez vezeti el, így a kapott irodalmi élmény, sok más tényezővel együttvéve átalakító hatással lehet a kisgyermek egyéniségére. (Bauer, 1995).

1.1. A gyermekirodalom sajátosságai

Nem véletlenszerű az, hogy a gyermekirodalom egy sokszínű értékekkel rendelkező gazdag világ. A gyermekverseknek, verses meséknek, mondáknak, meseregényeknek, gyermektörténeteknek és gyermekregényeknek köszönhetően teljesebb a műfaji gazdagsága, több az eredeti mű, s kevesebb az adaptáció.

Különböző esztétikai minőségek és más esztétikailag érzékelhető mozzanatok jellemzik a gyermekirodalmat. A gyermektörténetek nagy része nem szép, hanem bájos, nem tragikus, ugyanakkor a derű mögött észlelhető némi lírai szomorúság. S ha valamiben jelen van a képtelenség, az a gyermekirodalom. Ez a képtelenség a gyermek számára teljesen természetes. Ugyanakkor a humor sem mellőzhető a gyermekeknek szánt művekben, de ennek is meg van a maga rendje. A kisgyermek mosolyogni és nevetgélteni szeretnek (Komáromi, 1999).

Természetesen a *pedagógiai elvek is befolyásolják a gyermekirodalmi művek alkotóját*. Mellőzik az alantast, a dühkitöréseket, az öncélú agresszivitást, s a kétértelmű kifejezéseket. Bármennyire is őszinték a gyermekvilághoz, mégis védelmezni és óvni akarják.

Pedagógiai szempontból követelmény szintén, hogy a gyermekeket *nem szabad félrevezetni sem a történelemben, sem a valóságban, sem pedig a természet világában*. Az ábrázolásnak egyértelműnek kell lennie a gyermekek érdekében. A mesének nem szabad megtévesztenie a gyermeket, hanem eligazítást kell mutatnia az élet dolgaiban, konfliktusainak, szorongásainak kezelésében, s vágyinak világában (Komáromi, 1999).

Pedagógiai szempontból hangsúlyozhatjuk azt is, hogy a gyermekirodalomnak köszönhetően *a gyerek nemzeti identitástudata is fejlődik*. A gyermekirodalom

magyarságból is leckét adhat. Ahogyan a gyermek olvas, úgy az anyanyelvét is tanulja. Ennek az irodalomnak a szövegvilága nem mehet szembe az anyanyelv szabályival. Egyértelműnek, érthetőnek és magyarosnak kell lennie. Ezáltal a gyermek, már a rég feledésbe merült szavakat is megtanulhatja. Szókincsével együtt bővül számára a valóság. Így, ez a nyelv nem lehet idegen a gyermek számára.

A gyermekirodalom jellemzői közé tartozik az is, hogy igazodik a gyermekek világképéhez. A kisgyermekek világképe mágikus és animisztikus, így kettős tudatával tökéletes befogadója a meséknek. Mondhatni a mese a gyermek szemével nézett világ, a „jó és a rossz világa”.

A gyermekirodalom kitart annál a morálnál, amit a mesétől örökölt, s ami illik a fekete-fehér gyermeki gondolkodáshoz. A gyermekek irodalmában az erkölcsi világrend dominál. A sors és az elismerés között összeköttetés van. A szenvedések nem hiába történnek. Érvényes marad az a mesemorál, miszerint „jó tett helyébe jót várj”, az adok-kapok világa egyszerű és érthető. Mindezek értelmében a gyermekirodalom erkölcsi jóra is neveli a gyermekeket (Komáromi, 1999).

1.2. A klasszikus mese értelmezése Arany László meseelmélete alapján

A klasszikus mesék a gyermekirodalom egyik legjelentősebb műfaját képviselik, amelyek a népi hagyományokból erednek, s generációkon át öröklődtek. Ezek a mesék egyszerre szórakoztatnak és tanítanak, miközben hozzájárulnak a gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődéséhez egyaránt.

A magyar népmesék rendszerezése és az elméleti háttérének kialakítása szorosan összefüggésben van a 19. századi nemzetépítő szándékkal. Az első népköltészet gyűjtésére felszólító nyilvános felhívás 1782-ben jelent meg Ráth Mátyás szerkesztésében a Magyar Hírmondó folyóiratban, azonban a terjedelmesebb gyűjtőmunka csak a következő évszázadban indult meg (Steklács, 2010).

A kezdeti népmesegyűjtemények leginkább német nyelven jelentek meg, és nyomós hatást gyakorolt rájuk a német romantika népköltészetet középpontba állító törekvései. Ebben fontos szerepet játszottak Herder, Goethe, valamint a Grimm testvérek munkája is. A magyar népmesekincs rendszerezésének tudományos alapra helyezése a 19. század közepére tehető, ahol többek között Arany László munkássága is említésre méltó szerepet tölt be.

Arany László nemcsak szerkesztőként és költőként alkotott maradandót, hanem folkloristaként is. 1867-ben egy előadása idején már 240 magyar népmese állt a kutatók rendelkezésére, ami jelentős különbséget mutatott Henszlmann Imre 20 évvel azelőtti előadáshoz, amikor csak 14 mese volt elérhető magyar nyelven (Steklács, 2010).

Munkásságának egyik központi kérdése a mese műfaji meghatározása volt. Különbséget tett a mese, monda és rege között, és szeretett volna egy szisztematikus megkülönböztetést létrehozni, amivel már találkozott német nyelven.

Arany László tanulmánya az egyik legjelentősebb hozadéka a magyar népmesék műfaji osztályozása. Arany az alábbi főbb csoportokat különbözteti meg:

- **Jelvi mesék:** Ezek a mesék ősi, szimbolikus jelentéstartalommal bírnak, sokszor természetfeletti elemekkel. Az aktuális terminológia szerint a tündér- és hősmese típusok ide tartoznak. Arany azonban kiemeli, hogy a „tündér” kifejezés igazából ritkán szerepel ezekben a mesékben, ennek értelmében a „jelvi” kifejezést tartja pontosabbnak. Itt a „jel” nemcsak képi elemeket közvetíthet, hanem erkölcsi tartalmakat is. Arany különös figyelmet fordít arra, hogy a mesék gyakran világosan tagolt szerkezetet követnek, ahol a főhős különböző próbákon megy keresztül, s így jut el a céljához. Próbáknak nevezhető a házasság, trónszerzés vagy esetleg mágikus tárgyak megszerzése. A háromszori ismétlés, a segítő megjelenése (öregasszony, állat vagy varázslény), a próbatételek mind a jelvi mesék fontos szerkezeti elemeihez tartozik (Steklács, 2010).
- **Tanmesék:** Ezekhez a mesékhez olyan elbeszélések tartoznak, melyek erkölcsi tanulságot vagy valamilyen lény jellemző tulajdonságait mutatják be. Arany megkülönbözteti a tanító célzatú és nem didaktikus állatmeséket. Azonban nem tekinti a magyar népmese szerves részéhez a fabulák klasszikus hagyományát, mivel azoknak nem eredeti a folklórgyökerük. A tanmesék közös jellemzője a képletes szerkesztésimód: az állatok emberi tulajdonságokkal bírnak, a cselekedeteik pedig a társadalmi vagy erkölcsi normák megszegésének a következményeit mutatják be. Ezeknek a meséknek a célja a tanítás, de nem okvetlen a közvetlen nevelés, hanem inkább az emberi viselkedés ironikus, elgondolkodtató bemutatása (Steklács, 2010).
- **Tréfás mesék:** Ez a legszínesebb mesecsoport, mely 4 alműfajra bomlik:
 - *Emberi gyarlóságokat, talpraesettséget bemutató mesék:* Ezek hőse sokszor furfangos szegényember vagy bolond figura, aki túljár mások eszén, akik általában felsőbbrendű személyek. Az ilyen fajta történetek a népi igazságérzet kifejezői, ahol

a gyenge legyőzi az erősebbet, s a szegény győzedelmeskedik a gazdag vagy hatalmaskodó fölött.

- *Gyermekmesék (lánc- vagy formulamesék)*: Ezek funkciója a gyermeki közönség szórakoztatása. Jellemző rájuk a ritmusosság, az ismétlés és a fokozás. Játékos a nyelvezetük, gyakran nonszensz elemekkel élnek, de ezzel a nyelvi élményt és a közös mondókázás örömét is hangsúlyozzák.
- *Csalimesék (önironikus, „félbemaradt” mesék)*: Ennek a különös mesetípusnak lényege, hogy a hallgató és az elbeszélő viszonyának játékos a kifordítása. A történetnek szándékosan nincs semmilyen megoldása, vagy éppenséggel a mesélő „leplezi le” magát, ezáltal kizökkenti a hallgatót a mesélés illúziójából. Ez a fajta önreflexió a népi elbeszélés kifinomult nyelvhasználati eszközeit is jelzi.
- *Képtelenségekről szóló történetek (hazugságmesék)*: A lehetetlenségekre, túlzásokra építő, egyértelmű valótlanságokat állító mesék célja először is a hallgató elképesztése és szórakoztatása. Gyakran képezik a versengés tárgyát („Ki tud nagyobb hazudni?”), s a mese végére teljesen ostobaságba torkollnak. Ez a műfaj a fantázia felszabadításának és a nyelvi kreativitásnak majdhogyan nem korlátlan terepe (Steklács, 2010).

Arany nagyra értékeli a tréfás meséket, mivel véleménye alapján ezek tükrözik legjobban a magyar emberek kedélyességét és humorát. Véleménye alapján ezek a történetek nem egyszerűen a szórakoztatás céljából jöttek létre, hanem a közösségi események részét is képezték. A tréfás mesék különösen alkalmasak voltak arra, hogy a mindennapi élet ellentmondásait játékosan taglalja, miközben a társadalmi feszültségek oldásában is meghatározó szerepet játszottak.

Arany kiemelten fontosnak tartja az eredetiség megőrzését, mikor így fogalmaz: „a mese lehetőleg eredeti alakjában kerüljön az irodalom elé, körülbelül úgy, mint azt egy ügyes mesemondó [...] elmondaná”. Ez a vélemény a néprajzi hitelesség máig érvényes alapelveként is értelmezhető (Steklács, 2010).

1.2.1. A népmesék és műmesék jellemzői

A mese az egyik legrégebbi irodalmi műfaj, mely minden kultúrában megtalálható. Nem csak a gyermekkori fantázia világa, hanem mélyebb emberi tapasztalatokat, erkölcsi tanulságokat és kulturális értékeket is közvetít. A mese műfaján belül két meghatározó típust

különböztetünk meg: *a népmesét és a műmesét*. Bár ezek többször tematikai és formai hasonlóságokat mutatnak, lényeges különbségek figyelhetők meg az eredetük, szerkezetük, szereplőik és üzenetük szempontjából (Kulin, 1984).

A *népmese* egy kollektív alkotás eredménye, amely hosszú időken keresztül formálódott a közösség által, s szájhagyomány útján fennmaradt nemzedékről nemzedékre. Ezzel ellentétben a *műmese* ismert szerzőhöz köthető, egy tudatos alkotás eredménye. A műmese a népmese motívumaiból is meríthet, de annak a szerkezetén, stílusán, tartalmán túllépve egy új, sok helyzetben egyéni értelmezést kínál.

A *népmese* egyik fő ismertető jele az *állandóság*. A mesék kezdetén és végén használt formulák, mint például a jól ismert „Egyszer volt, hol nem volt...” vagy „...boldogan éltek, míg meg nem haltak”, biztosítják a szóbeli elbeszélés állandóságát. A történetek legtöbbször hármass szerkezetben épülnek fel (három szereplő, három próbatétel, három kívánság) és gyakran használnak ismétléseket, refréneket, hogy ezáltal azok könnyebben megjegyezhetők és előadhatók legyenek.

Ezzel ellentétben *a műmese stilisztikai szabadságot élvez*: a szerző egyéni nyelvezetet, iróniát vagy érzelmi mélységet is alkalmazhat művében. Erre jó példa Lázár Ervin: *A Négyszögletű kerek erdő* című kötete, ahol a mese formai keretein belül olyan emberi értékek és problémák említésre kerülnek, mint az elfogadás, önismeret vagy az egyéni szabadság (Kulin, 1984).

A *szereplők jellemzése* szintén számottevő eltérésre mutat rá. A *népmesei hősök* gyakran *típusfigurák* (a bölcs öreg, legkisebb fiú, a gonosz mostoha), akiket a funkcióik szerint ismerünk meg. A szereplők állandók, jellemük a történet során nem, vagy szinte alig változik. Ezzel szemben a *műmesékben megjelenik egy pszichológiai mélység*, egyéni fejlődés és belső konfliktus. Például Andersen *A kis gyufaárus lány* meséje mély empátiát ébreszt az olvasóban és a gyermeki szenvedés társadalmi összefüggését is érzékelteti.

Az *idő és tér viszonya* szintén másként jelenik meg a két meseformában. A *népmese* az időn és téren kívüli, egy „mesei világban” játszódik, ahol az események sokszor meghatározatlan helyen és időnélküli módon történnek. A *műmese* ezzel ellentétben gyakran konkrétan kiemeli a teret, az időt, s a valósághoz közelebb álló világban is játszódhatnak. Ez lehetővé teszi azt, hogy a műmese közvetlenebb módon reagáljon a társadalomra és az egyén élethelyzetére.

A *mesék funkciója* különböző. Elsősorban a *népmese funkciója* közé tartozik az értékadás, az erkölcsi normák közvetítése, mely gyakran szolgál nevelési és közösségformáló célokat. A *műmese viszont* már sokszor esztétikai, művészi kifejezésként

jelent meg, s a szerzői egyéni világképét is tükrözte. Azonban mindemellett a műmese sem veszíti el nevelő szerepét, különösen a gyermekirodalom keretében, ahol segíthet az érzelmi intelligencia, a szimbolikus gondolkodás és empátia fejlesztésében (Kulin, 1984).

1.3. A kortárs mesék jellemzői

A kortárs gyermekirodalom egyik lendületesen fejlődő műfaja a mese, amely napjainkban a klasszikus elemek újragondolása és a modern kulturális jelenségek beillesztése révén nyeri el sajátos karakterét. A kortárs mesék egyszerre őrzik a hagyományos meseszerkezetek és motívumkészletek alapjait, s eközben jelentősen átalakulnak a jelen társadalmi, nyelvi és technológiai környezetének hatására.

A kortárs meseirodalom egyik leggyakoribb iránya a népmesék posztmodern átírata. Ezekben a művekben a klasszikus történetek tartalmi és formai elemeit dolgozzák fel új szempontok szerint, eközben a mese műfaji kereteit megőrzik. A hős útja, a próbatételek vagy a mesei számok jelen vannak, viszont a szereplők jellemzői, a konfliktuskezelés módjai, a hatalmi viszonyok már a kortárs érték- és normarendszert tükrözik. Tehát megmarad a hagyományos mesei mintázat, viszont új jelentési környezetbe helyeződik (Baka L., 2022).

A kortárs mesék egyik lényegi jellemzője az, hogy gyakorta egyidegűleg építenek fel valóságos és fantázia világokat is. A kettőség lényege, hogy a mesevilág nem teljesen kitalált, hanem egyfajta tükrözése a mai gyermeki vagy felnőtt valóságnak. A történetek sokszor a gyermekek mindennapjaiból indulnak, majd fokozatosan haladnak egy képzeletbeli térbe. Ez a váltás lehetőséget ad a példázatosságra, ugyanakkor nem hagy el a történet befogadhatóságából és hitelességéből sem.

A kortárs mesék poétikai jellemzőit megfigyelve kiemelhető egy kettőség, amely a hagyományos és a modern stilisztikai eszközök egyidejű alkalmazásából ered. A klasszikus, meseszerű elbeszélési technikák gyakran keverednek iróniával és játékos önreflexióval. Ez a rétegezettség képes megszólítani többféle olvasói réteget, ezáltal a mese nem csak gyermekeknek, hanem a felnőttek számára is fontos jelentéstartalmakkal bír (Baka L., 2022).

A kortárs mesék jelentős része szövegközötti kapcsolatokkal és központi utasításokkal él. A szövegek gyakran kitérnek más irodalmi művekre, popkulturális alkotásokra vagy éppen a digitális világ elemeire. Az olvasói élményt sokszor befolyásolja a befogadó ismerete a kulturális referenciákról, ennek köszönhetően a kortárs meseirodalom elmozdul a hagyományos értelmezéstől egy sokkal komplexebb szövegépítkezés felé.

A kortárs meseirodalom nyelvhasználata eléggé változatos. A szerzők élnek az egyszerűsített nyelvi megoldásokkal, szójátékokkal, valamint a tájnyelvek és ifjúsági nyelvhasználat elemeivel is. Ez nem csak szimplán esztétikai értékekkel bír, hanem segíti abban a befogadót, hogy könnyebben azonosuljon a karakterekkel és helyzetekkel. Így a nyelvi sokszínűség nem egyszerűen stilisztikai eszköz, hanem fontos eleme a mese világához való közelítésének (Baka L., 2022).

II. MESÉK HATÁSA AZ ÓVODÁSKORÚ GYERMEKEK NYELVI ÉS ÉRZELMI FEJLŐDÉSÉRE

A mese kiemelkedő szerepet játszik az óvodáskorú gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődésében. Ebben az életkorban különösen érzékeny időszak zajlik az anyanyelv elsajátítása és az érzelmi kompetenciák kialakulása szempontjából, a mesék pedig természetes és hatékony módon támogatják ezeket a folyamatokat. A rendszeres mesehallgatás elősegíti a gyermek szókincsének gazdagodását, a nyelvtani szabályszerűségek elsajátítását, valamint a beszédprodukción és a nyelvi kifejezőkészség fejlődését. A klasszikus és kortárs mesék nyelvi mintákat közvetítenek, melyek hozzájárulnak a gyermek nyelvi tudatosságának kialakulásához, és megalapozzák az írott nyelv megértéséhez szükséges készségeket is.

A mese érzelmi szempontból is jelentős hatást gyakorol a gyermek fejlődésére. A történetek lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermek biztonságos keretek között éljen át különböző érzelmi állapotokat, valamint felismerje és feldolgozza saját belső feszültségeit, szorongásait, vágyait és csalódásait. A mesehősökkel való azonosulás, az érzelmi dilemmák átélése, valamint a történetek megoldásainak megtapasztalása elősegítik az érzelmi intelligencia, az empátia, az önreflexió és az erkölcsi érzék fejlődését. A mese így nem csupán nyelvi fejlesztőeszköz, hanem a gyermek belső világának formálója is, amely hozzájárul az egész személyiség harmonikus alakulásához.

2.1. A mesék szerepe a gyermek nyelvi fejlődésében

A mesék rendszeres olvasásának és hallgatásának köszönhetően a gyermekek természetes módon sajátítják el a nyelv szabályszerűségeit, bővül a szókincsük, mindeközben fejlődik a beszédkészségük és nyelvi kifejezőképességük. A mesehallgatás során nem csak új szavakkal ismerkedik meg a gyermek, hanem elsajátítja a történetmesélés logikáját, a mondatok szerkesztését, illetve a párbeszéd formáit is egyaránt. Ez meglehetősen fontos az óvodáskorú gyermekek számára, mivel az anyanyelvi fejlődés legintenzívebb szakasza ebben az életkorban történik.

A mese egy szóbeli műfaj, így elsődleges szerepei közé tartozik a hallás utáni szövegértés fejlesztése. A mesélő, legyen az szülő vagy esetleg óvodapedagógus, hangsúlyozással, mimikával és artikulációval segíti a gyermek megértését, ami elősegíti az

olvasási készségek fejlődését is. A hallott szöveg aktivizálja a gyermek képzeletét, s ezzel egyidejűleg elősegíti a belső beszéd fejlődését (N. Császi, 2018).

A klasszikus mesék, legfőképp a népmesék, ismétlődő formuláikkal és jellegzetes szófordulataikkal elősegítik a nyelvi minták rögzülését. Ezek a rendszerezett, ritmikus szövegek nemcsak szimplán könnyebben megjegyezhetők, hanem egyfajta biztonságot is nyújtanak a gyermekek nyelvi használatában. Ezzel szemben a kortárs mesék a mai nyelvhasználatot mutatják be, így elősegítik a gyermekek jelen idejű nyelvi alkalmazkodását is.

A mese a gyermek beszéd aktivitását is növeli: kérdez, válaszol, visszamesél, párbeszédeket próbál utánozni, s ennek köszönhetően egyre pontosabban és bátrabban használja a nyelvet. A mesék segítségével fokozatosan kialakul a gyermek fejlődő nyelvi tudatossága, mely hozzájárul az írás-olvasás előkészítéséhez (N. Császi, 2018).

2.2.A mesék szerepe a gyermek érzelmi fejlődésében

Köztudottan a mesehallgatás nemcsak a gyermek nyelvi készségeit fejleszti, hanem az érzelmi intelligencia alakulásához is hozzájárul. A mesék szereplőivel való azonosulás jó lehetőséget ad arra, hogy a gyermek közvetetten élje át és dolgozza fel szorongásait, félelmeit, vágyait és esetleges csalódásait. Ennek köszönhetően a mese érzelmi biztonságot nyújt és elősegíti a gyermek számára azt, hogy szavakba tudja foglalni érzéseit.

A mese szereplői gyakran olyan döntési helyzetek előtt állnak, melyeket a gyermekek még saját életükben nem tapasztaltak, de a meséknek köszönhetően „próbára tehetik” magukat ezekben. A mesék hőseivel való érzelmi azonosulás során a gyermekek képesek belülről olyan érzéseket átélni, mint a félelem, a bátorság, remény és bizalom, s ennek köszönhetően az empátia készsége is fejlődik (N. Császi, 2018).

A klasszikus mesék gyakran nyújtanak erkölcsi útmutatást, egyszerű módon megkülönböztetve a jót és a rosszat, ezáltal segítve a gyermek erkölcsi érzékének fejlődését. A kortárs mesék már árnyaltabban mutatják be az érzelmi viszonyokat és dilemmákat, így segítik a komplexebb érzelmek felismerését és feldolgozását.

Továbbá említésre méltó még az, hogy a mesének jelentős feszültségoldó szerepe van. A mesékben megjelenő nehézségek szimbolikusan mutatják be a gyermek belső konfliktusait, melyeket a történet megoldása során ő is fel tud oldani magában (N. Császi, 2018).

2.3. A mesék társas és kognitív hatásai a gyermek fejlődésében

A mesék nemcsak a gyermek nyelvi és érzelmi fejlődését segítik elő, hanem hozzájárulnak a kognitív és szociális készségeinek fejlődéséhez is. A mesékben szereplő mesehősök és helyzetek lehetőséget adnak arra, hogy megértsék a gyermekek a társas kapcsolatok dinamikáját, az együttműködés elengedhetetlen fontosságát és a problémamegoldás többféle módját.

A mese mintákat mutat be a társas viselkedéshez: hogyan kell viselkedni egy testvérrel, egy baráttal vagy akár egy idegen személlyel szemben. A mesehallgatás során a gyermek megtapasztalja milyen az, amikor meglátja mások nézőpontját, mely az empátia és az erkölcsi fejlődés egyik alappillére. Képes lesz arra, hogy felismerje mások érzelmeit, viselkedését és szándékait (N. Császi, 2018).

A kognitív szempontot figyelembe véve a mesék strukturált logikája és a történetekben rejlő problémamegoldás fejleszti a gyermek gondolkodását, segíti a történeti sorrend érzékelését, ezzel együtt az ok-okozati kapcsolatok felismerését, valamint még a figyelem és a memória erősödését.

A mese által nyújtott ismétlődő szerkezetek, továbbá a jellemző narratív felépítés elősegíti a mentális sémák kialakulását. A gyermekek ezáltal megtanulják, hogyan is épül fel egy történet: van kezdete, bonyodalma és megoldása. Ez segít abban, hogy a gyermekek logikus sorrendbe tudják állítani a gondolataikat és könnyebben tudnak eligazodni a való világban is.

Fejlődik a gondolkodás rugalmassága, mivel különböző megoldási lehetőséggel találkozhatnak a gyermekek a mese során. Különböző mesék lehetőséget adnak arra, hogy a gyermek a valóság korlátain túl a képzelőerejüket is megmozgassák, ez a kreativitás és problémamegoldás egyik alapja (N. Császi, 2018).

Összeségében elmondható, hogy a mese a gyermek egész személyiségét formálja, s egy komplex hatásrendszerrel bír. Nem csak különálló fejlesztési területekre hat, hanem azokat szorosan összekapcsolva, egymást erősítő módon támogatja a gyermekek harmonikus és kiegyensúlyozott fejlődését. A nyelvi, érzelmi, kognitív és szociális készségek nem egymástól függetlenül alakulnak, hanem kölcsönhatásban fejlődnek, s a mese ezt az integrált fejlesztési lehetőséget biztosítja. A mesehallgatás során megélt érzelmek, nyelvi fordulatok és párbeszéd, továbbá a narratív struktúrák együttesen formálják a gyermek értelmező, önkifejező és kapcsolatteremtő képességeit.

Mindezekből levonható, hogy a mese nem csupán a gyermekkori élmények meghatározó része, hanem olyan tudatosan alkalmazható pedagógiai eszköz, mely mélyebb hatással bír a gyermekek pszichés fejlődésére, belső világának megértésére. Mondhatni a mese egy belső térképként működik. Irányt mutat a gyermeknek a világ megismerésében, eligazodást nyújt az érzelmek, a társas kapcsolatok és morális döntések halmazában. A mesének köszönhetően a megtapasztalt élmények és tanulságok hosszú távon is befolyásolják a gyermek világnézetét, problémamegoldó képességét, valamint az önmagához és másokhoz fűződő viszonyát. Így a mese nem csupán eszköz, hanem egyfajta belső iránytű is, mely képes arra, hogy elindítsa a gyermeket az önálló gondolkodás és érzelmi biztonság útján.

III. KUTATÁSI MÓDSZEREK A MESÉK HATÁSÁRÓL

A mesék hatása az óvodáskorú gyermekek fejlődésére kiemelkedő jelentőséggel bír, hiszen a mesehallgatás nem csupán szórakoztat, hanem fontos szerepet játszik a gyermekek nyelvi, érzelmi és szociális kompetenciáinak kialakulásában. A különböző típusú mesék, mint a klasszikus és kortárs alkotások, eltérő hatásokkal lehetnek a gyermekek figyelmi viselkedésére, érzelmi reakcióira és a nyelvi készségeik fejlődésére. Annak megértése, hogy milyen különbségek figyelhetők meg a mesetípusok hatásában, lehetőséget biztosít arra, hogy a mesék pedagógiai jelentősége, illetve azok alkalmazásának hatékonysága a gyermekek fejlődésére még pontosabban és tudatosabban legyen értékelhető. E kutatási terület feltárása hozzájárulhat ahhoz, hogy a mesék kiválasztása és alkalmazása a nevelésben még inkább a gyermekek egyéni szükségleteihez igazodjon, és támogassa a különböző fejlődési területek optimális fejlődését.

3.1. Kutatási cél, hipotézis

A szakdolgozatom célja annál feltárása, hogy a különböző típusú mesék, elsősorban a klasszikus és kortárs mesék, milyen hatást gyakorolnak az óvodáskorú gyermekekre. A kutatás során elsősorban arra kerestem választ, hogy milyen különbségek figyelhetők meg a gyermekek érdeklődésében és reakcióiban a különböző mesetípusok hallgatása során, valamint hogyan befolyásolják ezek a mesék a nyelvi és érzelmi fejlődésüket.

A kutatásom további fontos célkitűzése, hogy megismerjem az óvodapedagógusok mesékhez való viszonyát: milyen szempontok alapján választják ki a meséket csoportjaik számára, milyen tapasztalataik vannak a gyermekek mesehallgatási szokásaival kapcsolatban, illetve miként vélekednek a klasszikus és kortárs mesék pedagógiai jelentőségéről, különös tekintettel a nyelvi, érzelmi és szociális fejlődés támogatására.

A kutatás során az alábbi kérdések megválaszolására törekszem:

- A pedagógusok milyen szempontok alapján választanak meséket a gyermekcsoportjaik számára?
- Melyik mesetípusot tartják hatékonyabbnak az empátia és morális fejlődés fejlesztése szempontjából?
- Milyen hatást tulajdonítanak az óvodapedagógusok a klasszikus meséknek a gyermekek nyelvi fejlődésére?
- Milyen különbségek figyelhetők meg a klasszikus és kortárs mesék hatásában az óvodások nyelvi fejlődésére?

- Milyen mértékben segítik elő a kortárs mesék a gyermekek érzelmi fejlődését az óvodapedagógusok véleménye alapján?

A kutatásom alapjául szolgáló hipotézisek a következők:

- A klasszikus mesék pozitívabb hatást gyakorolnak a gyermekek nyelvi fejlődésére, míg a kortárs mesék inkább képesek megragadni a gyermekek figyelmét, mint a klasszikus mesék.
- A mesehallgatás gyakorisága kiemelten összefügg a gyermekek nyelvi fejlődésének támogatásával.
- A mesehallgatás hozzájárul a gyermekek nyelvi fejlődéséhez: bővül a szókincsük, fejlődik a beszédértésük és kifejezőkészségük.
- A mesehallgatás során a gyermekek aktívan kapcsolódnak a történetekhez kérdések, megjegyzések, és saját élmények megosztása révén.
- A mesék rendszeres alkalmazása elősegíti az empátia és szociális készségek fejlődését az óvodáskorú gyermekeknél.
- Az óvodapedagógusok többsége mindkét mesetípust egyformán fontosnak tartja a nyelvi és érzelmi fejlődés szempontjából.

3.2. A kutatás módszerei

A kutatásomat a P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi bázisóvodájában végeztem. A vizsgálat konkrét helyszíne az óvoda egyik középső csoportja volt, amely a „Csigabiga” nevet viseli. A csoportban 4–5 éves gyermekek nevelkednek, a kutatásban részt vevő gyermekek létszáma 13 fő volt. A gyermekek életkora és fejlődési szintje ideálisnak bizonyult a vizsgálat célkitűzéseire, hiszen ebben az életkorban a mesehallgatás különösen fontos szerepet játszik a személyiségfejlődésben, a szókincs bővítésében, az érzelmi intelligencia fejlődésében és a társas kapcsolatok alakulásában.

A kutatás során két fő adatgyűjtési módszert alkalmaztam:

1. Kérdőíves felmérés gyakorló óvodapedagógusok körében.

A kutatás első részében kérdőívet készítettem, amelyet 37 gyakorló óvodapedagógus töltött ki. A kérdőív 25 kérdést tartalmaz, s célja az volt, hogy információt gyűjtsék a pedagógusok meseolvasási szokásairól, preferenciáiról, a mesék kiválasztásának szempontjairól, valamint a gyermekek mesehallgatás közben mutatott viselkedéséről. A kérdőíves vizsgálat különösen fontos volt abból a szempontból, hogy átfogó képet adjon arról, hogyan látják a

gyakorló pedagógusok a mesék szerepét a nevelésben és milyen tapasztalataik vannak a gyermekek reakcióival kapcsolatban.

2. Megfigyeléses vizsgálat a középső csoportos gyermekek körében.

A kutatás második szakaszában közvetlen megfigyeléses módszert alkalmaztam a „Csigabiga” csoport gyermekei körében. A megfigyelés során tíz mesét olvastam fel a gyermekeknek, amelyek közül 5 klasszikus, 5 pedig kortárs mese volt. A klasszikus mesék között szerepeltek például jól ismert Magyar népmesék, valamint időtálló, generációk által kedvelt történetek, mint például a Grimm testvérek meséi, míg a kortárs mesék napjaink szerzőitől származó, a jelen kor gyermekeihez közelebb álló témákat feldolgozó művek voltak. A mesék kiválasztásánál ügyeltem arra, hogy azok tematikusan, hosszúságukban és nyelvezetükben közel azonos szinten álljanak, így a vizsgálat során a gyermekek érdeklődésében mutatkozó különbségek valószínűsíthetően nem a formai, hanem tartalmi sajátosságokra vezethetők vissza.

A megfigyelés során elsősorban a gyermekek figyelmi viselkedésére, érzelmi reakcióira, aktív részvételére (kérdések, visszajelzések, mimika, testbeszéd) fókuszáltam. Jegyzeteltem, hogy melyik típusú mesére reagáltak élénkebben, melyek váltottak ki nevetést, meglepetést vagy más érzelmi visszajelzést, illetve mely esetekben fordult elő lankadó figyelem, elkalandozás. A megfigyelés célja az volt, hogy tapasztalattal igazoljam vagy cáfoljam azt a hipotézist, miszerint a kortárs mesék közelebb állnak a mai gyermekek világához, ezért könnyebben fenntartják figyelmüket és pozitívabb reakciókat váltanak ki belőlük, mint a klasszikus mesék.

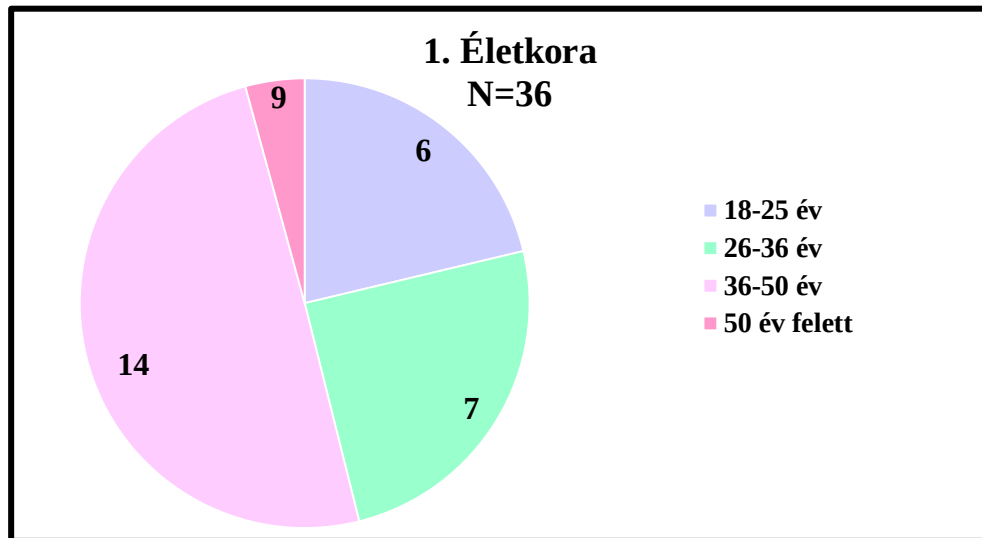
Az adatgyűjtési módszerek kombinálása, azaz a pedagógusok véleményének és tapasztalatainak kérdőíves felmérése, valamint a gyermekek közvetlen megfigyelése lehetővé tette a kutatási kérdések komplex megközelítését. A két módszer kiegészítette egymást: míg a kérdőív a nevelési gyakorlatról és a pedagógiai attitűdökről adott képet, addig a megfigyelés konkrét, viselkedéses szintű adatokat mutatott a gyermekek mesehallgatási élményeiről.

3.3. A kutatás eredménye

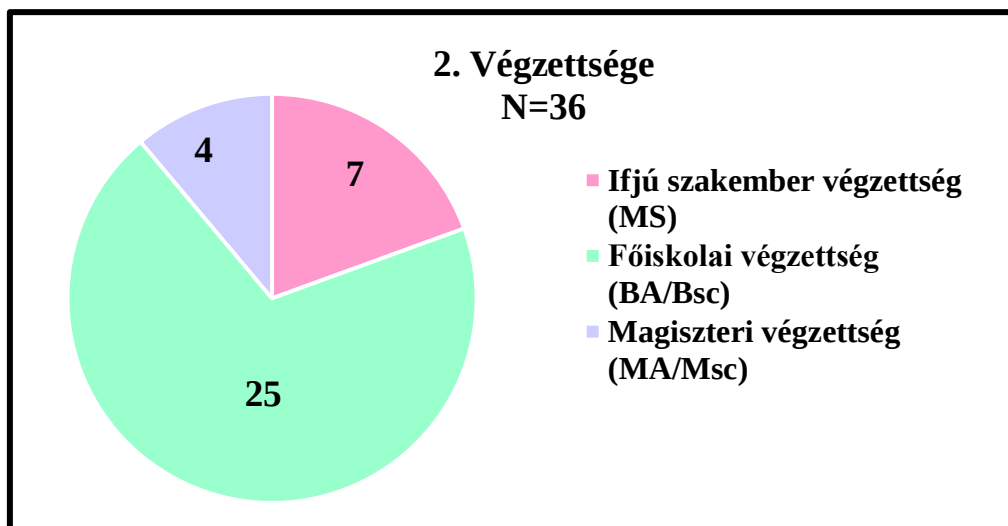
A kutatás eredményeinek bemutatása kulcsfontosságú ahhoz, hogy a mesehatásokkal kapcsolatos megfigyeléseinket, illetve a pedagógusok tapasztalatait és véleményeit valós adatokkal támasszuk alá. A kutatásom célja az volt, hogy feltárjam, milyen hatással vannak a különböző típusú mesék, különös tekintettel a klasszikus és kortárs mesék az óvodáskorú gyermekek nyelvi, érzelmi és szociális fejlődésére. Az eredmények segítenek megérteni, hogy a gyermekek hogyan reagálnak az egyes mesetípusokra, valamint

hogyan látják ezen mesék szerepét a mindennapi nevelési gyakorlatban. A kutatás során az is kiderült, hogy a mesehallgatás nem csupán a gyermekek szórakoztatását szolgálja, hanem alapvető szerepet játszik a személyiségük formálódásában is, különösen a nyelvi és érzelmi készségek fejlesztésében.

3.3.1. Kérdőíves felmérés eredménye gyakorló óvodapedagógusok körében

Első lépésben az óvodapedagógusok életkorára voltam kíváncsi, melyből kiderült, hogy a kitöltőkből hány személy rendelkezik nagyobb élettapasztalattal. 18-25 év között 6 személynek van az életkora, 26-36 év között 7 személynek van az életkora, 36-50 év között 14 személynek van az életkora, 50 év felett 9 személynek van az életkora. Ez az eloszlás azt mutatja, hogy a minta kiegyensúlyozott, ugyanakkor többségben vannak azok, akik már jelentősebb élet- és szakmai tapasztalattal rendelkeznek. A 36 év feletti pedagógusok száma meghaladja a fiatalabb korosztályba tartozókat, ami azt is mutathatja, hogy a válaszok mögött több éves nevelői gyakorlat, mélyebb pedagógiai rálátás van. Az idősebb korosztály tapasztalatai különösen értékesek lehetnek a mese alkalmazásának hosszú távú hatásainak megítélése szempontjából is.

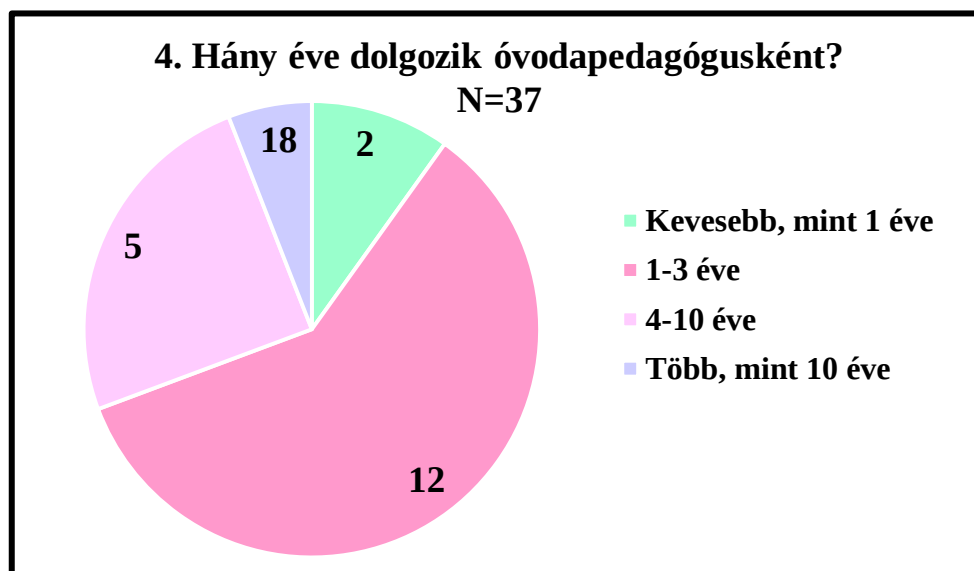

Az óvodapedagógusok végzettsége változó, viszont a legtöbb pedagógus főiskolai végzettséggel rendelkezik. Ifjú szakember végzettsége (MS) 7 személynek van, Főiskolai végzettsége (BA/Bsc) 25 személynek van, Magiszteri végzettséggel (MA/Msc) 4 személy rendelkezik. A végzettségek eloszlása jól tükrözi az óvodapedagógusi pályára lépők tipikus képzési útvonalait. A főiskolai (alapfokú) végzettség dominanciája összhangban van a régióban jellemző képzése rendszerrel. Ugyanakkor az is megfigyelhető, hogy egyre többen szereznek magasabb szintű képesítést (MA/MSc), ami a szakma hivatásszerűbbé válását tükrözi. Az ifjú szakemberek száma pedig azt jelezheti, hogy az utánpótlás biztosított, és a pálya vonzó lehet a fiatalabb generációk számára is.

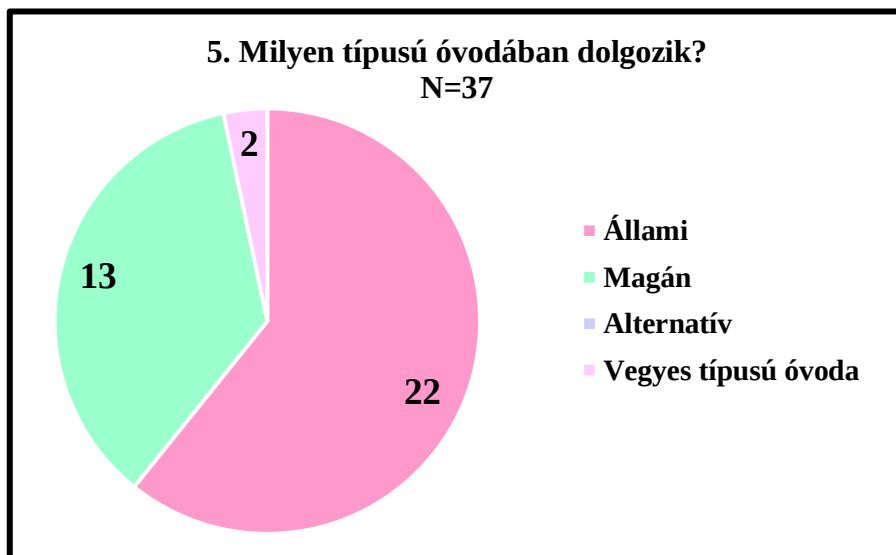

A kitöltők között van olyan személy, aki belföldön szerezte meg diplomáját, van, aki külföldön végezte el tanulmányait. 14 személy a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán szerezte meg képesítését, 5 személy annak Szakgimnáziumában. A kitöltők közül 1 személy még nem szerezte meg diplomáját. Ez az adat alátámasztja, hogy a vizsgált minta

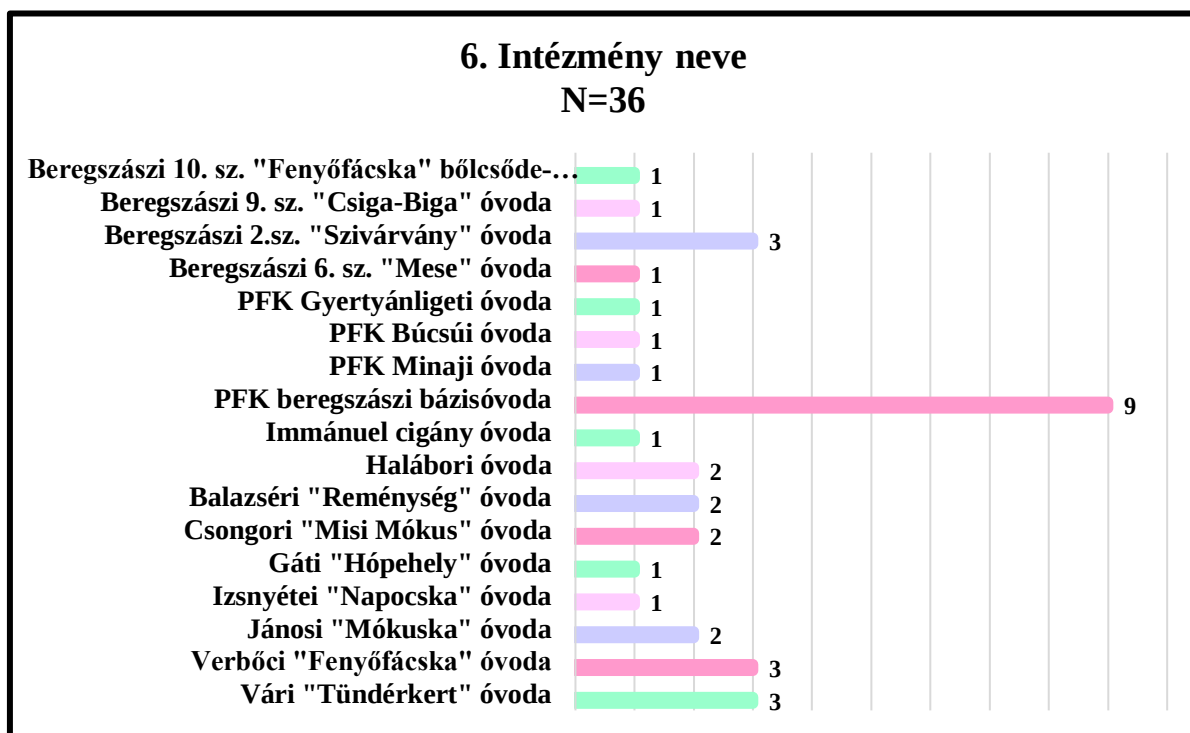
főként egy adott intézményhez (II. RFKMF) köthető pedagógusokból áll, ami fontos szempont lehet az eredmények értelmezésekor. Az intézmény által képviselt pedagógiai szemlélet erőteljesen megjelenhet a válaszadók gondolkodásmódjában, hozzáállásában is. Az, hogy egy válaszadó még nem rendelkezik diplomával, arra utalhat, hogy már a képzés alatt is aktívan részt vesz a gyakorlati nevelőmunkában, ami a gyakorlatias szemléletet erősítheti.

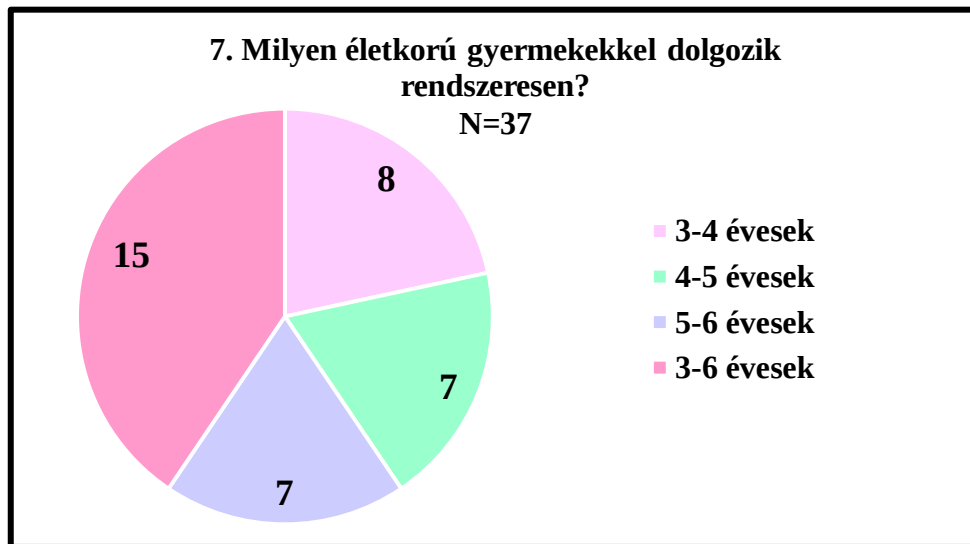
A legtöbb óvodapedagógus több, mint 10 éves szakmai tapasztalattal rendelkezik. Kevesebb, mint 1 év tapasztalattal 2 személy, 1-3 év tapasztalattal 12 személy, 4-10 év tapasztalattal 5 személy és több, mint 10 éves tapasztalattal 18 személy rendelkezik. A válaszadó óvodapedagógusok közel fele tehát már több mint egy évtizede dolgozik a pályán, ami mély és hosszú távú tapasztalatokra utal a mese pedagógiai alkalmazásával kapcsolatban is. Emellett a kezdő és pályakezdő pedagógusok aránya sem elhanyagolható (2 fő kevesebb, mint 1 év; 12 fő 1-3 év tapasztalat), akik friss tudással, új szemléletmóddal gazdagíthatják az óvodai gyakorlatot. A különböző tapasztalatai szintek keveredése előnyös lehet a szakmai együttműködések során is, ahol rutinosabb pedagógusok átadhatják tudásukat a fiatalabb kollégáknak.

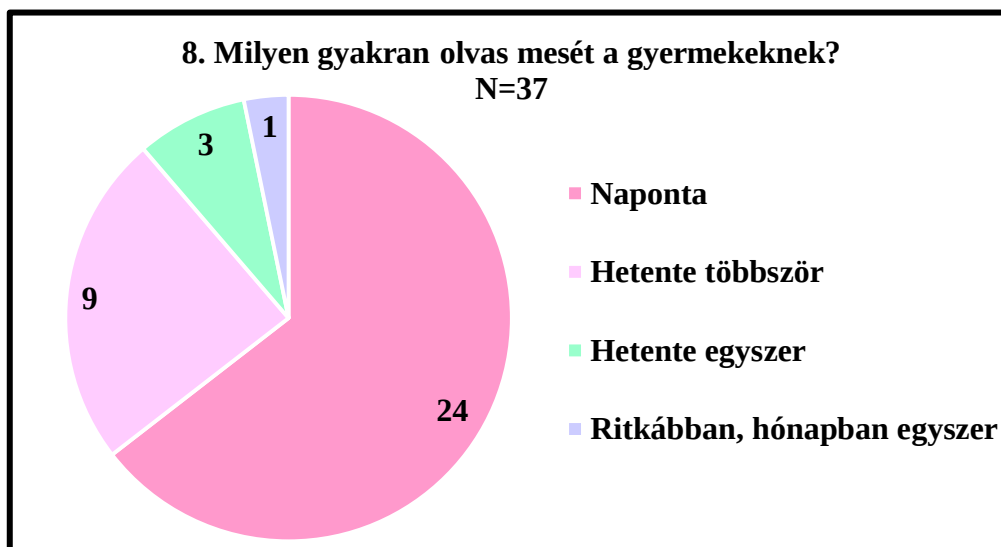
37 óvodapedagógusból 22 személy állami típusú óvodában dolgozik, magán intézményekben 13 személy, vegyes típusú óvodában 2 személy, viszont alternatív típusú óvodában egy pedagógus sem dolgozik. Ez a megosztás jól tükrözi a térség óvodai intézményhálózatának szerkezetét. A válaszadók többsége hagyományos, állami keretek között dolgozik, ami befolyásolhatja a pedagógiai módszerek és eszközök, így a mesék alkalmazásának lehetőségeit is. Az alternatív pedagógiai irányzatok hiánya viszont arra utal, hogy a mintában ezek a szemléletek kevésbé képviseltettek, ami egyben szűkítheti a mesehasználat alternatív megközelítéseinek vizsgálatát.

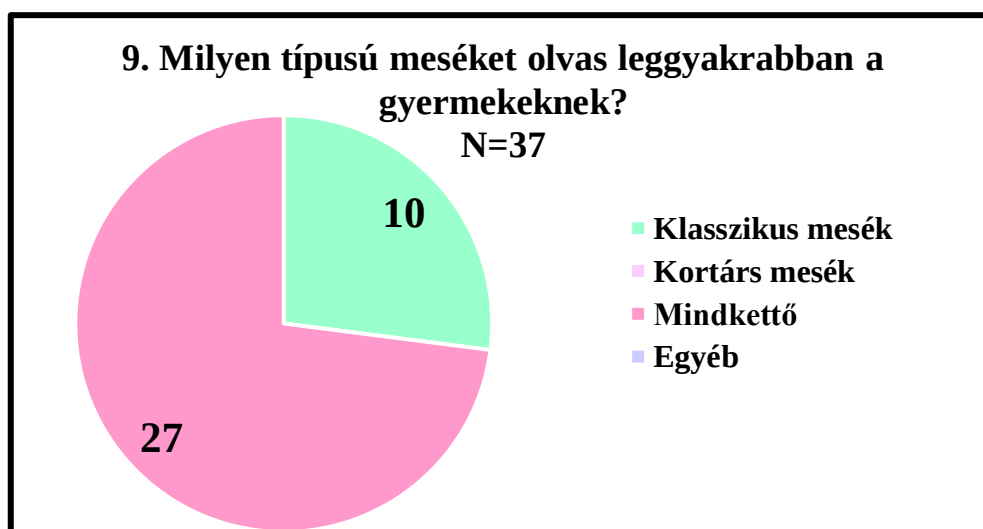
A kérdőívet összesen 17 óvodai intézményből töltötték ki. Ebből 13 óvoda állami intézményként funkcionál, a maradék 4 pedig magán intézményként működik. Ezekből 10 falusi óvoda, 7 pedig városban működő. A válaszokból kiderül, hogy a falusi intézmények többséggel jelennek meg. Ez különösen fontos a mesehasználat összefüggésében, hiszem a vidéki óvodákban eltérő lehet a gyermeklétszám, az eszközellátottság és az intézményi lehetőségek is. Ugyanakkor az, hogy a városi és vidéki intézmények egyaránt szerepelnek, hozzájárul az eredmények kiegyensúlyozottságához és általánosíthatóságához.

A jelenlegi alacsony gyermeklétszámok miatt, több vegyes óvodai csoport működik, ezt jól mutatják az eredmények is. 3-4 éves gyermekekkel 8 óvodapedagógus foglalkozik, 4-5 éves gyermekekkel 7 óvodapedagógus foglalkozik, 5-6 éves gyermekekkel szintén 7 óvodapedagógus foglalkozik, 3-6 éves gyermekkel 15 óvodapedagógus foglalkozik rendszeresen. A vegyes csoportok meglete fontos nevelésszervezési kihívásokat vet fel. A pedagógusoknak különösen nagy rugalmasságot és tudatosságot igényel, hogy egyidejűleg többféle életkorú gyermek igényeit elégítsék ki. A 3-6 éves korosztály együttes jelenléte azt is jelenti, hogy a meséknek egyszerre kell elérniük a legkisebbek és nagyobbak érzelmi-értelmi szintjét is, ami tudatos tervezést és differenciálást követel meg az pedagógustól.

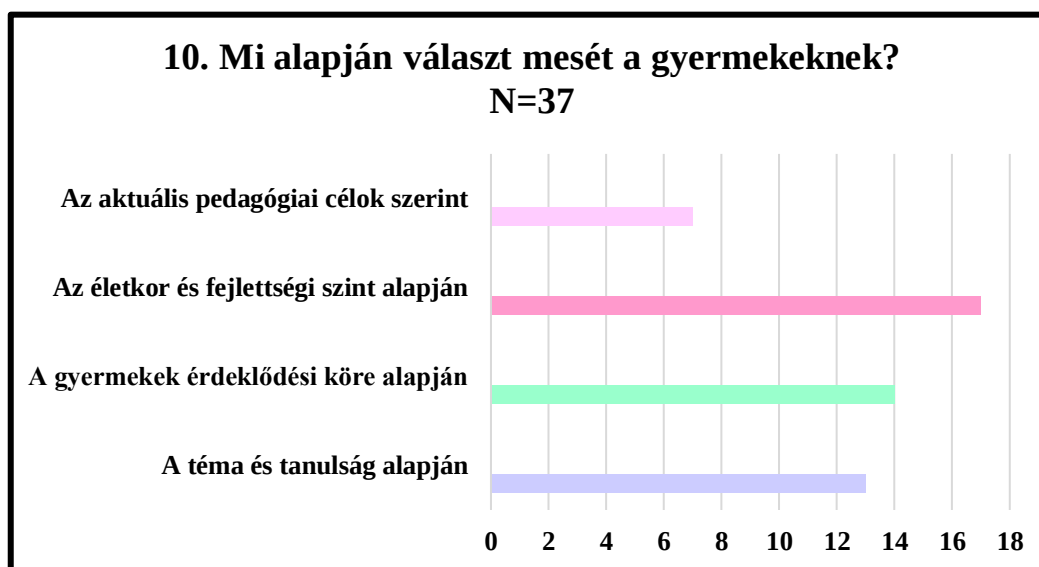

Feltételezésem szerint a meseolvasás nagyon fontos, főleg az óvodáskorú gyermekek számára. Az eredmények alapján az óvodapedagógusok többsége is ezen a véleményen van. Naponta 24 óvodapedagógus olvas mesét, hetente többször 9 óvodapedagógus olvas mesét, hetente egyszer 3 óvodapedagógus olvas mesét, viszont, ritkábban, hónapban egyszer csak 1 személy olvas mesét a gyermekeknek. Ez az arány érthetően mutatja, hogy a meseolvasás szilárdan beépült az óvodai nevelési gyakorlatba. A napi rendszerességgel történő meseolvasás nem csak a gyermekek nyelvi és kognitív fejlődését segíti elő, hanem az érzelmi biztonság megteremtésében is kiemelt szerepet játszik. A ritkább meseolvasás aránya csekély, ugyanakkor fontos lenne felmérni azt, hogy ilyen esetek mögött milyen tényezők állnak, például időhiány, módszertani bizonytalanság vagy a gyermekcsoport sajátosságai.

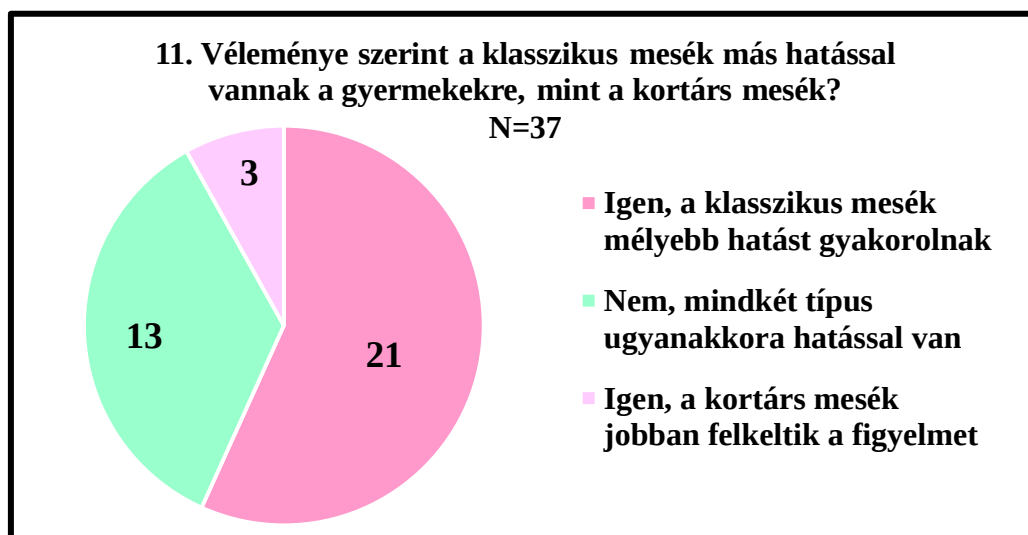

A mesék típusának kiválasztása általában két fő típus között dől el, a klasszikus- és kortárs mesék között. Az óvodapedagógusok nagy része, 27 személy mindkét típust olvassa a

gyermeknek, viszont 8 személy a klasszikus mesét részesíti előnyben. Az eredmények alapján kijelenthető, hogy a pedagógusok igyekeznek változatos irodalmi kínálatot biztosítani, ezzel bővíteni a gyermekek irodalmi élményét. Az, hogy a klasszikus mesék népszerűbbek maradtak néhány pedagógus körében, utalhat azok időtállóságára, esetleg hagyományörző szerepére. Ugyanakkor a kortárs mesék alkalmazása a jelen társadalmi és kulturális valóságokhoz való közelítést segíti elő.

A 10. számú kérdés alapján több opciót is választhattak az óvodapedagógusok, melyekből kiderült milyen tényezők szerint választják ki a meséket a gyermekeknek. Az aktuális pedagógiai célokat 7 személy veszi figyelembe, az életkori és fejlettségi szintet 17 személy veszi figyelembe, a gyermekek érdeklődési körét 14 személy veszi figyelembe, a témát és tanulságot 13 személy veszi figyelembe mese választás során. Ezekből a válaszokból kiderül, hogy a pedagógusok meseválasztása elsősorban a gyermekek életkori sajátosságaira és érdeklődésére épül, mely tükrözi a gyermekközpontú pedagógiai szemléletet. Fontos kiemelni azt, hogy a tanulságos tartalom és pedagógiai célok szintén jelentős szerepet játszanak, ami arra utal, hogy a mesék nem csupán szórakoztató, hanem tudatosan irányított nevelési eszközként is jelen vannak a mindennapi gyakorlatban.

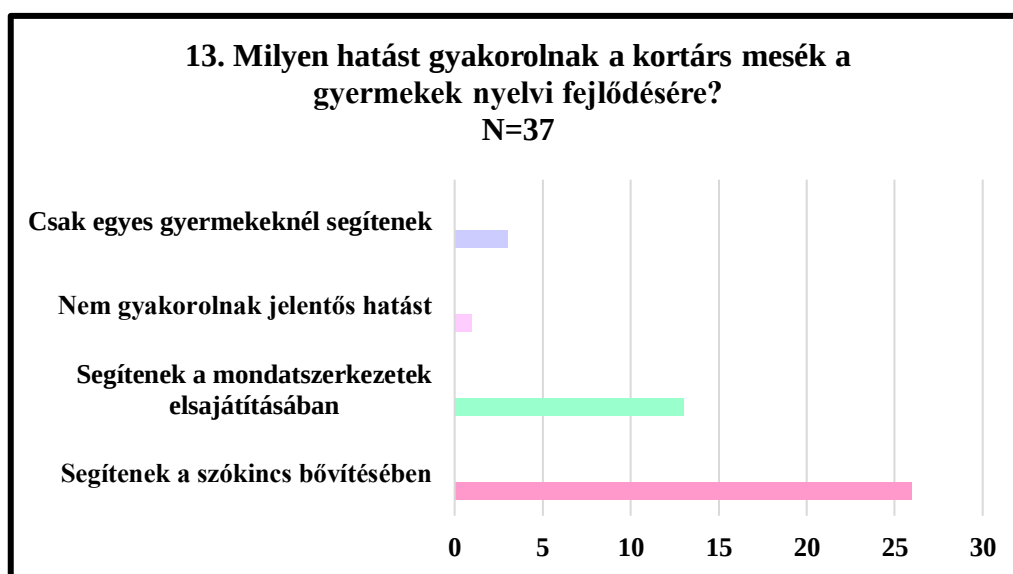

Minden mese valamilyen szinten ki hat a gyermekekre. Az alábbi diagram bemutatja azt, hogy 21 óvodapedagógus szerint a klasszikus mesék mélyebb hatást gyakorolnak a gyermekekre. 3 személy úgy gondolja, hogy a kortárs mesék jobban felkeltik a figyelmet. 13 személy azon véleményen van, miszerint mindkét típus ugyanakkora hatást gyakorol. A klasszikus mesék mélyebb hatásának érzékelése gyakran a történetek átfogó tanulságainak és erkölcsi világának tudható be. Ezek a mesék időtlen mintákat és viselkedési modelleket közvetítenek, amelyek a gyermekek személyiségfejlődését is támogatják. Ugyanakkor a kortárs mesék figyelemfelkeltő ereje nem hanyagolható el, mivel ezek közelebb állnak a gyermekek mai élethelyzeteihez, nyelvi és képi világukhoz.

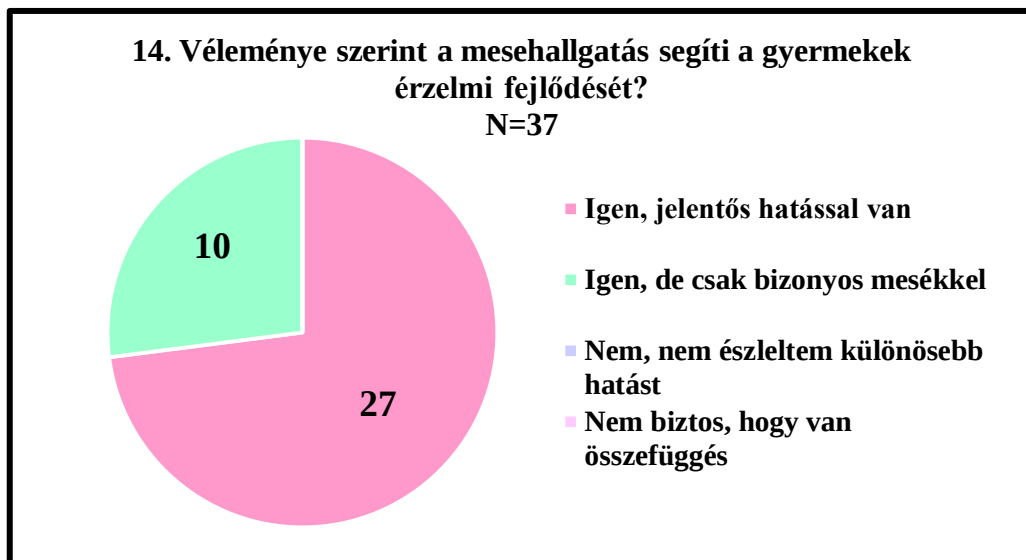

A válaszadó óvodapedagógusok több lehetőséget figyelembe véve úgy vélik, hogy a klasszikus mesék pozitív hatást gyakorolnak a gyermekek nyelvi fejlődésére. 37 óvodapedagógusból 34 úgy gondolja, a klasszikus mesék segítenek a szókincs bővítésében.

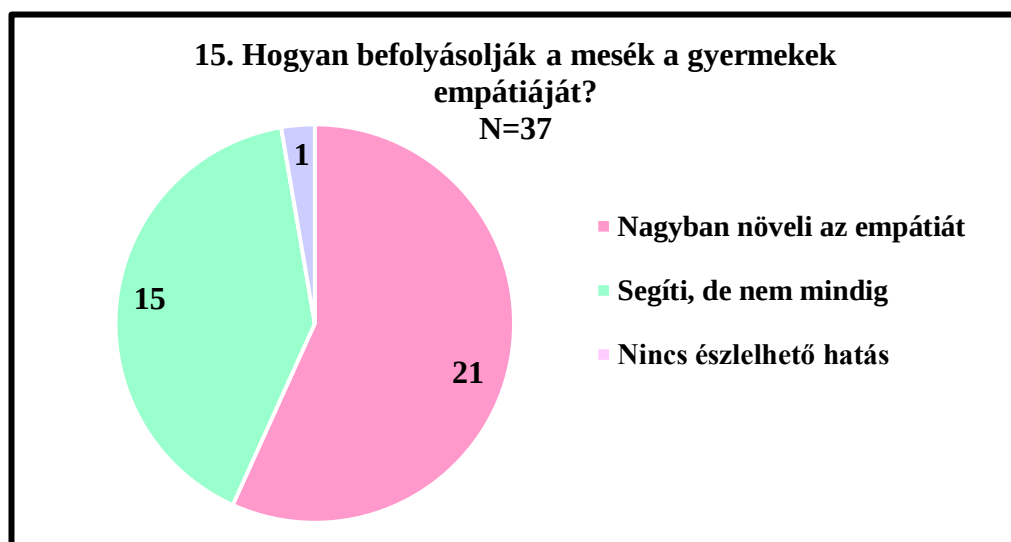
5 pedagógus szerint segítenek a mondatszerkezetek elsajátításában. 3 pedagógus véleménye szerint csak egyes gyermekeknél segítenek a klasszikus mesék figyelembe véve a nyelvi fejlődést. A klasszikus mesék nyelvi struktúrája gyakran gazdagabb, választékosabb és több régies kifejezést tartalmaz, ezáltal bővítve a gyermekek passzív és aktív szókincsét. A ritmikus és ismétlődő mondatszerkezetek segítik a nyelvi minták rögzülését, ami különösen előnyös lehet a nyelvi fejlődés korai szakaszában. A különböző válaszok ugyanakkor azt is jelzik, hogy a mesék hatása egyénenként eltérő lehet, így fontos a személyre szabott fejlesztés.

A válaszadó óvodapedagógusok szintén több lehetőséget választva úgy gondolják, hogy a kortárs mesék szintén befolyásolják a gyermekek nyelvi fejlődését, viszont a vélemények változók. 37 óvodapedagógusból 26 úgy gondolja, a klasszikus mesék segítenek a szókincs bővítésében. 13 pedagógus szerint segítenek a mondatszerkezetek elsajátításában. 3 pedagógus véleménye szerint csak egyes gyermekeknél segítenek, 1 személy pedig úgy véli, hogy a kortárs mesék nem gyakorolnak jelentős hatást a gyermekek nyelvi fejlődésére. A kortárs mesék esetében a gyermekekhez közelebb álló nyelvezet segíti a könnyebb megértést és az azonosulást. Az ismerős szókincs a mindennapi szituációk elősegítik az aktív kommunikációt és a nyelvhasználat gyakorlatát. Azonban néhány pedagógus kételkedése rámutat arra, hogy a kortárs mesék hatása nem minden esetben egyértelmű, főként ha azok nyelvi minősége vagy szerkezete kevésbé kidolgozott.

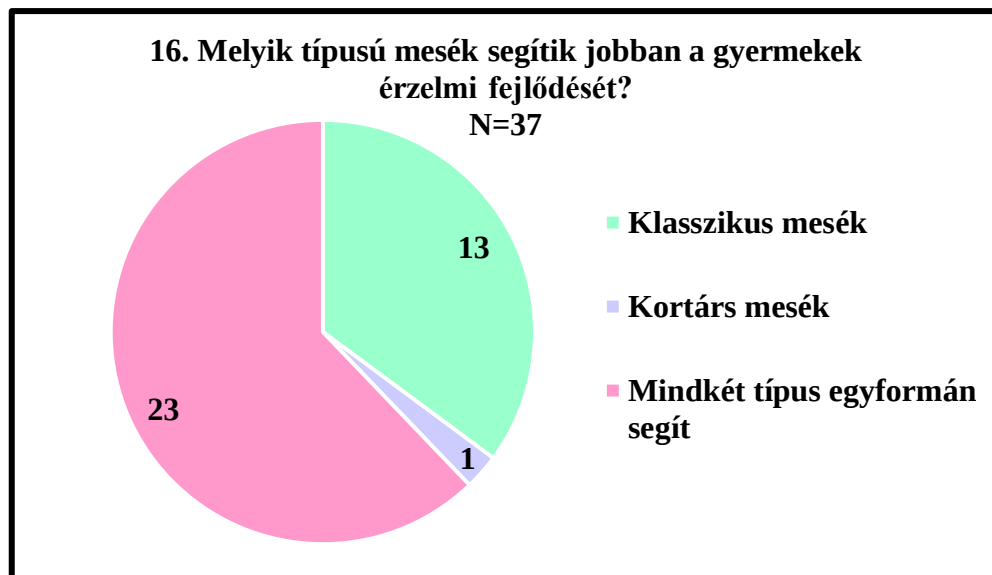

27 óvodapedagógus úgy gondolja, hogy a mesehallgatás jelentős hatással van a gyermekek érzelmi fejlődésére. 10 pedagógus szerint a mesehallgatás segíti a gyermekek érzelmi fejlődését, de csak bizonyos meséket alkalmazva. Ez az eredmény megerősíti azt a szakmai feltételezést, miszerint a mese nem csupán nyelvi eszköz, hanem egy komplex érzelmi fejlesztő eszköz. A gyermekek a mesehallgatás során azonosulnak a szereplőkkel, átélnek az örömeit, félelmeit, konfliktusait, amely segíti az empátia fejlődését és a saját érzések felismerését. Az, hogy többen kiemelik nem minden mese hat egyformán, azt mutatja, hogy a megfelelő mese kiválasztása kulcsfontosságú, különösen, ha az érzelmi nevelésre is hangsúlyt fektetünk.

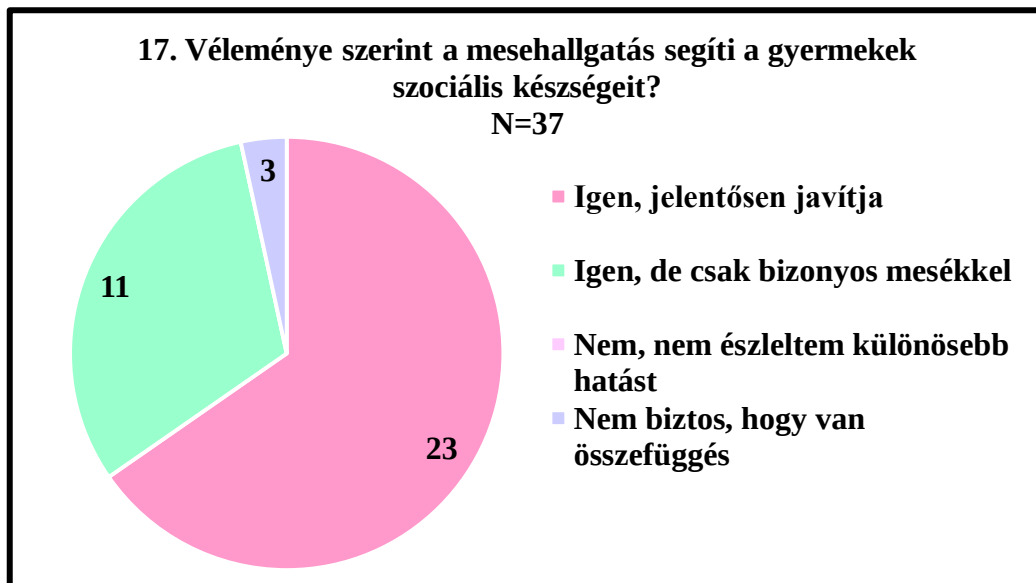
Feltételezésem szerint az empátia egy nagyon értékes tulajdonság, mellyel egy felnőtt ember vagy egy gyermek rendelkezhet. Az empátiát több tényező is befolyásolhatja, az egyik

tényező mese. 21 személy úgy gondolja, hogy a mesék nagyban növelik a gyermekek empátiáját. 14 pedagógus szerint segíti a mese, de nem mindig. 1 pedagógus véleménye szerint az empátia nem függ a meséktől. Az empátia fejlesztése már gyermekkorban elindulhat, és a mesék kiváló lehetőséget kínálnak erre. A pedagógusok többsége ezt a hatást megerősíti, ugyanakkor néhányan hangsúlyozzák, hogy az empátia alakulása több tényezőn is múlik, mint például a gyermek személyiségén, a családi háttérén vagy a feldolgozás módján. Ez rámutat arra, hogy a mesék empatikus hatása nem automatikus, hanem pedagógiai érzékenységgel segíthető.

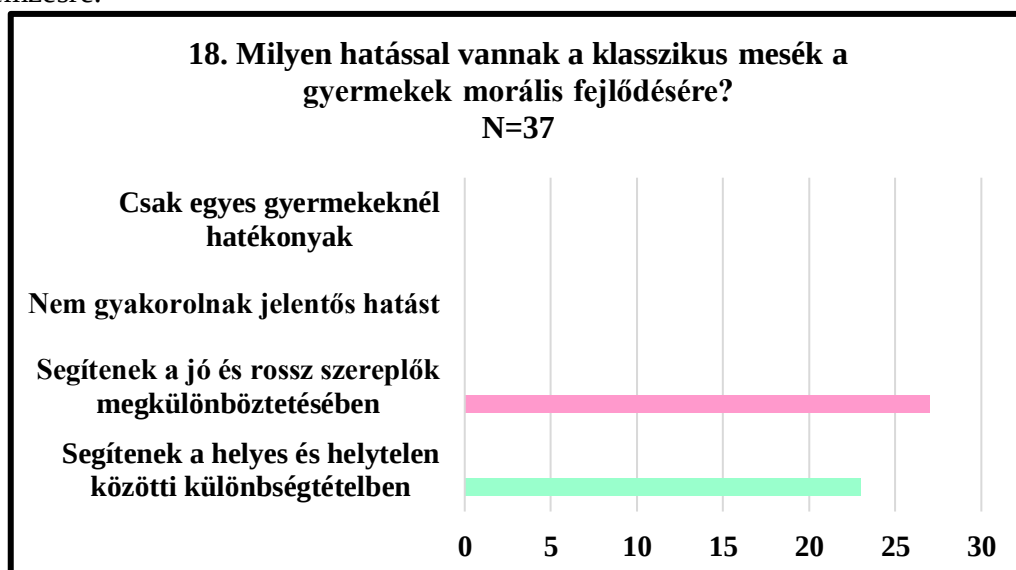

A következő kérdésben azt szerettem volna megvizsgálni, hogy az óvodapedagógusok szerint milyen típusú mesék segítik jobban a gyermekek érzelmi fejlődését. Az eredményekből megtudhattam, hogy 13 személy szerint a klasszikus mesék jobban segítik a gyermekek érzelmi fejlődését, 1 személy gondolja úgy, hogy a kortárs mesék jobban segítenek. 23 személy véleménye alapján mindkét típus egyformán segíti az érzelmi fejlődést. Ez a megoszlás arra a következtetésre vezet, hogy a pedagógusok a mesék érzelmi fejlesztő erejét nem pusztán típushoz kötik, hanem inkább a tartalomhoz, az üzenethez és a feldolgozás módjához. A klasszikus mesék által közvetített erkölcsi tanítások és konfliktusok mélyebb érzelmi bevonódást válthatnak ki, míg a kortárs mesék aktuális

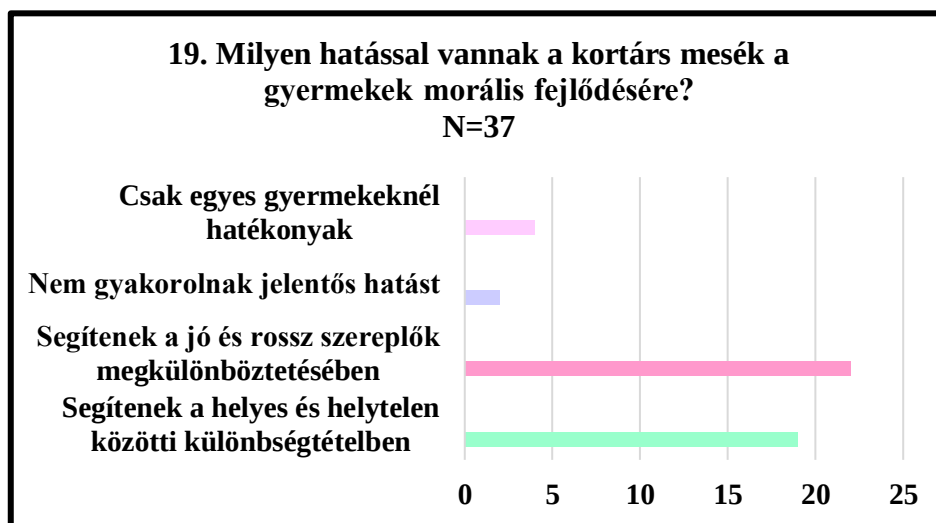
problémákhoz való kapcsolódása segíthet a gyermekek mindennapi érzéseinek feldolgozásában.

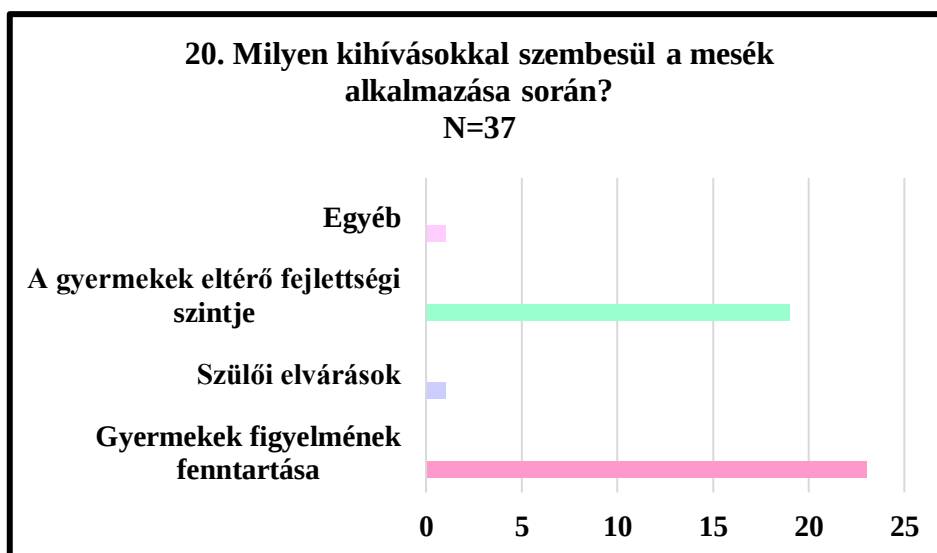
A mesehallgatásnak több pozitív hatása van. Szerettem volna megtudni, hogy az óvodapedagógusok szerint a mesehallgatás segíti-e a gyermekek szociális készségeit. 23 pedagógus szerint jelentősen javítja a gyermekek szociális készségeit. 11 személy szerint segíti, de csak bizonyos mesékkal. 3 pedagógus véleménye alapján nem biztos, hogy van összefüggés. A mesehallgatás során a gyermeke olyan viselkedésmintákkal találkoznak, amelyek révén tanulhatják, a társas érintkezés alapjait, például a konfliktuskezelést, együttműködést vagy segítőkészséget. Az, hogy néhány pedagógus kevésbé biztos ebben az összefüggésben, azt is mutathatja, hogy a szociális tanulás hatékonysága nagyban függ attól, hogy a mesék feldolgozása során van-e lehetőség beszélgetésre, dramatizálásra, közös értelmezésre.

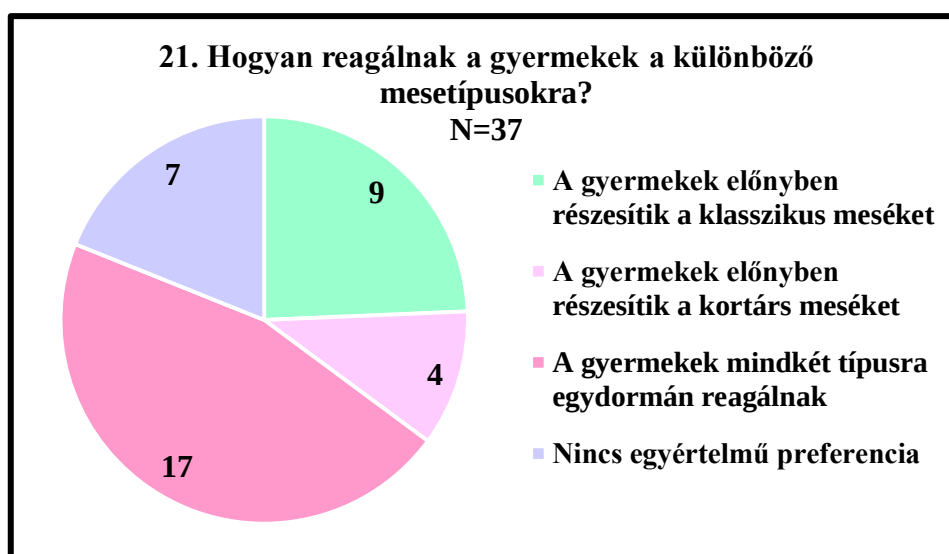
A klasszikus mesék ki hatnak-e a gyermekek morális fejlődésére? 37 óvodapedagógusból 23 szerint a klasszikus mesék segítenek a helyes és helytelen közötti különbségtételben. Továbbá 27 pedagógus gondolja úgy, hogy a klasszikus mesék segítenek a jó és rossz szereplők megkülönböztetésében. A klasszikus mesék morális világa rendszerint fekete-fehér, tehát egyértelműen elkülönítik a jó és rossz szereplőket. Ez segíti a kisgyermeket abban, hogy világos értékrendet alakítsanak ki. A visszajelzések alapján elmondható, hogy a pedagógusok a klasszikus meséket fontos erkölcsi nevelési eszköznek tartják, hiszen a mesei igazságszolgáltatás megerősíti a társadalmilag elfogadott viselkedési normákat.

A kortárs mesékre vonatkozóan már megosztóbbak a vélemények. 19 személy gondolja úgy, hogy a kortárs mesék segítenek a helyes és helytelen közötti különbségtételben. 22 személy véli úgy, hogy segítenek a jó és rossz szereplők megkülönböztetésében. 4 személy szerint csak egyes gyermekeknél hatékonyak a kortárs mesék. 2 személy véleménye alapján nem gyakorolnak jelentős hatást a gyermekek morális fejlődésre. S kortárs mesék gyakran árnyaltabb erkölcsi helyzeteket jelenítenek meg, ami megnehezíti az egyértelmű ítéletalkotást, ugyanakkor fejleszti a gyermekek erkölcsi gondolkodását és kritikai szemléletét. A pedagógusok megosztott véleménye azt mutatja, hogy a kortárs mesék esetében nagyobb pedagógiai ráhatás szükséges ahhoz, hogy a gyermekek levonják a kívánt tanulságokat. Az is elképzelhető, hogy egyes pedagógusok kevésbé ismerik vagy alkalmazzák tudatosan ezeket a modern meséket.

Az óvodapedagógusok nap, mint nap több kihívással kell szembenéznie. Szerettem volna megtudni azt, hogy munkájuk során a mesék alkalmazásakor milyen kihívásokkal szoktak találkozni. 23 óvodapedagógusnak a gyermekek figyelmének fenntartásával gyűlik meg a gondja. 19 pedagógusnak gondot okoz az, hogy a gyermekeknek eltérő a fejlettségi szintje. 1 pedagógusnak kihívást okoz a szülői elvárások. Továbbá 1 pedagógus egyéb kihívásokkal is szokott szembesülni munkája során. A figyelem fenntartása egyre nagyobb kihívást jelent a digitális ingeráradatban felnövő gyermekek számára. A pedagógusoknak olyan meséket és módszereket kell választaniuk, amelyek képesek lekötni a gyermekek érdeklődését, például dramatizálás, bábjáték formájában. Az eltérő fejlettségi szintek kezelése többféle megközelítést igényel, és gyakran megnehezíti az egységes mesélési gyakorlatot. A szülői elvárások ritkábban jelennek meg, de jelzik, hogy a családi háttér is alakítja a meseválasztás lehetőségeit.

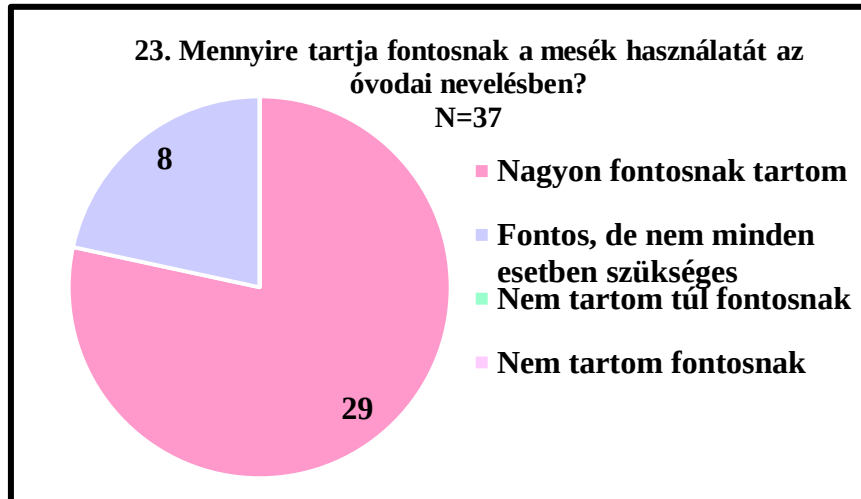

A következő kérdés alapján szerettem volna megtudni, hogy a gyermekek hogyan reagálnak különböző mesetípusokra. 9 pedagógus szerint a gyermekek előnyben részesítik a klasszikus meséket. 4 pedagógus tapasztalata alapján a kortárs meséket jobban előnyben részesítik. 17 pedagógus véleménye szerint a gyermekek mindkét mesetípusra egyformán reagálnak. 7 pedagógus álláspontja szerint nincs egyértelmű preferencia. Az eredmények azt mutatják, hogy a gyermekek meséhez való viszonya sokféle lehet, amelyet több tényező befolyásolhat. A klasszikus mesék gyakran ismert történeteket, hagyományos szerkezetet és erős érzelmi töltetet hordoznak, amit sok gyermek könnyen befogad. A kortárs mesék ezzel szemben gyakran a mai gyermekek világához közelebb álló témákat dolgoznak fel, ezért különösen azoknál a gyermekeknél lehetnek népszerűek, akik már kapcsolatba kerültek modern médiatartalmakkal. Az, hogy sok pedagógus egyenlő reakcióról számol be, arra utalhat, hogy a gyermekek fogékonysága nem a mese típusától függ, hanem attól, hogyan tálalják számukra a történetet. Az is elképzelhető, hogy a gyermekek nem is tudatosítják magukban a különbséget a klasszikus és kortárs mesék között, számukra a mese élménye és az azzal való azonosulás a legfontosabb.

Az idősebb óvodai korcsoportok számára sokszor magától értetődik, hogy a legtöbb mesének van valamilyen tanulsága. Szerettem volna megtudni azt, hogy a pedagógusok milyen gyakran tapasztalják, hogy a gyermekek beszélnek egy adott mese tanulságáról. 6 pedagógus véleménye alapján rendszeresen beszélnek róla. 20 pedagógus tapasztalata alapján néha beszélnek róla. 8 pedagógus álláspontja alapján ritkán beszélnek róla. 3 pedagógus pedig azt tapasztalja, hogy a gyermekek soha nem beszélnek a mese tanulságáról. Ez az eredmény jól mutatja, hogy a gyermekek értelemezési képessége és nyelvi fejlettsége nagyban befolyásolja, mennyire tudják szavakba foglalni a tanulságot. Az, hogy kevesen

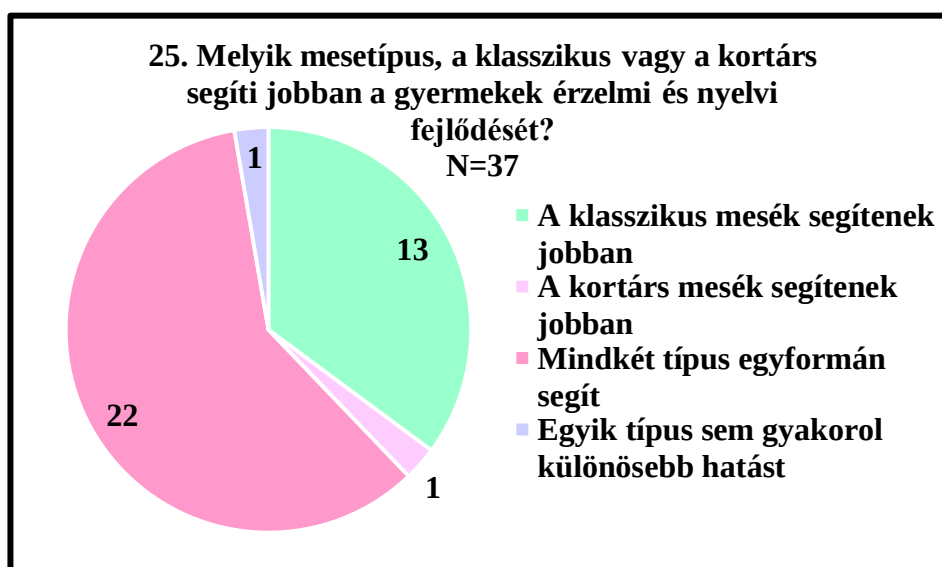
tapasztalják a rendszeres beszélgetést a mese tanulságáról, rámutat arra, hogy ezt pedagógusoknak kell tudatosan irányítaniuk például kérdésekkel, megbeszéléssel. A tanulságok megértése segíti a gyermekeket abban, hogy ne csak passzív befogadói legyenek a meséknek, hanem aktívan is reagáljanak a történetekre.

Feltételezésem alapján a meséknek köszönhetően a gyermekek nagyon sok tudáshoz tudnak hozzájutni játékos módon. Kíváncsi voltam, hogy gyakorló óvodapedagógusok mennyire tartják fontosnak a mesék használatát az óvodai nevelésben. A válaszokból kiderült, minden pedagógus meghatározó elemnek tartja a mesét. 29 óvodapedagógus nagyon fontosnak tartja. 8 pedagógus úgy gondolja, nem minden esetben szükséges a mesék használata, de fontos. Ez az egyhangú elismerés megerősíti a mese kiemelt szerepét az óvodai nevelés gyakorlatában. A mesék nemcsak a nyelvi és kognitív fejlődést segítik elő, hanem esztétikai, erkölcsi és érzelmi élményeket nyújtanak. A pedagógusok tapasztalata szerint a mese beépülhet a napirendbe, kiegészítheti a tanulási folyamatokat, vagy akár nevelési helyzetek eszköze is lehet. Az, hogy többen rugalmasabban kezeik a mesék alkalmazását, arra utal, hogy van igény a pedagógiai helyzetekhez való alkalmazkodásra, például ha egy csoportnak más típusú tevékenységek felelnek meg.

A gyermekek szókincsfejlesztésében 31 óvodapedagógus gondolja úgy, hogy nagymértékben segítenek a mesék. Továbbá 5 pedagógus szerint a mesék segítenek, de nem minden esetben. 1 pedagógus tapasztalatai alapján úgy véli, csak egyes gyermekeknél segítenek a mesék a szókincsfejlesztésben. A nyelvi fejlődés szempontjából a mesék kiváló lehetőséget biztosítanak új szavak, kifejezések és szerkezetek természetes, összefüggő elsajátítására. A pedagógusok döntő többsége ennek tudatában használja a meséket a szókincsfejlesztés egyik eszközeként. Az eltérő vélemények ugyanakkor rámutatnak arra, hogy a hatékonyság egyéni sajátosságoktól, illetve a mese feldolgozásának módjától is függ. Azoknál a gyermekeknél, akiknél a verbális kifejezőkészség fejletlenebb, a mesék csak akkor tudják betölteni ezt a funkciót, ha a pedagógus tudatosan épít a mese során felmerülő nyelvi elemek ismételtesére és alkalmazására.

Végezetül szerettem volna megtudni, hogy az óvodapedagógusok véleménye alapján melyik mesetípus, a klasszikus vagy a kortárs mesék segítik jobban a gyermekek érzelmi és nyelvi fejlődését. 13 pedagógus szerint a klasszikus mesék segítenek jobban. 1 pedagógus úgy gondolja, a kortárs mesék segítenek jobban. 22 pedagógus szakmai tapasztalata alapján mindkét mesetípus egyformán segíti a gyermekek érzelmi és nyelvi fejlődését. 1 pedagógus szerint egyik típus sem gyakorol különösebb hatást. Ez kérdés összegzi az előzőek tapasztalatait is. A válaszokból egyértelműen látszik, hogy a pedagógusok nem kizárólag egyféle mesetípusban látják a fejlődés lehetőségét. Azok, akik mindkét típusban egyforma lehetőséget látnak, valószínűleg rugalmas pedagógiai szemlélettel közelítenek a mese alkalmazásához, figyelembe véve a gyermekcsoport igényeit, az aktuális pedagógiai célokat és a rendelkezésre álló irodalmi anyagot. Az egy pedagógus véleménye, aki szerint egyik típus sem gyakorol hatást, érdekes kivétel, amely a mesehasználattal kapcsolatos személyes tapasztalatok vagy akár a gyermekek jelenlegi motivációs állapotának eredménye is lehet.

3.3.2. Kutatási rész elemzése

A kérdőíves felméréssel célom volt annak feltérképezése, hogy az óvodapedagógusok milyen gyakorisággal és szempontrendszer alapján alkalmazzák a meséket az óvodai nevelés során, valamint milyen hatást tulajdonítanak a különböző mesetípusoknak a gyermekek fejlődésére. A kutatás különös figyelmet fordított a klasszikus és kortárs mesék megítélésére, használatuk gyakoriságára, valamint a meseválasztás mögött húzódó pedagógiai indokokra. Az eredmények fontos információkkal szolgálnak a mese helyéről a mai óvodai gyakorlatban, és rávilágítanak a mesélés pedagógiai potenciáljára a nyelvi, érzelmi, erkölcsi és szociális fejlesztés terén.

A válaszadók életkori megoszlása azt mutatja, hogy a minta kiegyensúlyozott, de túlnyomórészt tapasztaltabb, idősebb pedagógusokat tartalmaz. A 36 év feletti óvodapedagógusok aránya 14 fő a 36-ból, ami jelentősen meghaladja a fiatalabb korosztályét, mely 6 fő. Ez arra utal, hogy a válaszok mögött sok esetben mélyebb nevelői tapasztalat és hosszú távú pedagógiai gyakorlat áll.

A pedagógusok életkori megoszlása:

- 18–25 év: 6 fő
- 26–36 év: 7 fő
- 36–50 év: 14 fő
- 50 év felett: 10 fő

A kérdőívet kitöltők közel fele, azaz 18 fő, több mint 10 év tapasztalattal rendelkezik, míg a pályakezdők 0–3 év tapasztalattal rendelkezők száma is jelentős, 14 főt mutat. Ez a változatosság lehetőséget ad a különböző tapasztalati szintek összehasonlítására.

Pedagógusok tapasztalat szerinti megoszlása:

- 0–3 év: 14 fő
- 4–10 év: 5 fő
- 10 év felett: 18 fő

A pedagógusok többsége, 22 fő, állami óvodában dolgozik, míg magán jellegű intézményekben 13 fő, vegyes típusú óvodában pedig 2 fő dolgozik. A földrajzi eloszlás szintén sokszínű.

Intézménytípusok:

- Állami: 22 fő
- Magán: 13 fő
- Vegyes típusú: 2 fő

Településtípusok:

- Városi intézmények: 7 intézmény
- Falusi intézmények: 10 intézmény

A pedagógusok jelentős része, ami 15 főt jelent, vegyes életkorú csoportokkal dolgozik, ez az alacsony gyermeklétszám miatt is lehetséges.

Csoporttípusok:

- Kis csoport, 3-4 évesek: 8 fő
- Középső csoport, 4-5 évesek: 7 fő
- Nagycsoport, 5-6 évesek: 7 fő
- Vegyes csoport, 3-6 évesek: 15 fő

A meseolvasás az óvodai gyakorlat stabil részét képezi. Ezt mutatja az eredmény is, miszerint a pedagógusok túlnyomó többsége naponta olvas mesét a gyermekeknek.

A meseolvasás gyakorisága:

- Naponta: 24 fő
- Hetente többször: 9 fő
- Hetente egyszer: 3 fő

- Ritkábban, havonta egyszer: 1 fő

A mesetípusokat illetően a pedagógusok döntő többsége, 27 fő a klasszikus és kortárs meséket egyaránt használja óvodai munkássága során, ugyanakkor a klasszikus meséket 10 fő részesíti előnyben, míg csak kortárs mesék senki sem alkalmaz.

Mesetípusok használata:

- Klasszikus mesék: 10 fő
- Kortárs mesék: 0 fő
- Mindkét mesetípus: 27 fő

A pedagógusok meseválasztása az alábbi szempontok alapján történik:

- Gyermek életkora és fejlettségi szintje alapján: 17 fő
- Gyermek érdeklődési köre alapján: 14 fő
- Téma és tanulság alapján: 13 fő
- Aktuális pedagógiai cél szerint: 7 fő

A pedagógusok szerint a klasszikus mesék mélyebb hatással vannak a gyermekekre, mint a kortárs mesék.

Ezt az eredmények is mutatják:

- 13 fő szerint egyenlő mértékű a hatás
- 3 fő a kortárs meséket tartja hatékonyabbnak
- 21 fő szerint a klasszikus mesék mélyebb hatást gyakorolnak

A nyelvi fejlődés szempontjából a mesék kiválóan segíthetik a gyermekek szókincsfejlesztését.

Ezt az eredmények is bizonyítják:

- Nagy mértékben segítik: 31 fő
- Segítenek, de nem minden esetben: 5 fő
- Csak egyes gyermekeknél segítenek: 1 fő

A pedagógusok véleménye alapján a gyermekek érzelmi fejlődését a mesehallgatás jelentős hatással befolyásolja.

Íme az eredmények:

- 27 fő szerint jelentős hatással van

- 10 fő véleménye alapján segíti, de csak bizonyos mesékkel

A mesék használata a gyermek empátiáját illetően:

- Nagyban növeli: 21 fő
- Segít, de nem mindig: 15 fő
- Nincs észlelhető hatás: 1 fő

Az óvodapedagógusok az érzelmi fejlődés szempontjából a következő mesetípusokat részesítik előnyben:

- Klasszikus mesék: 13 fő
- Kortárs mesék: 1 fő
- Mindkettő mesetípus: 23 fő

A mese szociális készségekre gyakorolt hatását az alábbiak szerint ítélték meg a pedagógusok:

- Jelentősen fejleszti: 23 fő
- Csak bizonyos mesékkel fejleszthető: 11 fő
- Nem biztos, hogy van összefüggés: 3 fő

A pedagógusok álláspontja szerint a gyermekek morális fejlődésére a mesetípusok a következő hatással vannak:

Klasszikus mesék:

- Segítenek a jó és rossz megkülönböztetésében: 27 fő
- Segítenek a helyes és helytelen közötti különbségtételben: 23 fő

Kortárs mesék:

- Csak egyes gyermekeknél hatékonyak: 4 fő
- Nem gyakorolnak jelentős hatást: 2 fő
- Segítenek a jó és a rossz megkülönböztetésében: 22 fő
- Segítenek a helyes és helytelen közötti különbségtételben: 19 fő

Az óvodapedagógusnak több kihívással is szembe kell néznie, s azokat megfelelően kell kezelnie.

A leggyakoribb problémák a mesék alkalmazása során:

- Gyermekek figyelmének fenntartása: 23 fő
- Szülői elvárások: 1 fő
- A gyermekek eltérő fejlettségi szintje: 19 fő
- Egyéb problémák: 1 fő

Az óvodapedagógusok válaszaiból az is kiderült, hogy tapasztalataik és véleményük alapján, melyik mesetípus, a klasszikor vagy kortárs mesék segítik jobban a gyermekek érzelmi és nyelvi fejlődését.

Az eredmény a következő:

- A klasszikus mesék segítenek jobban: 13 fő
- A kortárs mesék segítenek jobban: 1 fő
- Mindkettő típus egyformán segít: 22 fő
- Egyik típus sem gyakorol különösebb hatást: 1 fő

Az eredmények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az óvodapedagógusok körében a klasszikus mesék élveznek elsőbbséget, különösen az erkölcsi és érzelmi fejlődésre gyakorolt hatásuk miatt. Bár a válaszadók többsége mind klasszikus, mind kortárs meséket használ, mégis a klasszikus mesék mellett szólnak azok a válaszok, amelyek a mese hatásosságát a gyermek szókincsfejlesztése, erkölcsi nevelése, valamint a jó és rossz megkülönböztetésének tanítása kapcsán emelik ki. Mindez arra utal, hogy a pedagógusok a klasszikus meséket tartják a megbízhatóbb, leginkább fejlesztő hatású eszköznek a gyermekek komplex nevelésében, míg a kortárs meséket kiegészítő jelleggel alkalmazzák.

3.3.3. Megfigyeléssel vizsgált eredménye a középső csoportos gyermekek körében

A kutatásom második szakaszában 10 különböző mesét olvastam fel középső csoportos gyermekek számára, melyek kiválasztásánál szempont volt, hogy a klasszikus és kortárs mesék egyaránt képviselve legyenek. A cél az volt, hogy megfigyeljem milyen különbségek mutatkoznak meg a gyermekek érdeklődésében, reakcióiban és mesehallgatási szokásaiban a két mesetípus esetében.

A klasszikus mesék közül 5 történetet választottam, amelyek népszerű magyar népmesékből és Grimm mesékből találtam érdekesnek a gyermekek számára:

- Magyar népmese: A kőleves
- Magyar népmese: A kiscigány
- Magyar népmese: A szorgalmas és a rest leány

- Grimm mese: Hófehérke
- Grimm mese: Jancsi és Juliska

A kortárs mesék szintén 5 különböző műből álltak, amelyeket napjaink ismert magyar meseíróitól származnak, és a mai gyermeki világ hétköznapi élményeit szereplőit idézik meg:

- Bartos Erika: Bogyó és Babóca – Egy nap az óvodában
- Bartos Erika: Bogyó és Babóca – A fülgyulladás
- Vadadi Adrienn: Peti, a tűzoltó
- Vadadi Adrienn: Jöjjenek a mentők!
- Marék Veronika: Boribon, a bajnok

A mesék felolvasása során célom volt megfigyelni a gyermekek verbális és nonverbális reakcióit, érdeklődési szintjét, valamint azt, hogy mennyire tudtak azonosulni a történetek szereplőivel. A tapasztalatok elemzése segítséget nyújtott a klasszikus és kortárs mesék működési elveinek összehasonlításában, különös tekintettel a nyelvi, érzelmi és szociális fejlődés területeire.

Magyar népmese: A kőleves

„*A kőleves*” egy rendkívül érdekes és szórakoztató magyar népmese, amely a középső csoportos (4-5 éves) gyermekek számára is izgalmas élményt nyújthat. A mese központi témája a közösség, a megosztás és a leleményesség, miközben a gyerekek számára is könnyen érthető és követhető.

A „*A kőleves*” mese érdekes és szórakoztató felépítésével könnyen leköti a gyermekek figyelmét, mivel az egyszerű, de izgalmas történetvezetés követi. A gyerekek általában gyorsan felkeltik figyelmüket az alaphelyzet: a katona, aki a kőből levest készít. A mese elején a gyerekek kíváncsian várták, hogy mi fog történni, és mit is tartogat számukra ez a szokatlan történet.

A mese során több érzelmi reakció is megjelenhet a gyerekekben, mivel a történet számos különböző érzést vált ki:

- Kíváncsiság és meglepetés: A gyermekek meglepődtek azon, hogy a kőből valóban levest készíthetnek. A katona leleménye és a történet különlegessége a gyerekeket arra ösztönzi, hogy több kérdést tegyenek fel a mese szereplőivel kapcsolatban. „Lehet abból levest főzni?”, „De hát a követ nem is lehet megenni!”. – hangzik el gyakran, mivel nem értették, miért nem főznek rendes ételt.

- Öröm és elégedettség: Ahogy a mese haladtával az asszony oda adja az alapanyagokat a levest megfőzni, és végül mindenki elégedetten lehet, a gyerekek is örömet éreznek, hiszen a mese vége pozitív, a katona furfangossága miatt mindenki jól jár.
- Elégedettség a leleményességtől: A gyermekek gyakran reagáltak a mese logikai fordulataira „Az öregasszony nem is volt olyan szegény!”.

A mese olvasása közben a gyerekek gyakran aktívan részt vettek a történet feldolgozásában:

- Kérdések és válaszok: A gyerekek gyakran kérdeztek a mese részleteiről. Kérdéseik gyakran arra vonatkoztak, hogy miért nem főznek rendes ételt, és hogyan lehetséges kőből levest készíteni. Ezek a kérdések lehetőséget adtak arra, hogy a mesét tovább elemezzük.
- Képzelőerő és kiegészítések: Néhány gyermek saját ötleteket adott a történethez, pl. „Mi lenne, ha a kőlevesbe egy kis fűszer is kerülne?” , „Mi lenne, ha egy kis hús is lenne a levesben?”. Ez arra utal, hogy a gyerekek a történetet saját elképzeléseikkel egészítik ki, és megpróbálják tovább formálni a mese világát.

A „*A kőleves*” című mese nemcsak szórakoztató, hanem számos fejlesztő hatással is bír:

- Szociális készségek fejlesztése: A mese középpontjában a közösség és az együttműködés áll, ami különösen fontos üzenet a gyermekek számára. A mese tanulsága, hogy másoknak segíteni kell.
- Problémamegoldás: A mese bemutatja, hogyan oldhatók meg kreatív módon a problémák. A gyerekek számára fontos, hogy felismerjék: a nehéz helyzetekben is találhatók megoldások. Ez a fajta kreativitás serkenti a problémamegoldó képességüket.

A „*A kőleves*” című mese kiváló választás a középső csoportos gyermekek számára. A történet egyszerű, mégis mélyebb üzenetet közvetít a segítőkészségről, a kreativitásról és a osztozkodás fontosságáról. A gyerekek érdeklődve hallgatták, aktívan reagáltak rá.

Magyar népmese: A kiscigány

A „Kiscigány” egy különleges mese: groteszk, humoros, ugyanakkor rémisztő is lehet a kisebb gyerekek számára. A mese egy abszurd, de emlékeztető történet, ami ebben a korosztályban vegyes érzelmeket válthat ki, de éppen ettől válik igazán izgalmassá.

A gyerekeket nagyon leköti a mese szokatlansága – már az elejétől fogva figyelnek, mert a kiscigány karaktere különös, szokatlan. A kiszámíthatatlan fordulatok (pl. a kiscigány felfalja a családot, majd a falut is) feszültséget keltenek, de egyben

szórakoztatóak is a gyerekek számára. A mese ismétlődő szerkezete, hogy egyre több embert „nyel el”, segít fenntartani a figyelmet és elősegíti az emlékezet fejlődését.

A mese erősebb érzelmeket vált ki, különösen a félelem és nevetés kettőssége miatt.

- Meglepődés, ijedtség: A gyerekek első reakciója az elképedés és meglepődés amikor a kiscsücske elkezd „meg enni” az embereket.
- Nevetés, humorérzék: A mese groteszk túlzásai (pl. egész falu eltűnése) sok gyereknek inkább mókás. A 4–5 évesek már felismerik az ilyen abszurd humor elemeit.
- Megkönnyebbülés és öröm a mese végén, amikor a pásztorlegény szétvágja a kiscsücsköt, és mindenki „előkerül”.

A mese során a gyerekek aktívan bevonódnak a hallgatásba:

- Hangos reakciók: „Nem hiszem el, hogy ez a kiscsücske még őt is megette!” – mondja egy kislány nevetve.
- Kérdeznek, következtetnek: „Mi lesz, ha mindenkit megeszik?”, „Hogy fog kijönni belőle az a sok ember?”

Bár a mese témája látszólag „csak vicces vagy rémisztő”, valójában komoly nevelési és fejlődési értékeket is hordoz:

- Szókincs és nyelvi humor fejlődése: A mese nyelvezete színes, képszerű, ami fejleszti a nyelvi készségeket.
- Feszültségkezelés, érzelmi feldolgozás: A mese lehetőséget ad a gyerekeknek a szorongás játékos feldolgozására – nevetve tanulják meg, hogy a félelmek is legyőzhetők.
- Morális üzenet: A pásztorlegény bátorsága pozitív példát ad, és a mese végén a helyreállt rend, hogy mindenki megmenekült, megnyugvást ad a gyerekek számára.
- Kreatív gondolkodás: A mese játékos túlzásai fejlesztik a képzeletet és a humorérzékét.

A „Kiscsücske” című magyar népmese nagyon hatásos a középső csoportos gyerekek körében, mert egyszerre rémisztő és vicces, így erősen bevonja őket érzelmileg. A gyerekek aktívak, kérdeznek, nevetnek, megijednek – tehát élményszerűen élik át a mesét.

Magyar népmese: A szorgalmas és a rest lány

Ez a mese remek példája a tanító jellegű magyar népmeséknek, amelyek világos erkölcsi tanulságot közvetítenek. Az óvodás korú gyermekek érdeklődését különösen felkelti a mese világos szereplőfelosztása – a „jó” és a „rossz” karakterek egyértelműsége, valamint az igazság győzelme. A gyerekek figyelme általában végig kitartó, főként azért, mert a mese

jól tagolt, követhető és sokszor ismétlődő motívumokat tartalmaz (pl. munka–jutalom, lustaság–büntetés). A történet valóságközeli, mégis mesei, ami segít nekik az azonosulásban: „Én is segítettem mamának otthon!” – mondták sokszor hallgatás közben.

A mese erősen hat az óvodások érzelmeire, mivel a karakterek tettei közvetlen visszajelzést kapnak – jutalmat vagy büntetést. Ez segíti őket az alapvető erkölcsi különbségtétel megértésében.

Érzelmi reakciók:

- Azonosulás a szorgalmas lánnyal: A gyerekek szeretik az olyan főhőst, aki jószívű, segítőkész, ezért könnyen beleélik magukat a szorgalmas leány helyzetébe.
- Felháborodás vagy nevetés a rest leány viselkedése kapcsán: „Nem is szabad lustálkodni!”, „Miért nem segít inkább?”.
- Öröm és igazságérzet a mese végén, amikor a jó elnyeri jutalmát, a rossz pedig megkapja a méltó büntetését.

A gyerekek nem csupán passzívan hallgatták a mesét, hanem aktívan reagáltak rá, ami fejlesztő hatással is bír:

- Kérdeztek: „Miért segített a kemencének?” „Miért nem tanul meg dolgozni a másik lány?”
- Véleményt formálnak: Már ebben a korban is meg tudják fogalmazni, hogy „ki volt jó” és „ki volt rossz” a történetben.

Ez a mese kiemelkedően alkalmas erkölcsi nevelésre és a társas viselkedés formálására:

- Erkölcsi tanítás: Segíti a gyerekeket abban, hogy felismerjék a helyes és helytelen viselkedést, és azt, hogy a tetteknek következménye van.
- Empátia fejlesztése: A gyerekek megtanulják, hogy a segítségnyújtás és a jóindulat értékes tulajdonságok.
- Kommunikációs készségek: A mesehallgatás és az arról való beszélgetés bővíti a szókincsüket, fejleszti az emlékezetüket és a történetalkotó képességüket.

A szorgalmas és a rest leány című népmese kiváló választás a középső csoportos gyermekek számára, mivel egyszerű nyelvezete, világos erkölcsi üzenete és ismétlődő szerkezete segíti a mese megértését és feldolgozását. A gyerekek figyelme aktív, érzelmileg bevonódnak, és a mese utóélete játékos formában is megnyilvánul, így nemcsak szórakoztat, hanem tanít is.

Grimm mese: Hófehérke

A 4–5 éves gyermekek figyelmi képessége már fejlődőben van, így egy klasszikus mese, mint a Hófehérke, ami izgalmas fordulatokat, ismétlődő jeleneteket (pl. a mostoha

többszöri próbálkozása) és varázslatos elemeket tartalmaz, képes lekötni a figyelmüket. A történet jól követhető szerkezete – bevezetés, konfliktus, megoldás – segíti a gyerekeket abban, hogy követni tudják a cselekményt. A karakterek – különösen Hófehérke, a gonosz mostoha és a törpék – erősen körvonalazottak, ami segíti az azonosulást vagy épp az ellentétes érzések kialakulását.

A mese érzelmi skálája széles, ami a gyerekeknél különféle érzelmi reakciókat vált ki:

- Empátia: A gyerekek gyakran együtt éreznek Hófehérkével, sajnálják, amikor az erdőbe kerül vagy amikor a mostoha bántja.
- Félelem és feszültség: A gonosz mostoha alakja, különösen a mérgezett alma jelenete, ijesztést keltett, de a mese lezárása biztonságérzetet adott a gyermekeknek..
- Öröm és megkönnyebbülés: A boldog vég, az igazság győzelme örömeztést vált ki, amit sokszor tapsolással vagy örömteli mosollyal is kifejeztek.

A mesehallgatás során a gyerekek aktívan részt vettek a történetfeldolgozásban:

- Visszakérdeztek, ha nem értettek valamit („Miért bántja a mostoha Hófehérkét?”, „Hogy tud átváltozni a mostoha öregasszonyá?”).
- Előre próbálnak következtetni, hogy mi fog történni („A törpék meg fogják menteni?”, „A vadász mit fog csinálni?”, „A törpék a barátai lesznek?”).

Nevelési és fejlődési hatás:

- A mese etikai tartalma (a jószág győzelme, az igazságosság, a segítőkészség) fontos értékeket közvetít, amit a gyerekek azonosulással tanulhatnak meg.
- A szereplők cselekedetein keresztül fejlődik a morális érzékük – felismerik, mi helyes vagy helytelen.
- A mese hallgatása közben fejlődik a szókincsük, beszédértésük és emlékezetük is.

A Hófehérke klasszikus meséje kiválóan alkalmas a középső csoportos gyerekek számára. A mese szerkezete, érzelmi tartalma és szimbolikája segíti őket a világ megértésében és saját érzéseik feldolgozásában. A mesehallgatás során aktívak, érzelmileg bevonódnak, és a történet utólagos feldolgozása során is kreatívan kapcsolódtak hozzá.

Grimm mese: Jancsi és Juliska

A 4–5 éves gyerekek fantáziavilága rendkívül élénk, ezért a „Jancsi és Juliska” varázslatos elemei – mint az erdő, az ehető mézeskalácsház, a boszorkány – azonnal megragadják a figyelmüket. Az ilyen korú gyerekek még erősen képekben gondolkodnak, így az élénk, színes leírások nagyon hatásosak számukra. A mese cselekménye drámai, mégis érthető, és ez fenntartja a figyelmüket a történet végéig.

Jellemző figyelmi reakciók:

- Csendes, feszült figyelem a boszorkány megjelenésénél. („Ez a boszorkány varázsolni is tud?”)
- Élénk érdeklődés a mézeskalácsház leírásakor. („Én is ettem már mézeskalácsházikót, anyával csináltuk.”)
- A megkönnyebbülés vagy öröm hangos kifejezése a mese végén. („Azta, legyőzték a boszorkányt!”)

Ez a mese intenzív érzelmeket vált ki, amelyeket a gyerekek aktívan meg is élnek:

- Ijedség, feszültség: A sötét erdő és a boszorkány alakja ijesztő volt számukra. („Én is félek a sötétben!”)
- Empátia: Átérik a testvérek magányát és félelmét, különösen, amikor eltévednek. („Milyen rossz nekik, hogy az apukájuk elhagyta őket!”)
- Megnyugvás, boldogság: Amikor a gyerekek „győznek” a gonosz boszorkány felett. („Nagyon bátor volt Jancsi és Juliska!”).

A gyermekek a mesélés során nem csupán passzív hallgatók, hanem aktívan részt vettek a mese befogadásában:

- Előre következtetnek: „Vajon mi történik, ha bemennek a házba?”
- Kérdeznek, visszajelzést adnak: „A boszorkány tényleg megeszi őket?”

Ez a mese rengeteg lehetőséget rejt magában a gyerekek fejlődése szempontjából:

- Érzelmi fejlődés: A félelem és a bátorság megélésével a gyerekek belső konfliktusokat is feldolgoznak.
- Erkölcsi nevelés: A jó és a rossz közötti különbségtétel világos, így fejleszti a morális érzékenységet.
- Kommunikációs készség: A gyerekek kérdései, megjegyzései, újrarendezése erősítik a szóbeli kifejezőkészséget.
- Memória és sorrendiség: A mese felidézése és elmesélése fejleszti az emlékezetet és a logikus gondolkodást.

A „Jancsi és Juliska” című mese kiemelkedően alkalmas a középső csoportos korosztály számára. A mese varázslatos és izgalmas világa teljesen leköti a gyerekek figyelmét, és lehetőséget ad a mély érzelmi átélésre. A mesehallgatás során aktívan részt vettek, kérdeztek, azonosultak a szereplőkkel.

Bartos Erika – Bogyó és Babóca: Egy nap az óvodában

Ez a mese kifejezetten az óvodás korosztály számára íródott, így a gyerekek életkori sajátosságaihoz kiválóan illeszkedik. A főszereplők – Bogyó, Babóca és barátaik –

már jól ismert, szerethető figurák, ami már önmagában is felkelti az érdeklődést. A gyerekek szívesen hallgatják a történetet, mivel saját hétköznapi életük is tükröződik benne (óvodai szituációk, játék, társas helyzetek). A mese nyelvezete egyszerű, könnyen érthető, a képek élénkek, színesek – a vizuális és szóbeli elemek együtt lekötik a figyelmet. Az azonosulás lehetősége (pl. „Én is úgy megyek oviba!”, „Nálunk is van uzsonna!”) növeli az elmélyült figyelmet.

A mese érzelmileg pozitív, megnyugtató légkört teremtett, ami biztonságérzetet adott a gyerekeknek. *Érzelmi reakciók:*

- Öröm és kíváncsiság: „Mi történik ma az oviban?” – gyakori kérdés, mivel az ismerős helyzetek izgalmassá válnak a mesében.
- Empátia: A gyerekek átérzik a szereplők érzéseit, pl. amikor Bogyó és a fiúk nem játszanak Babócaval, ő pedig sír.
- Biztonságérzet: Mivel a mese nem tartalmaz félelmetes elemeket, ideális választás az érzékenyebb gyermekek számára is.

A mese egyszerű, mégis színes cselekménye sok lehetőséget adott az aktív részvételre:

- Visszajelzések, megjegyzések: „Nálunk is van játékidő!” „Én is csináltam már ilyet!”
- Szóbeli részvétel: A gyerekek szívesen „beszéltek bele” a történetbe – kérdeztek, kommentáltak, saját élményt meséltek.

Ez a mese kiemelkedően jó pedagógiai eszköz, különösen akkor, ha az óvodai életéről, szokásokról, szabályokról beszélgetünk. *Fejlesztő hatások:*

- Közösségi szocializáció: Segített megerősíteni az óvodai rutinok és szabályok megértését (pl. reggeli üdvözlés, közös játék, udvariasság).
- Érzelmi biztonság: A gyerekek megerősítést kaptak abban, hogy az óvoda biztonságos, kedves hely.
- Beszéd- és szókincsfejlesztés: A mese nyelvezete gazdag, ugyanakkor érthető, segíti a nyelvi fejlődést.
- Önismeret és reflektív gondolkodás: A gyerekek gyakran saját magukra ismertek a történetben – ez segíti az önreflexió kezdeti formáit.

A „Bogyó és Babóca: Egy nap az óvodában” című mese ideális választás a középső csoportos gyerekek számára, mivel közvetlenül az ő mindennapjaikról, élményeikről szól. A mese biztonságos, barátságos világot mutatott be, ahol a gyerekek otthon érezhetik magukat. Érdeklődve hallgatták, aktívan reagáltak.

Bartos Erika - Bogyó és Babóca: A fülgyulladás

Ez a történet különösen életközeli és releváns a 4–5 éves korosztály számára, mivel sokuk már átesett valamilyen betegségen vagy orvosi vizsgálaton, így az élmény ismerős lehet számukra. A mese már a címével felkeltette az érdeklődést: a gyerekek megkérdezték, „Mi az a fülgyulladás?” A mese könnyen követhető, mégis izgalmas a számukra – főleg a doktorhoz való látogatás és a gyógyulás folyamata tartja fenn a figyelmüket. A gyerekek fókuszáltnan figyeltek, mert a történet valós, saját tapasztalataikhoz közel álló témát dolgoz fel.

A mese olyan helyzetet mutat be, amely sok kisgyermek számára szorongáskeltő lehet – a betegség és az orvoshoz való látogatás –, de Bartos Erika meséje megnyugtató, biztonságos környezetben dolgozza fel ezt.

Érzelmi válaszok:

- Empátia: A gyerekek együttéreztek Babócéval, különösen akkor, amikor fájt a füle – „Nekem is volt ilyen!” – mondták többen.
- Megnyugvás: A mese pozitív, szeretetteljes hangvétele és a segítő szereplők (pl. az orvos) oldották a szorongást, biztonságot közvetítettek.
- Öröm, felszabadulás a gyógyulás pillanatában, amit sok gyermek mutatott ki.

A gyerekek nem csak figyeltek, hanem aktívan kapcsolódtak a történethez:

- Élménymegosztás: Sokan saját történetet is megosztottak, például „Nekem is nézték már meg a fülemet”, „Nekem is fájt már a fülem!”, „Én nem szeretek orvoshoz menni, félek tőle!”
- Kérdeznek: „Mitől volt lázas?”, „Miért kell gyógyszert bevenni?”, „Bogyónak mitől fájt a füle?”

A mese fontos fejlesztő és nevelő funkciókat is betölt:

- Oldja az orvostól való félelmet, ismerős helyzetet teremt a gyerekek számára.
- Segíti a gyerekeket megérteni és feldolgozni a betegséggel járó érzéseket (fájdalom, félelem, kiszolgáltatottság), és példát ad arra, hogyan lehet ezen túllendülni.
- A mese megerősíti a segítő szerepek fontosságát – Babóca törődése, az orvos gondoskodása példamutató.
- A mese során új szavakkal (pl. fülgyulladás, orvosság, meleg kölessel teli „bugyor”) találkoznak, bővül a szókincsük, fejlődik a nyelvi kifejezőképességük.
- A történet elmesélése során fejlődik az emlékezetük és logikus gondolkodásuk is.

A „Bogyó és Babóca: A fülgyulladás” című mese kiválóan illeszkedik a középső csoportos gyermekek életkori sajátosságaihoz, mivel egy ismerős, gyakran szorongást

kiváltó helyzetet (betegség, orvosi vizsgálat) mutat be biztonságos, szeretetteljes környezetben. A mese segít a gyermekeknek feldolgozni saját élményeiket, érzelmileg megnyugtató. Emellett erősíti a társas kapcsolódást, a segítő viselkedés mintáját, és fejleszti a nyelvi-érzelmi készségeket is.

Vadadi Adrienn – Peti, a tűzoltó

A tűzoltóság témája ebben a korosztályban kifejezetten népszerű, hiszen a gyerekek számára izgalmas, hősi, és sokszor szerepjátékban is előkerül. Vadadi Adrienn története ezt a világot hétköznapi, mégis élményközeli módon hozza el az óvodások számára. A gyerekek élénken figyeltek a mesére, különösen azért, mert érdeklik őket a járművek, egyenruhák, vagy a segítő hős szerepe. A történet hétköznapi szituációban mutat be egy különleges szakmát – ez könnyen átélhető, ugyanakkor izgalmas számukra. Az azonosulási lehetőség (Peti, mint kisgyermek, aki tűzoltó szeretne lenni) különösen motiváló és leköti a figyelmüket.

A mese nem csak izgalmas, hanem pozitív érzelmi élményt is nyújt. A gyerekek biztonságos, bátorító formában ismerik meg a tűzoltók munkáját, és közben olyan érzelmi helyzetekkel találkoznak, amelyek számukra ismerősek.

Érzelmi reakciók:

- Csodálat és érdeklődés a tűzoltók iránt – több gyerek megjegyezte, hogy „Én is szeretnék tűzoltó lenni”, „Nálunk is volt már tűzoltó az oviban!”
- Empátia Petivel – különösen, ha izgul vagy fél, mert sok gyerek saját érzéseit látja visszatükröződni benne.
- Öröm és büszkeség – a mese végén Peti élménye erősíti a pozitív példaképkövetést, ami a gyerekek számára fontos megerősítés.

A történet lehetőséget adott arra, hogy a gyerekek aktívan bekapcsolódjanak a mesehallgatásba és az azt követő feldolgozásba:

- Kérdeznek és hozzászólnak: „Milyen a tűzoltóautó?”, „Hogy oltják el a tüzet?” „Nekem is volt tűzoltós sisakom!”, „Peti hogyan oltotta el a tüzet?”
- Saját élményeket osztanak meg: „Emlékeztek, egyszer az oviba is jött a tűzoltó és be is ülhettünk az autóba!”.

Ez a mese kiváló lehetőség arra, hogy érzelmi, szociális és ismereti szinten is fejlődjenek a gyerekek:

- Erősíti az empátiát és a bátorság értékét, segít azonosulni segítő szerepekkel.
- Önbizalmat ad: Peti példája megmutatja, hogy a kíváncsiság és nyitottság értékes tulajdonság.

- Segíti a gyerekeket abban, hogy kifejezzék saját vágyaikat, érdeklődési területeiket.
- A mese során új fogalmakkal találkozhatnak (pl. „fecskendő”, „tűzoltóautó”, „riasztás”), ami szókincsbővítő hatású.

Vadadi Adrienn „*Peti, a tűzoltó*” című meséje kiemelkedően jó választás a középső csoportos gyerekek számára. A történet egyszerre izgalmas és érzelmileg biztonságos, lehetőséget ad az azonosulásra, valamint a saját tapasztalatok feldolgozására. A gyerekek érdeklődéssel hallgatják, aktívan részt vesznek a mese során és után, és különösen pozitív példát látnak Peti személyében. A mese remek eszköz a beszélgetésindításhoz, szerepjátékhoz és ismeretbővítéshez.

Vadadi Adrienn – Jöjjenek a mentők!

A mentők, betegségek, sürgősségi helyzetek témája izgalmas, de egyben érzékeny is a 4–5 éves gyermekek számára. A gyerekek ebben az életkorban gyakran tapasztalják meg, milyen az orvosi vizsgálat, vagy akár kisebb balesetek – így a mese tartalma közeli és azonosulható számukra. A gyerekek nagy érdeklődéssel fordultak a történet felé, különösen, azok a gyermekek, akik már láttak mentőautót vagy hallották a szirénát. A mese valóság-hű, mégis gyerekbarát módon mutatja be a helyzetet, így nem ijesztő, hanem izgalmas és tanulságos. Az ismerős környezet (óvoda, barátság, segítő felnőttek) biztonságos keretet adott a történetnek, ami segíti a mélyebb figyelmet.

A mese a kisgyermekeket érintő leggyakoribb félelmek egyikét – baleset, orvos, mentő – dolgozza fel, mégis nyugtató, biztonságos érzelmi közegben. *Érzelmi reakciók:*

- Empátia és együttérzés a sérült kisfiú iránt: „Szegény!”
- Feszültség, de nem félelem: A gyerekek kíváncsian, kissé izgatottan követték a történetet, de nem rémültek meg, mert a mese pozitívan végződik, és a segítő szereplők (óvónéni, mentők) biztonságot sugallnak.
- Megnyugvás és öröm a mese végén, amikor minden rendben lesz – ez különösen fontos az érzelmi feldolgozás szempontjából.

A gyerekek a mese során és után is aktívan részt vettek, főként, mert saját élményeiket is elő tudják hívni a hallottak kapcsán:

- Beszélgetés: A gyerekek mesélnek saját élményeikről: „Egyszer én is leestem!”, „Hallottam a mentőt az utcán!”, „Nekem anyá mindig megpusztilja a bibim”, „Nézzétek, nekem is van egy sérülésem!”.
- Kérdések: „Mi van a mentőautóban?” „Miért viszik el a kórházba?” – ezek a kérdések kíváncsiságot mutattak.

A történet nemcsak szórakoztató, hanem értékes pedagógiai és nevelési funkcióval is bír:

- A mese segít oldani a mentőtől, orvostól való szorongást, mivel megmutatja, hogy ezek a helyzetek megoldhatók, és a segítők jóindulatúak.
- Ismeretbővítő hatása van: a gyerekek megtanulják, mit csinálnak a mentők, hogyan működik egy sürgős ellátás.
- A mese megerősíti az együttérzést, a törődés fontosságát – akár egymás iránt is, ha valaki bajba kerül.
- Támogatja az érzelmi önkifejezést, segíti feldolgozni a saját esetleges baleseti, orvosi élményeket is.
- Új szavak (pl. mentőautó, hordágy, kórház, sebesülés) bővítik a szókincset.

Vadadi Adrienn *„Jöjjenek a mentők!”* című meséje remekül illeszkedik a középső csoportos óvodások életkori sajátosságaihoz. A mese valós helyzetet mutat be, amely sok kisgyerek számára ismerős, és amely segít nekik érzelmileg feldolgozni a balesetektől vagy orvosi beavatkozásoktól való félelmeiket. A gyerekek figyelmesen, empátiával hallgatták a mesét, aktívan bekapcsolódtak az élmény feldolgozásába, és szívesen játsszák el a történetet.

Marék Veronika – Boribon, a bajnok

Marék Veronika „Boribon” sorozata klasszikus és közkedvelt a kisgyermekek körében. A „Boribon, a bajnok” története különösen aktuális és vonzó a 4–5 éves korosztály számára, mivel központi témája a versenyzés, győzelem és kudarc – olyan élmények, amelyeket ebben a korban kezdenek intenzíven átélni. A gyerekek kíváncsian és figyelmesen követték a történetet, mivel könnyen tudnak azonosulni Boribon karakterével. A mese hossza, ritmusa, nyelvezete életkori sajátosságaikhoz illeszkedik, így végig fenntartja a figyelmüket. A versenyhelyzetek és a próbálkozások izgalmat keltenek, aktívan bevonták őket.

A mese Boribon küzdelmét mutatja be, aki szeretne bajnok lenni, de nem mindenben sikerül neki – ez a gyermekek számára nagyon valós élmény, és sokszor személyes szinten érinti meg őket.

Érzelmi reakciók:

- Empátia Boribon iránt, amikor nem nyer: „Szegény Boribon!” – a gyerekek együttéreztek vele, mivel ők is gyakran megélik a „nem sikerült” érzését.
- Öröm és büszkeség, amikor Boribon végül megtalálja, miben lehet jó – ez pozitív mintát ad, és erősíti az önbizalmat.
- A mese végén érzett elégedettség és megnyugvás megerősíti a kitartás és önelfogadás értékét.

A mese során a gyerekek gyakran aktívan bekapcsolódtak, reagáltak, kérdeztek, és saját élményeiket is felidézték:

- Hozzászólások: „Én is futottam a játszótéren!”, „Én is vesztettem már futásban!”
- Kérdés: „Miért nem nyert Boribon?”

Ez a mese szintén alkalmas az érzelmi intelligencia, a szociális készségek és az önismeret fejlesztésére.

- A mese pozitív üzenetet hordoz: nem kell mindenben a legjobbnak lenni, de mindenkinek van valamiben tehetsége.
- Segíti a gyerekeket abban, hogy feldolgozzák a kudarc és siker élményét, és reális önértékelést alakítsanak ki.
- A mese segít megérteni, hogy a verseny nem mindig a győzelemről szól, hanem az élményről, részvételről is.
- A gyerekek megtanulják tisztelni mások erősségeit, és együtt örülni mások sikerének.
- A történet során a gyerekek gazdagodó szókincssel találkoznak (pl. bajnok, verseny, gyakorol, próbálkozik).

Marék Veronika „*Boribon, a bajnok*” című meséje ideális választás a középső csoportos óvodás korosztály számára, mivel egyszerű, mégis mély tartalommal dolgozza fel a versenyzés és az önmegvalósítás témáját. A gyerekek érzelmileg azonosulni tudnak Boribonnal, aktívan bekapcsolódnak a mese feldolgozásába, és a történet értékes érzelmi-pedagógiai üzenetet közvetít: mindenki értékes, és mindenki lehet „bajnok” valamiben.

3.3.4. Kutatási rész elemzése

A klasszikus mesékhez tartozó magyar népmesék, mint *A kőleves*, *A kiscigány* és *A szorgalmas és a rest leány* esetében megfigyelhető volt, hogy a gyerekek nagyfokú figyelemmel, érdeklődéssel fordultak a történetek felé. Ezek a mesék:

- Erősebb érzelmi bevonódást váltottak ki: például a furfangos megoldásokat (*A kőleves*), a félelmetes, de végül megnyugtató lezárást (*A kiscigány*), vagy a világos erkölcsi tanítást (*A szorgalmas és a rest leány*).

A gyerekek között többen hangosan felnevettek a kőleves történetének csavarjain, mások izgatottan kommentálták a szereplők cselekedeteit: „Ez a katona nagyon okos!” vagy „De hát a követ nem is lehet megenni!” A kiscigány hallgatásakor néhány gyermek arcán rémültség és érthetlenség tükröződött, de a mese végére megkönnyebbülten nevettek fel. Egyesek a mese után eljátszották a cigány felfalását, nagy nevetéssel és utánnézéssel.

- Erősebb morális állásfoglalásra ösztönözték őket: a gyerekek véleményt fogalmaztak meg, azonosultak a pozitív hősökkel, kritikusan viszonyultak a negatív szereplőkhöz.

A mese végén sok gyermek élénken megbeszélte, hogy a szorgalmas lány „megérdemelte a jutalmat”, míg a rest lány viselkedéséről azt a következtetést vonták le, hogy „Nem is szabad lustálkodni!”. Néhány gyerek javaslatokat tett arra, hogy mit kellett volna tennie a rest leánynak, hogy ő is kapjon ajándékot.

- Kreatív gondolkodásra serkentettek: a gyerekek saját kiegészítéseket tettek a történethez, vagy kérdéseket fogalmaztak meg a szereplők viselkedéséről, döntéseiről.

A Grimm testvérek meséi, mint a *Hófehérke* és a *Jancsi és Juliska* szintén nagy népszerűségnek örvendtek. Ezek a mesék:

- Erőteljes mesei struktúrával rendelkeztek, ami könnyen követhető volt számukra.

A gyerekek gyakran már a mese elején felismertek motívumokat: „Én is ettem már mézeskalácsházikót, anyával csináltuk”. A történetek logikus szerkezetét lelkesen követték, és előre próbálták kitalálni, mi fog történni: „Vajon mi történik, ha bemennek a házba?”.

- Gazdag érzelmi skálát mutattak: félelem, izgalom, együttérzés, megnyugvás.

A *Jancsi és Juliska* meséjénél sok gyermek izgatottan szorongatta a kezét, amikor a gyerekek a boszorkányhoz kerültek, majd felsóhajtottak és ujjongtak, amikor sikerült megmenekülniük.

- Fantasztikus és varázslatos elemeik révén megragadták a gyerekek fantáziáját.

A gyerekek gyakran megkérdezték: „Hogy tud átváltozni a mostoha öregasszonnyá?” vagy „A törpék megfogják menteni?” Fantáziájuk beindult.

A kortárs történetek, mint a *Bogyó és Babóca* sorozat meséi, valamint Vadadi Adrienn művei (*Peti, a tűzoltó* és *Jöjjenek a mentők!*) szintén élénk érdeklődést váltottak ki a gyermekekből, különösen azokból, akik érzékenyebbek voltak a klasszikus mesékre.

Ezek a mesék:

- Jobban kapcsolódtak a gyermekek élethelyzeteihez: az óvodai élet, betegségek, szakmák (tűzoltó, orvos) bemutatása révén könnyen azonosulhatóvá váltak.

Több gyermek is mesélni kezdett saját élményeiről – „Nálunk is volt már tűzoltó az oviban!” vagy „Emlékeztek, egyszer az oviba is jött a tűzoltó és be is ülhattünk az autóba!”. Ezek a kapcsolódások segítették az élmények feldolgozását, és megerősítették az önazonosságukat.

- Megnyugtató, pozitív légkört teremtettek, ami főként a félénkebb gyermekek számára jelentett érzelmi biztonságot.

Ezeket a meséket a gyerekek nyugodtan, mosolyogva hallgatták. Az egyik kisfiú, aki korábban nem szívesen vett részt a mesehallgatásban, *Bogyó és Babóca* történeténél szívesen nevetett fel hangosan, mivel előzőleg ismerte már a mesét.

- Beszédkészséget és önreflexiót erősítettek, hiszen a gyerekek gyakran saját élményeiket is megosztották a mesehallgatás során.

A mese után élénk beszélgetés indult arról, ki mit tenne hasonló helyzetben, például „Én nem szeretek orvoshoz menni, félek tőle.” A gyermekek szókinccse is bővült: többen kérdezték meg, mit jelent például a „riasztás” vagy a „fecskeendő”.

A megfigyelés alapján elmondható, hogy a középső csoportos gyermekek körében:

A klasszikus mesék nagyobb élményt nyújtottak: mélyebb érzelmi bevonódást, izgalmat, nevetést, együttérzést váltottak ki. A mesehallgatás során aktívabb verbális és nonverbális reakciók figyelhetők meg. Ezek a mesék nagyobb hatást gyakoroltak az erkölcsi fejlődésre és a kreatív gondolkodásra.

A kortárs mesék is sikeresek voltak: különösen azokban az esetekben, amikor a gyermekek saját élményeikre ismertek rá. Pozitív légkört, érzelmi biztonságot teremtettek, és hozzájárultak a közösségi szocializációhoz, valamint a szókinccs és beszédkészség fejlődéséhez.

Összességében elmondható, hogy a klasszikus mesék mélyebb, maradandóbb élményt nyújtanak a gyermekeknek, különösen akkor, ha azokat megfelelő módon dolgozzuk fel a mesehallgatást követően. Ugyanakkor a kortárs mesék is fontos szerepet töltenek be, főként az érzelmi biztonság megteremtésében és a hétköznapi élethelyzetek feldolgozásában.

Ezért a klasszikus és kortárs mesék kombinált alkalmazása vonható le, mivel így a gyerekek mindkét típus pozitív hatásait meg tapasztalhatják: a klasszikus mesék által fejlődhet az erkölcsi érzékük és fantáziájuk, míg a kortárs történetek a hétköznapi élmények feldolgozásában, az empátia fejlődésében, valamint a társas helyzetek megértésében segítenek.

3.4. Konklúzió

A kutatásom célja volt, hogy feltárjam a mesék szerepét és hatásait az óvodai nevelésben, különösen a klasszikus és kortárs mesetípusok esetében. A felállított kutatási kérdéseim megválaszolása segíti annak megértését, hogyan hatnak a mesék a gyermekek fejlődésére, és milyen szempontok alapján választják az óvodapedagógusok a meséket. A kutatás során az alábbi kérdések megválaszolására törekedtem:

Milyen szempontok alapján választanak meséket a pedagógusok a gyermekcsoportjaik számára?

A pedagógusok a mesék választása során több tényezőt is figyelembe vesznek. Az eredmények azt mutatják, hogy a mese kiválasztásánál a legfontosabb szempont a gyermekek életkora és fejlettségi szintje, ami arra utal, hogy a pedagógusok tisztában vannak a különböző életkori sajátosságokkal és azok hatásával a mesék megértésére. Ezen kívül a gyermekek érdeklődési köre és a mese tanulsága is meghatározó szerepet kapnak. A pedagógusok számára tehát a mese kiválasztása szoros összefüggésben áll a gyermekek aktuális érdeklődésével és fejlettségi szintjével.

Melyik mesetípust tartják hatékonyabbnak az empátia és morális fejlődés fejlesztése szempontjából?

Az óvodapedagógusok véleménye alapján a klasszikus mesék hatékonyabbnak bizonyultak az empátia és a morális fejlődés terén. A válaszadók többsége szerint a klasszikus mesék jobban segítenek a jó és rossz megkülönböztetésében, és a helyes és helytelen közötti különbségtételben is. A kortárs mesék e tekintetben kisebb hatást gyakoroltak, és csupán néhány pedagógus említette, hogy bizonyos kortárs mesék segíthetnek az empátia fejlesztésében.

Milyen hatást tulajdonítanak az óvodapedagógusok a klasszikus meséknek a gyermekek nyelvi fejlődésére?

A klasszikus mesék nagy hatással vannak a gyermekek nyelvi fejlődésére, a pedagógusok több mint kétharmada úgy véli, hogy a mesék jelentős mértékben hozzájárulnak a szókincsfejlesztéshez. Az eredmények szerint a mesehallgatás során a gyermekek bővítik szókincsüket, fejlődik beszédértésük és kifejezőkészségük. A mesék hatása különösen kiemelkedő a nyelvi fejlődés szempontjából, függetlenül attól, hogy klasszikus vagy kortárs mesét alkalmaznak.

Milyen különbségek figyelhetők meg a klasszikus és kortárs mesék hatásában az óvodások nyelvi fejlődésére?

A kutatás eredményei alapján a klasszikus mesék nagyobb hatást gyakorolnak a gyermekek nyelvi fejlődésére, mint a kortárs mesék. A pedagógusok többsége egyetértett abban, hogy a klasszikus mesék a szókincsfejlesztés és a beszédkészség növelésében kiemelt szerepet játszanak. A kortárs mesék inkább a gyermekek figyelmének felkeltésére alkalmasak, de nem mutatkozik olyan erős hatásuk a nyelvi készségek fejlődésére, mint a klasszikus meséknek.

Milyen mértékben segítik elő a kortárs mesék a gyermekek érzelmi fejlődését az óvodapedagógusok véleménye alapján?

A kortárs mesék szerepe az érzelmi fejlődésben a kutatás eredményei szerint inkább kiegészítő jellegűek, és a pedagógusok szerint ezek a mesék bizonyos mértékig hozzájárulnak az érzelmi fejlődéshez. Azonban a klasszikus mesék hatása az érzelmi fejlődésre erőteljesebb és szélesebb körben elismert. A pedagógusok többsége úgy véli, hogy a mesehallgatás, különösen a klasszikus mesék, jelentős hatással vannak a gyermekek érzelmi fejlődésére.

A kutatásban feltételezett hipotéziseim a mesehallgatás hatását és szerepét próbálják megragadni a gyermekek fejlődésére. A célom, hogy meghatározzam, mely mesetípusok képesek jobban elősegíteni a gyermekek szociális, érzelmi, és nyelvi fejlődését. A kutatás során az alábbi hipotézisek tesztelésére került sor:

A klasszikus mesék pozitívabb hatást gyakorolnak a gyermekek nyelvi fejlődésére, míg a kortárs mesék inkább képesek megragadni a gyermekek figyelmét, mint a klasszikus mesék.

A hipotézisem helytálló, mivel a kutatásom során kiderült, hogy a klasszikus mesék erőteljesebben hatnak a gyermekek nyelvi fejlődésére, főként a gazdag szóhasználatuk és a nyelvi struktúrák miatt. A kortárs mesék, bár szintén fontosak, inkább a figyelem felkeltésére és fenntartására alkalmasak, mivel a mesék gyakran gyorsabb tempójúak és közvetlen kapcsolatot teremtenek a gyermekek mindennapi életével. A klasszikus mesék azonban sokkal több lehetőséget biztosítanak a nyelvi készségek fejlesztésére, a ritmus és a mesélés sajátos stílusa miatt.

A mesehallgatás gyakorisága kiemelten összefügg a gyermekek nyelvi fejlődésének támogatásával.

A kutatásom megerősíti, hogy a rendszeres mesehallgatás elősegíti a gyermekek szókincsének bővülését, a beszédértést és a kifejezőkészséget. A pedagógusok megerősítették, hogy a gyakori mesehallgatás segíti a gyermekeket abban, hogy gazdagabb nyelvi eszköztárral rendelkezzenek, és a beszédkészségük is fejlődjön. Az interaktív mesehallgatás, amikor a gyermekek aktívan részt vesznek a történetfeldolgozásban, különösen nagy hatással van a szókincs és a kommunikációs készségek fejlődésére.

A mesehallgatás hozzájárul a gyermekek nyelvi fejlődéséhez: bővül a szókincsük, fejlődik a beszédértésük és kifejezőkészségük.

A pedagógusok véleménye és a kutatásom egyértelműen megerősítik, hogy a mesék hozzájárulnak a gyermekek nyelvi fejlődéséhez, különösen a szókincs bővítése és a

beszédkésztség terén. A különböző mesetípusok, különösen a klasszikus mesék, lehetőséget adnak a gyerekeknek arra, hogy megismerkedjenek új szavakkal, kifejezésekkel, és segítenek abban, hogy bővüljön a gyermekek kifejezőkészsége.

A mesehallgatás során a gyermekek aktívan kapcsolódnak a történetekhez kérdések, megjegyzések, és saját élmények megosztása révén.

A megfigyelésem és a kérdőíves válaszok megerősítik, hogy a gyermekek aktívan részt vesznek a mesehallgatásban, gyakran megjegyzéseket tesznek, kérdéseket tesznek fel, és saját élményeiket is megosztják. A kutatás során az is kiderült, hogy a mesehallgatás nem csupán egy passzív tevékenység, hanem interaktív, ahol a gyerekek szoros kapcsolatot alakítanak ki a történetekkel. A mesék iránti érdeklődés, valamint a történetekkel való aktív foglalkozás erősíti a gyermekek empátiáját és segít abban, hogy jobban megértsék a körülöttük lévő világot.

A mesék rendszeres alkalmazása elősegíti az empátia és szociális készségek fejlődését az óvodáskorú gyermekeknél.

A kutatásom alátámasztja, hogy a mesék, különösen a klasszikus mesék, segítenek az empátia, szociális készségek, valamint a morális fejlődés terén. A klasszikus mesék olyan erkölcsi dilemmákat és emberi kapcsolatokat mutatnak be, amelyek lehetőséget adnak a gyermekek számára az empátia és az érzelmi megértés fejlesztésére. A kortárs mesék, bár szintén fontosak, inkább a mindennapi élethez való közvetlen kapcsolódásukkal segítik a szociális készségek fejlődését, és olyan helyzeteket mutatnak be, amelyek a gyermekek életének közvetlen részévé válnak.

Az óvodapedagógusok többsége mindkét mesetípust egyformán fontosnak tartja a nyelvi és érzelmi fejlődés szempontjából.

Kutatásomból kiderül, hogy a válaszadók több mint fele egyformán fontosnak tartja a klasszikus és kortárs meséket, de véleményük alapján a klasszikus mesék kiemelt szerepet töltenek be a nyelvi és érzelmi fejlődés terén. A pedagógusok szerint a klasszikus mesék különösen fontosak a nyelvi fejlődés szempontjából, mivel azok gazdagabb szókincset és bonyolultabb narratív struktúrákat tartalmaznak. Ugyanakkor a kortárs mesék gyakran jobban megfelelnek a gyermekek aktuális érdeklődési körének, és segítenek a mindennapi élet szituációinak feldolgozásában, így hozzájárulnak a szociális és érzelmi készségeik fejlődéséhez is. Az óvodapedagógusok a két mesetípus együttes alkalmazásában látják a legnagyobb előnyt.

A kutatás eredményei igazolják hipotéziseimet, s azt mutatják, hogy a klasszikus mesék, mint a magyar népmesék és a Grimm-testvérek meséi, mélyebb hatást gyakorolnak

a gyermekek érzelmi, erkölcsi és nyelvi fejlődésére. A kortárs mesék szerepe inkább a gyermekek figyelmének felkeltésére és érzelmi biztonságuk megteremtésére koncentrálódik, különösen azokat a gyerekeket célozva meg, akik könnyebben azonosulnak a hétköznapi élethelyzetekkel. A mesék kombinált alkalmazása, amely magában foglalja mind a klasszikus, mind a kortárs meséket, optimális lehetőséget kínál a gyermekek komplex fejlődésének támogatására.

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakdolgozatom központi témája a klasszikus és kortárs mesék szerepének és hatásának vizsgálata az óvodáskorú gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődésében. A téma aktualitását az adja, hogy napjaink nevelési gyakorlatában egyre nagyobb figyelem irányul a gyermekirodalom tudatos pedagógiai alkalmazására, különösen a mese mint nevelési eszköz kiemelkedő jelentőségére. Munkám célja, hogy összehasonlítsam a klasszikus és kortárs mesék hatását, és feltárjam, hogyan járulnak hozzá ezek a történetek a gyermekek nyelvi kompetenciáinak, érzelmi intelligenciájának, valamint társas és erkölcsi fejlődésének támogatásához.

A dolgozat első részében elméleti alapozást nyújtok a gyermekirodalom fogalmának és jellemzőinek bemutatásával. Részletesen tárgyalom a klasszikus mesék jelentőségét, különösen Arany László meseelmélete alapján, amely a népmesék szerepére és tanító jellegére hívja fel a figyelmet. A klasszikus mesék jellemzői, mint az időtállóság, erkölcsi tanulságok, , gazdag nyelvezet olyan értékeket hordoznak, amelyek több generáción keresztül is érvényesek maradnak. Ezzel szemben a kortárs mesék új témákat, modern élethelyzeteket, a gyermekek aktuális világát tükröző tartalmakat dolgoznak fel, és gyakran közvetlenebb módon szólnak az óvodás korosztályhoz.

A dolgozat második részében a mesék gyermekekre gyakorolt nyelvi és érzelmi hatását vizsgálom. Rámutatok arra, hogy a mese nem csupán szórakoztatás, hanem komplex fejlesztő eszköz, amely a nyelvi fejlődés területén hozzájárul a szókincs gazdagításához, a beszédértés és a kifejezőkészség fejlődéséhez. Emellett fontos szerepet tölt be az érzelmek megértésében és feldolgozásában, az empátia kialakulásában, valamint a társas viselkedés formálásában. A mesék szereplőivel való azonosulás, a történetek tanulságai és a közös mesehallgatási élmények mind hozzájárulnak a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtéséhez és morális fejlődéséhez.

Kutatásom célja az volt, hogy feltárjam, hogyan látják a gyakorló óvodapedagógusok a klasszikus és kortárs mesék hatásait, illetve hogy milyen módon reagálnak a gyermekek ezekre a történetekre a gyakorlatban. Kutatásom két fő adatgyűjtési módszerre épült: egy kérdőíves felmérésre és egy megfigyeléses vizsgálatra.

A pedagógusok véleménye és a megfigyelésem eredményei alapján a következő főbb megállapításokra jutottam:

A klasszikus mesék jelentős mértékben támogatják a nyelvi fejlődést. A gazdag szóhasználat, a ritmusos, kifejező nyelvezet, valamint az ismétlődő szerkezetek elősegítik a szókincs bővülését és a beszédértés fejlődését.

A kortárs mesék hatékonyabban képesek megragadni és fenntartani a gyermekek figyelmét, különösen, ha a történetek a gyermekek számára ismerős helyzeteket és karaktereket jelenítenek meg. Ez az élményszerűség hozzájárul az érzelmi bevonódáshoz és a biztonságérzet erősítéséhez.

A klasszikus mesék kiemelt szerepet töltenek be az erkölcsi fejlődés és az empátia kialakulásának támogatásában. Ezek a mesék egyértelmű értékrendet közvetítenek, segítenek a jó és a rossz megkülönböztetésében, és példát mutatnak a helyes viselkedésről.

A mesehallgatás gyakorisága szoros kapcsolatban áll a gyermekek nyelvi fejlődésével. A rendszeres, napi szintű mesehallgatás erősíti a nyelvi kompetenciákat, és pozitívan hat a gyermekek kommunikációs készségeire.

A mesék interaktív feldolgozása, mint például kérdések, beszélgetés, dramatizálás, fokozza a gyermekek aktív részvételét, és elősegíti a történetek mélyebb megértését.

Kutatásom és dolgozatom alátámasztja a kiinduló hipotéziseimet, miszerint a klasszikus mesék elsősorban a nyelvi és morális fejlődés terén fejtenek ki erőteljesebb hatást, míg a kortárs mesék a gyermekek figyelmének lekötésében és az érzelmi bevonódás elősegítésében bizonyulnak hatékonyabbnak. Ebből következően a pedagógiai gyakorlatban a két mesetípus együttes és tudatos alkalmazása biztosítja a gyermekek sokoldalú fejlődésének leghatékonyabb támogatását.

РЕЗЮМЕ

Тематика дипломної роботи зосереджена на впливі класичних і сучасних казок на розвиток мовлення та емоційної сфери дітей дошкільного віку. Актуальність теми пов'язана з посиленою увагою до використання казок як важливого засобу виховання. Мета роботи — порівняльний аналіз впливу казок на мовну компетентність, емоційний інтелект і моральний розвиток дітей.

У теоретичній частині розглядаються особливості дитячої літератури, зокрема значення класичних казок та казкова теорія Ласло Араня. Класичні казки мають моральний зміст, багату мову та універсальні цінності. Сучасні казки відображають актуальні теми та знайомі ситуації для дітей.

У практичній частині досліджено, як казки впливають на мовлення та емоції: вони збагачують словниковий запас, сприяють мовному розумінню, емоційній обробці переживань, формуванню емпатії та соціальної поведінки. Ототожнення з героями та спільне слухання сприяють емоційній безпеці.

Дослідження базується на анкетуванні та спостереженні в дошкільних закладах. Основні висновки:

Класичні казки суттєво підтримують мовний розвиток. Їх багатий словниковий запас, ритмічна й виразна мова та повторювані структури сприяють збагаченню лексики й розвитку мовного розуміння.

Сучасні казки краще утримують увагу дітей, особливо коли сюжети відображають знайомі ситуації та персонажів. Такий досвід сприяє емоційному залученню та почуттю безпеки.

Класичні казки відіграють важливу роль у моральному розвитку та формуванні емпатії, передаючи чіткі цінності, допомагаючи розрізняти добро і зло та демонструючи приклади належної поведінки.

Часте слухання казок тісно пов'язане з розвитком мовлення: регулярне, щоденне слухання зміцнює мовні навички та комунікацію.

Інтерактивні методи – запитання, обговорення, драматизація – активізують дітей і поглиблюють розуміння змісту.

Дослідження підтверджує: класичні казки більше впливають на мовний і моральний розвиток, сучасні — на емоційну залученість. Оптимальним є свідоме поєднання обох типів казок у педагогіці.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Baka L. P. (2022): Óperenciák. Fejezetek a kortárs magyar gyermek- és ifjúsági irodalomból. <https://forumszemle.eu/2023/09/08/baka-l-patrik-operenciak-fejezetek-a-kortars-magyar-gyermek-es-ifjusagi-irodalombol/>. Letöltés dátuma: 2025.03.15.

Bauer G. (1995): Gyermekirodalom. Nemzetközi Tankönyvkiadó, Budapest.

Boldizsár I. (2012): Hogyan segítik a mesék az értő olvasást és az olvasóvá válást?. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/hogyan-segitik-a-mesek-az-erto-olvasast-es-az-olvasova-valast/>. Letöltés dátuma: 2025.05.06.

Csóti M. (2006): A gyermek társas készségeinek fejlesztése. Pro die Kiadó, Budapest.

dr. Nagy J., Szombathelyiné dr. Nyírtai Á., dr. Vidákovich T. (2009): Fejlesztés mesékkel. Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkel 4-8 éves korban. Mozaik Kiadó, Budapest.

Esterl A. (2007): A gyermeknek mese kell. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-gyermeknek-mese-kell/>. Letöltés dátuma: 2025.04.06.

Iván M. (2001): Ötlettár. Ötletek az óvodai élet mindennapjaihoz. Novum Kft., Budapest.

Kádár A. (2012): Mesepszichológia. Az érzelmi intelligencia fejlesztése gyermekkorban. Kulcslyuk Kiadó Kft., Budapest.

Kádár A. (2014): Mesepszichológia 2. Kulcslyuk Kiadó Kft., Budapest.

Kapitány D. Laczkó M. (2017): A mese a gyermekek szövegértési folyamatában diagnosztikus és terápiás szempontból. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-mese-a-gyermekek-szovegertesi-folyamataban-diagnosztikus-es-terapias-szemponbtbol/>.

Letöltés dátuma: 2025.04.28.

Komáromi G. (1999): Gyermekirodalom. Helikon Kiadó, Vác.

Kulin Zs. (1984): A mese világa. A népmese és műmese az irodalomban és az iskolában. Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest.

Lovász A. (2015): Felnőtt gyermekirodalom. Cerkabella Könyvkiadó, Gyula.

N. Császi I. (2018): Mesélj nekem! A mese szerepe a kisgyermekek fejlődésében. Budapest

Petres Csizmadia G. (2015): A kortárs gyermekirodalmi antológiák posztmodern sajátosságai (tanulmány). <https://irodalmiszemle.sk/2015/05/petres-csizmadia-gabriella-a->

[kortars-gyermekirodalmi-antologiak-posztmodern-sajatossagai-tanulmany/](#).

Letöltés

dátuma: 2025.04.12.

Steklács J. (2010): Arany László meseelmélete. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/arany-laszlo-meseelmlete>. Letöltés dátuma: 2025.03.15.

Szilágyi M. (2007): A mese szerepe a gyermeki személyiségfejlődésben. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-mese-szerepe-a-gyermeki-szemelyisegfejlodesben>. Letöltés dátuma: 2025.04.12.

Zilahi J. (1998): Mese-vers az óvodában. Eötvös József Könyvkiadó. Budapest.

Zóka K. (2007): A meseválasztás kérdései az óvodában. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/a-mesevalasztas-kerdesei-az-ovodaban>.

Letöltés dátuma: 2025.05.02.

Zóka K. (2007): Varázseszközök az óvodában. sulíNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-többszörképzése Kht., Budapest.

Mellékletek

1. számú mese: Magyar népmese: A kőleves

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy szegény, háborúból hazatérő katona. Ment egyik faluból ki, a másikba be, rongyosan szegény s éhesen. De bizony nem kínálták meg sehol egy falás kenyérrel vagy egy kicsi meleg levessel. Bekérezett egyik házhoz is, a másik házhoz is. Itt reá uszították a kutyát, ott meg olyan szegénynek tették magukat, hogy semmijük sincs. Hát, így ahogy menegetett, elhatározta magában, hogy megálljatok, a következő háznál, legyen az bárkié is, ott én főzök levest. Fel is vett a kapuból egy követ, s bement a legelső házhoz. Éppen egy öregasszonyé volt. - Jó napot, öreganyám! - Adjon isten, vitéz uram! - Hát, hogy s mint szolgál az egészsége? - Szolgál, ahogy szolgál, hát vitéz uramnak hogy szolgál? - Nekem is szolgál valahogy, csak éhes vagyok, ennék valamit, ha volna, ha adna szívesen. - Jaj, lelkem, vitéz uram, adnék én, ha volna. De én is olyan szegény vagyok, mint a templom egere. Semmim sincs, tiszta üres a kamarám, padlásom, mindenem. - Hát - azt mondja a katona - én nem vagyok annyira szegény, nekem van itt a zsebemben, né, egy jókora kő. Ebből én tudnék levest főzni, csak kéne egy üstöcske vagy fazék, amiben megfőzzem. - Hát azt éppen adhatok, mert fazekam van elég – nyugodott meg az öregasszony, csak nincs, amit beletegyek. Na, megmosta a katona a követ szépen, beletette a fazékba. Tüzet rakott az öregasszony. Vizet töltött a katona a kőre, s odatette főni. Egy jó hosszú fakanállal megkevergette. Leste az öregasszony. A katona még meg is kóstolta. - Hát jónak jó - csettintett a nyelvével-, de ha egy kicsi só volna benne, akkor még jobb lenne. - Hozok én sót, van nekem! Beletette a katona a sót, megkevergeti, s azt mondja: - Tudja, ha lenne egy kanálka zsírja, akkor aztán igazán jó lenne. - Van nekem az is, hozok én! - dicsekedett az öregasszony. Hozott egy kanál zsírt, azt is beleeresztették oda a fazékba. Kevergeti a katona, kóstolja, lesi az öregasszonyt. Azt mondja megint a katona: - Hát tudja-e, szoktam én kőleveskét főzni, de abban még kolbász is volt. Hogy az milyen jóízű! - Van nekem kolbászsom is - ajánlotta az öregasszony -, hozok én egy darabot a kamarából. - Hozzon akkor két darabot, öreganyám, nekem is kell egy darab s magának is - szólt utána a katona. - Hozok, hozok! - Hozott az öregasszony két darab kolbászt. A katona beleeresztette azt is a fazékba. Kevergeti, kóstolja. - Tudja-e, ha van egypár szem pityókája, krumplija, azt meghántanánk, s ide beleaprítanánk, s még ha zöldségje is volna, az megadná a módját egészen. - Van nekem az is- húzta ki magát büszkén az öregasszony -, hozok én azt is. Hamar hozott egy kis sárgarépát, petrezselymet, pityókát, megtisztították s beletették a levesbe. Kevergeti a katona, ízleli, s odanyújtja a kanalat az öregasszonynak. - Kóstolja csak meg,

most be jó! Megkóstolja az öregasszony, s igen nyalja a szája szélét. - Jaj, hát sohase hittem volna, hogy a kőből ilyen jó levest lehessen főzni. Még hagyták egy kicsit rotyogni, aztán megszólalt megint a katona: - Egypár szem rizskása is jó lenne, de ugye, az nincsen? - Van nekem az is - tüsténkedett az öregasszony. Hamar még egypár szem rizst is beleszórtak, s akkor megsimította elégedetten a hasát a katona. - Ez most már éppen olyan, amilyenre én szoktam főzni! Megvárták, hogy megfőjön. Kitöltött a katona egy nagy tányérral magának s egygel az öregasszonynak, s jóízűen bekanalazták. Az öregasszony nem győzött csodálkozni, hogy lehet kőből ilyen jó levest főzni. Mikor aztán jóllaktak, odafordult a katonához. - Mondja, vitéz uram, nem adná el ezt a követ? Sokszor az sincs, amit főzök, s ebből én milyen jó levest tudnék kotyvasztani. - Dehogynem! - vágta rá rögtön a katona. Elmosolyodott a bajusza alatt. Száz forintért bizony odaadom. Az öregasszony hamar odaadta a száz forintot, s a levesből, ami megmaradt kő, egy tiszta törlőruhába belegöngyölte, s félretette, hogy neki legyen, mikor levest akar főzni. A katona a száz forinttal a zsebében nagy gyorsan elbúcsúzott, nehogy az öregasszony meggondolja magát, s visszakérje. Most, hogy jóllakott, s volt száz forintja, vígan róttá az utat estig, amíg nem talált megint egy másik öregasszonyt, aki nem tudta, hogy kell főzni a kőlevest. Ott aztán újból jóllakott. Hogy milyen levest tudott főzni a szegény öregasszony abból a kőből, azt én nem tudom.

Ismétlő kérdések:

- Ki volt a mese főszereplője?
- Miért volt éhes a katona?
- Mit vitt be a katona az öregasszony házába?
- Mit akart főzni a katona a kőből?
- Mit tett bele először a levesbe az öregasszony?
- Milyen dolgokat adott még az öregasszony a leveshez?
- Ízlett a leves az öregasszonynak?
- Mi történt a mese végén a kővel?

Melléklet № 2

2. számú mese: Magyar népmese: A kiscigánybűb

Hol volt, hol nem volt, volt a világon egy szegény ember; annak volt egy felesége, három leánya meg egy kis malaca. Egyszer megölték a kis malacot, a húsát felkötötték a padlásra. Már kolbásza, hurkája, sonkája, mindene elfogyott a kis malacnak, csak a gömböce volt még

meg. Egyszer arra is ráéhezett a szegény asszony, felküldte a legöregebb leányát a padlásra: - Eredj leányom, hozd le azt a kis gömböcöt, főzzük meg. Felment a legöregebbik leány érte; amint le akarta vágni, elkiáltotta magát a kis gömböc: "Hamm, bekaplak!" - azzal bekapta. Már odalent nem győzték várni. Felküldte a szegény asszony a középső leányát: - Eredj már, leányom, nézd meg, mit csinál a nénéd ennyi ideig. Felment a középső leány, kereste a nénjét, s hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt. De a gömböc megint elkiáltotta magát: "Hamm, téged is bekaplak!" - azzal bekapta ezt is. Már odalent sehogy se tudták elgondolni, hogy mért nem jön az a két leány, felküldte hát a szegény asszony a legkisebb leányát is: - Ugyan, leányom, eredj már fel, nézd meg, mit csinál a két nénéd. Aztán hozzátok le azt a gömböcöt valahára. Felment a legkisebb leány is, de ezt is csak elnyelte a gömböc. Már a két öreg sehogy se tudta mire vélni a dolgot. - No, apjuk - mondja a szegény asszony -, már látom, magamnak kell felmennem. Azok most bizonyosan az aszalt meggyet eszik. Felment a szegény asszony, kereste a leányait, hogy nem találta, le akarta vágni a gömböcöt, de a gömböc ezt is bekapta. A szegény ember csak várta, csak várta őket, hogy nem jöttek, gondolta, tán valami baj van, felment ez is. Amint közel ment a kis gömböc, ez elkiáltotta magát: "Hamm, téged is bekaplak!" Azzal bekapta ezt is, de a rossz kócmadzag már az öt embert nem bírta meg, leszakadt a kis gömböc. Elkezdett görögni, görgött-görgött, a padlás grádicsán is legörgött, kiment egyenesen az utcára. Éppen ott ment el egy csomó kaszás, jött haza a mezőről, a kis gömböc azokra is rákiáltott: "Hamm, titeket is bekaplak!" Azzal bekapta ezeket is. Megint csak görgött odább; előtalált egy regiment katonát, azokra is rákiáltott: "Hamm, titeket is bekaplak!" Azzal bekapta ezeket is. Megint csak görgött odább, egyszer csak egy hídra ért, amely alól a víz egészen ki volt száradva, éppen akkor ment arra egy hintó, a kis gömböc félre akart előle ugrani, hogy el ne tapossa, de leesett a hídról, kirepedt az oldala, kiömlött belőle a sok ember, ki-ki a maga dolgára ment, a kis gömböc meg ott maradt kirepedve. Ha a kis gömböc ki nem repedt volna, az én mesém is tovább tartott volna.

Ismétlő kérdések:

- Mi maradt meg utoljára a kis malacból?
- Ki ment fel először a padlásra a gömböcért?
- Mit csinált a kiscömböc a gyerekekkel?
- Ki ment fel utoljára a padlásra a családból?
- Mi történt a kiscömböccel, miután megette az egész családot?
- Kiket kapott be még a gömböc, amikor az utcán gurult?

- Mi történt a gömböccel, amikor a hídhöz ért?
- Miért ért véget a mese?

Melléklet № 3

3. számú mese: Magyar népmese: A szorgalmas és a rest leány

Volt egyszer egy öregember és egy öregasszony. Az öregasszonynak az előbbeni urától volt egy leánya, s a bácsinak is volt egy leánya az előbbeni feleségétől. De az öregasszony haragudott a férjének a lányára. Nem szívelte egyáltalán. Annyira jutottak, hogy a leányt elhajtotta, hogy menjen el szolgálni. Azt mondta az öreg ember: - No, ha nem szíveled az én leányomat, akkor süss neki hamuba sült pogácsát, s menjen el, amerre a szeme lát. Elindult a lány, s ment, ment egy darabig. Egyszer elért egy körtefát. Azt mondja a körtefa neki: - Hova mész, te leányocska? - Megyek szolgálni. - Leányocska, gyere, tisztíts le engem a száraz ágaktól. Hogyha engemet megtisztogatsz, jótettedért jót kaphatsz. Odament a leányocska, a körtefát szépen letakarította s továbbment. Elért egy szőlőbokrot. A szőlőbokról is azt mondta neki: - Hova mész, te leányocska? - Megyek szolgálatra. Akkor azt mondta a szőlőbokról is neki: - Gyere, tisztíts meg a száraz vesszőktől, metsszél meg s kapálj meg, mikor visszafordulsz, meglásd, jótettedért jót kapsz. A leányocska szépen megmeteszette, megkapálta s továbbment. Ment, ment, amíg elért egy kemencét. Az a kemence összevissza volt omladozva, olyan rossz volt. Azt mondta neki: - Gyere ide, leányocska, sikálj meg engem, meglásd, mikor visszafordulsz, jótettedért jót kapsz. Akkor a leányocska mindjárt földet gyúrt, megsikálta és továbbment. Elért egy forrást, egy kutacskát, egy kicsike kutacskát. De az a kutacska rendetlen, elhanyagolt volt. Azt mondja a kutacska neki: - Hova mész, te leányocska? - Megyek hosszú útra, szolgálatra. - Gyere ide, takaríts ki engem szépen, meglásd, mikor hazatérsz, jótettedért jót kapsz. Akkor a leány szépen kitakarította, kimerte az állott vizet belőle, és továbbment. Ment, ment, s ahogy ment, találkozott egy kiskutyával. Azt mondja az a kutya neki: - Hova mész, te leányocska? - Megyek szolgálni. - Gyere, takaríts meg engem, s nyírj meg, s mikor visszafordulsz, akkor jótettedért jót kapsz. Akkor a leányocska megnyírta, szépen megtakarította. A kutya megköszönte, s a leányocska továbbment. Ment, ment, s egyszer csak elért egy szép házat. Tündérek laktak benne. Kérdezik, hogy milyen útban van. Azt mondja nekik is, hogy megy szolgálatot keresni. Azt mondja az egyik neki: - Maradj meg itt nálunk. Itt van hét szoba. Hatot seperj ki, de a hetedikbe be ne menj. A leányocska ott maradt, és ott szolgált egy esztendeig. Meghallgatta az öregasszonyt, és úgy csinált mindent, ahogy ő mondta. Mikor

az esztendőnek vége lett, így szólt az öregasszonyhoz: - Most már haza akarok menni, hogy megmutassam apámnak s anyámnak, hogy mit szolgáltam. Akkor azt mondja az öregasszony: - Na, most gyere velem, meghallgattál szépen, és most meg is kapod, ami jár neked. Akkor az öregasszony benyitott a hetedik szobába. Ott volt egy rakás ezüstpénz s egy rakás aranypénz. Azt mondja az öregasszony a leánynak: - Most hengergőzz meg ebben az ezüstpénzben, ami reád ragad, az a tied. Mikor a leányocska felállott, akkor megint azt mondta: - No, most hengergőzz meg szépen az aranyban. Akkor meghengergőzött a leányocska abban is, azután felállott s elbúcsúzott. Jött az úton visszafele, elérte a kutyát. A kutya olyan szépen táncolt, olyan öröme volt, mikor odaért hozzá, s azt mondta: - No, leányocska, most gyere ide hozzám, s innen rólam vegyél, ami neked tetszik, s amit te szeretsz. A jótettedért most visszajár! A kutya tele volt aggatva gyönggyel, s a leányocska vett, amennyi kellett, s szépen felrakta magára. Ment tovább. Mikor odaért a kutacskához, az olyan szép volt, hogy csupa gyönyörűség, csészikék, kancsócskák voltak ott kirakva, amivel lehetett merni. S a leányocska merített, egyet ivott s megnyugodott. Azután szépen felkelt, s jött hazafelé. Mikor odaért a kemencéhez, ott sülték a bélesek, kalácsok. Azt mondja a kemence: - Gyere ide, egyél, amennyi jólesik, mert a jótettedért visszajár. Evett is, hozott is. S ahogy jött hazafelé, odaért a szőlőbokorhoz. Hát ott olyan szép szőlő volt, bor poharakban kitéve, ehetett-ihatott, amennyi kellett. A bélesre éppen jólesett. Tovább jött hazafele, s odaért a körtefához. Nagyon meleg volt, mikor odaért, s azt mondja a körtefa neki: - Gyere ide, leányocska, már nagyon sok ideje várlak. Megért a körte. Vegyél és egyél, amennyi jólesik, s haza is vigyél, amennyi kell. Még közeledett hazafelé, már a kakas meglátta, hogy jön. Felállott a kapu tetejére, és szólani fogott: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém ezüsttel, arannyal teli futtatva. Mikor közelebb jött, meghallotta a leány is, s szaladni kezdett, hogy örömet hozzon az apjának. Megint szólott a kakas: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém arannyal és ezüsttel futtatva. De az öregasszony azt kiabálta: - Hallgass te, nem igaz! Megint kiáltott a kakas: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém arannyal és ezüsttel futtatva. Mikor a leányocska bement a kapun, mondta az öregasszony: - Elég sokat kaptál, de most elmegy az én leányom is, s az sokkal többet hoz, mint te hoztál! Akkor az asszony süttött neki is egy hamuba sült pogácsát, betette a tarisznyájába, és elment az ő lánya is. Abban a nyomban odaért a körtefához. Azt mondja a körtefa: - Gyere ide, leányocska, takaríts meg engem a száraz ágaktól, jótettedért jót kapsz! Akkor a leány azt mondja neki: - Én a csecsebecse lábacskaimat s vacsavacsa kezecskéimet nem csipkézem meg, akármi is lesz! - És továbbment. Elérte a szőlőbokrot. A szőlőbokor is azt mondta neki, hogy menjen oda, és metssze meg, mert a jótételért jót kap; de a leány neki is azt mondta, hogy ő a

csecsebecse lábacskaít, vacsavacsa kezecskéit össze nem szurkálja, ha akármilyen is lesz. Akkor továbbment, s elérte a kemencét. A kemence azt mondta neki: - Gyere ide, te leányocskám, gyúrjál földet, s sikálj meg engem, mert jótettedért jót kapsz. De a leány azt mondta, hogy ő a csecsebecse lábacskaít, vacsavacsa kezecskéit nem mártja a sárba, ha akármilyen is lesz. Akkor továbbment, elérte a kútát, és a kút azt mondta: - Gyere ide, leányocskám, merd ki ezt az állott vizet, mert jótettedért jót kapsz. De a leány neki is azt mondta: - Én a csecsebecse lábacskaimat, vacsavacsa kezecskéimet be nem piszkítom, akármilyen is lesz. Akkor továbbment. Elérte a kutyát. A kutya mondja neki: - Gyere ide, leányocskám, nyírjál meg! De a leány azt mondta neki: - Én reád nem teszem a vacsavacsa kezecskéimet, csecsebecse lábacskaimat, én be nem piszkítom, akármilyen is lesz. Akkor továbbment, és elérte ő is azt a nagy kastélyt, és bekérezkedett, hogy ott aludjék. Őt is megkérdezték, hogy hova megy. Azt mondja a leány, hogy megyen hosszú útra, szolgálatra. Akkor azt mondja az az előbbeni öregasszony neki, hogy maradjon ott náluk, mert ott már volt egy Leány, s az nagyon jól viselte magát, s nagyon jól is járt. Ott is maradt, és az öregasszony azt mondta neki: - Itt van ez a hat szoba, seperd ki, de a hetedikbe be ne menj. A leány a hat szobát kiséperte, s a hetedikbe se ment be egy darabig, de egyszer mégis bement. Még nem telt le fele az esztendőnek, mikor benyitott oda. Akkor látta csak, hogy mi van odabenn: kígyók, békák, s azok úgy összemardosták, hogy véres lett egészen. Mikor kijött onnan, odament a gazdasszonyhoz, s azt mondta, hogy ő nem szolgál tovább. Nem is fizették ki, mert nem fogadott szót, s hazafele indult. Amint jött, útközben összetalálkozott a kutyával. Odament hozzá, hogy kérjen a gyöngyökből, de a kutya azt mondta: - Nem akartál megtisztítani, most maradsz a csecsebecse lábacskaiddal s a vacsavacsa kezecskéiddel! Mehetsz utadra! Jött nagy szomorúan, s odaért a kúthoz. Nagyon szomjas volt, s el akart venni egy kancsót, hogy igyon. De a kancsó elhúzódott tőle, s azt mondta a kút: - Menj el innen, mert sajnáltad a kezedet s a lábadat. Semmit sem kapsz! Akkor elért a kemencéhez. Ott süttek már a bélesek, kalácsok. Mikor nyúlt oda a kemence szájához, hogy vegyen, sütötte a kezét, nem tudott venni. Azt mondja a kemence: - Menj el innen, nem érdemled, hogy jót egyél, mert sajnáltad, hogy bemártsad a csecsebecse lábacskaidat s a vacsavacsa kezecskéidet. Akkor továbbment. Elérte a szőlőbokrót, azon szőlő, ott a bor, csak enni s inni kellett volna. Odament, hogy szakítson egy gerezdet, s vegyen egy pohár bort. Akkor a szőlőbokról eltaszította a kezét, s azt mondta neki: - Menj el, mert nem akartál megmetszeni, s nem akartál megkapálni. Most nem érdemled meg. Elért a körtefához, de ott sem tudott szakítani egy körtét is. Mikor közeledett haza, akkor a kakas felhágott a kapu tetejére, és szólani fogott: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém vérrel futtatva! Akkor az ördögös asszony odament, s azt mondta: - Nem

igaz, arannyal jó futtatva! De a kakas megint elkezdte: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém vérrel futtatva! De az öregasszony megint csak azt mondta: - Nem igaz, mert arannyal jön futtatva! Harmadszor is azt mondta a kakas: - Kukuriku-gángu, jön az én nénikém vérrel futtatva! Mikor elmondta, akkor belépett a lány a kapun, s akkor meglátta az anyja is. - Nem igaz, nem igaz! - kiabálta, de az öregember azt mondta: - Látod, az én leányom jobban szolgált, mint a tied! - S akkor összevesztek, s az öregasszony és a leánya elment a háztól. Az öregember és a leánya, ha meg nem haltak, ma is élnek.

Ismétlő kérdések:

- Kinek volt két lánya a mesében?
- Miért kellett a szorgalmas lánynak elindulnia otthonról?
- Mit csinált a szorgalmas leány, amikor találkozott a körtefával, szőlővel, kemencével, kúttal és a kutyával?
- Hol szolgált a leány? Mit kellett tennie?
- Mivel ajándékozták meg a szorgalmas leányt a szolgálat végén?
- Miért nem kapott semmit a rest leány?
- Mit mondott a kakas, amikor a rest leány hazajött?
- Szerintetek melyik leány viselkedett jól, és miért?

Melléklet № 4

4. számú mese: Grimm mese: Hófehérke

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhétországon túl, volt egy királyné. Ez a királyné – halljatok csudát! – olyan királyné volt, hogy maga szabta, varrta a ruháját. Egész nap el tudott üldögélni az ablak mellett, ott szabott, varrogatott s sóhajtozott magában, mert nem volt gyermeke. Egyszer, amint varr, megszúrja a tű az újját, s mit gondol, mit nem, kinyitja az ablakot, hogy frissen hűllott hóval mossza le a vért. Mert éppen hűllott a hó javában. Ahogy kihajolt az ablakon, három csepp vér lecseppent a hóba, s úgy megtetszett a királynénak a pirosság a fehér hóban, hogy elsóhajtotta magát: Hej, Istenem, ha megáldanál engem egy olyan gyermekkel, aki olyan fehér volna mint a hó, olyan piros mint a vér, s olyan fekete, mint az ablak ébenfa ráámája! Isten meghallgatta kérését, megáldotta egy leánnyal, ki fehér volt mint a hó, piros, mint a vér, s a haja olyan ragyogó fekete, mint az ébenfa. Merthogy fehér volt, mint a hó a kis leány, elnevezték Hófehérkének. De nem sokáig gyönyörködhetett

a királyné Hófehérkében, attól kezdve, hogy kinyitotta az ablakot, elkezdett betegeskedni, lassanként elhervadt s meghalt.

Eltemették a királynét nagy pompával, de esztendőre telve a király újra megházasodott. Szép asszony volt az új királyné, de büszke, kevély, mindig cicomázta magát, folyton a tükör előtt állott, az ő csodatükre előtt, ki ha kérdezett tőle valamit, válaszolt rá. Egyszer amint nézegette magát a tükörben a királyné, kérdi:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Könnyü arra válaszolnom:

Te vagy a legszebb, asszonyom!

Örült a királyné, nagyon örült, mert tudta, hogy a tükör csak a színgazat mondja.

Eközben telt, múlt az idő, nőt, növekedett Hófehérke, napról-napra szépült, s mikor hét éves lett, szebb volt, sokkal szebb, mint a királyné. Látta ezt a királyné, de nem akart hinni a szemének, odaállott a tükör elé s megkérdezte:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De a lányod szebb náladnál!

Haj! megijedt erre a királyné, kékült, zöldült az arca, majd felvetette a boszúság! Mit! hogy nálánál szebb legyen Hófehérke! Ettől az órától fogvást nem nézhette Hófehérkét, mert ha csak rápillantott, elsárgult az irigységtől. Nem volt többé nyugalma sem éjjel, sem nappal, s mind azon törte a fejét, hogy' pusztítsa el Hófehérkét. Gondol ide, gondol oda, ő bizony behivatja az udvari vadászt, s megparancsolja neki:

– Hallod-e, vidd ki Hófehérkét az erdőbe, ott öld meg, a szívét s a máját vedd ki, hozd haza, hadd lássam, igazán megölted-e?

Megsajdult a szíve a vadásznak erre a gonosz beszédre, de nem szólhatott. Kiment nagy búsán a szobából, aztán ment Hófehérkéhez, jó kedvet mutatott előtte, s hívta az erdőbe. Ment Hófehérke, hogyne ment volna! Mikor aztán kiértek az erdőbe, erdőnek a sűrűjébe, megállott a vadász, hullani kezdett a könnye, mint a záporosó, s elmondta, hogy mi szörnyű ítéletet mondott Hófehérkére a királyné. Hej, Istenem! sírt Hófehérke, könnyörgött a vadásznak, hogy annak majd megszakadt belé a szíve:

– Ne öljön meg, édes vadász bácsi, eresszen engem, hadd bújdosom el, én szegény árva!

Gondolta magában a vadász:

– Hát minek is öljem meg én! Majd úgy is megölik a vadak szegényt. Én meg lelövök egy őzikét, annak a szívét s máját hazaviszem a királynénak.

Úgy tett a vadász, ahogy elgondolta. Hófehérkét útnak eresztette, aztán lelőtt egy őzikét, annak a szívét, máját kivette, hazavitte, a királyné még akkor este megsütötte, megette, s azzal lefeküdt adta gonosz lelke! Ezalatt meg Hófehérke ment az erdőben, mind beljebb-beljebb, félt szegény még a falevéltől is, hát még mikor medvék, farkasok s mindenféle erdei vadakkal találkozott! De lám, az erdei vadak nem bántották, szépen kitértek előle. Csak ment, mendegélt szegény Hófehérke, s mire esteledett, alkonyodott, egy kis házacskához ért. Gondolta magában, bemegy oda, hátha jólelkekre talál s szállást adnak éjszakára. Bemegy a házikóba, körülnéz s hát, Uram, Teremtőm, ott minden olyan icike, picike, olyan csinos, olyan kedves, olyan tiszta, hogy azt emberi szó nem tudja elémondani! A szobácska közepén volt egy asztalka, meg volt szépen terítve, rajta hét tányérocшка, minden tányérocшка mellett egy kanalacska, aztán villácska, késecske, s – Vajjon ki lakhatik itt? – kérdezte magában Hófehérke, mert egy lelket sem látott. Már akárki, gondolta magában, – ő bizony itt marad. S mert éhes volt nagyon, mind a hét tányérkáról evett egy keveset s mind a hét poharacskából ivott egy csepp bort. Aztán, mert fáradt volt, sorba próbálgatta az ágyacskákat, de az egyik hosszú volt, a másik nagyon rövid, na, a hetedik éppen neki való volt: abba belefeküdt s elaludt.

Már sötét este volt, mikor hazajöttek a házikó gazdái: hét törpe volt, mind a hét bányász, az erdő mellett, a hegyekben bányázkodtak, ásták az aranyat, ezüstöt. Belépnek a törpék a szobába, meggyújtanak hét lámpácskát, asztal mellé telepednek s hát uramfia, látják, hogy valaki itt járt, mert mind a hét tányérről hiányzott egy kevés étel s a poharacskák sem voltak színültig teli, mint rendesen.

Megszólal az első:

– Hm, hm, vajjon ki ült az én székemen?

A második:

– Hát az én tányéromról vajjon ki evett?

A harmadik:

– Ki tört le az én kenyerecskémből?

A negyedik:

– Ki evett az én főzelékemből?

Az ötödik:

– Vajjon ki szúrkált az én villámmal?

A hatodik:

– S ki vágott az én késecskémmel?

A hetedik:

– Hát az én poharacskámból ki ivott?

Akkor az első az ágyára tekintett s látta, hogy valaki feküdt azon.

– Hm, hm, vajjon ki fektetett az én ágyamon?

Arra mind az ágyokra néztek s egyszerre kiáltották: Az enyémen is feküdt valaki!

A hetedik, mikor jó közélről megnézte az ágyát, megpillantotta benne Hófehérkét, szólítja a többieket, azok odaszaladnak, összezsapják a kezüket, nem akarnak hinni a szemüknek, hozzák a lámpácskájukat, rávilágítanak Hófehérkére s egyszerre kiáltották el magukat: Jaj de szép gyermek, jaj de szép!hét poharacska. A fal mellett volt hét ágyacska, mind a héten hófehér terítő.

De tüstént elhallgattak, nehogy felébredjen Hófehérke, lábújjhegyen jártak, csendesen vetkeződtek s a hetedik törpe sorba járta a többiek ágyát, hol ennél, hol annál aludt egy keveset ezen az éjszakán.

Reggel jókor felébredt Hófehérke, látja a hét törpét s megijed szegény, de nagyon. De a törpék mosolyogtak, körülállották s nyájasan kérdezték: – Ki vagy te, szép leányka?

– Hófehérke az én nevem, felelt a leányka. Aztán elbeszélte, hogy mi történt vele.

Mondották a törpék:

– Bizony, ha ez történt veled, maradj itt velünk, jó dolgod lesz itten. Tartsd rendben a házunkat, süss, főzz, mosogass, söpörgess, fódózkodj a ruhánkat s élhatsz velünk míg a világ s még két nap!

Mondta Hófehérke:

– Itt maradok nálatok, kedves törpék, hogyne maradnék!

Ott is maradt Hófehérke, a házacskát rendben tartotta, a törpék reggel mentek, este jöttek s pompás vacsora várta őket mindég. De ahányszor elmentek a törpék, mindég lelkére kötötték Hófehérkének, hogy vigyázzon magára, mert a királyné nemsokára megtudja, hogy itt van.

– Senkit be ne eressz! – ezzel búcsúztak tőle minden áldott reggel.

Hát a királyné mit csinált ezalatt? A királyné bizony boldog volt, mert azt hitte, hogy csakugyan a Hófehérke szívét, máját ette meg s most már ő a legszebb az egész országban. Hanem hogy telt-múlt az idő, egyszer mégis a tükör elé lépett s kérdezte:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De a lányod szebb náladnál.

Megijedt a királyné, nem akart hinni a fülének, kérdezte újra:

Tükröm, tükröm, mit beszélsz te?

Hiszen meghalt Hófehérke!

Mondotta a tükör:

Dehogyan halt meg Hófehérke!

Hét törpének a vendége.

Megint nem volt ez órától fogvást nyugalma a királynének sem éjjel, sem nappal s mindazon törte a fejét, hogy s mint tudná elpusztítani Hófehérkét. Mit gondolt, mit nem, befestette az arcát, még pedig öregre festette, aztán felöltözött vén boltosasszonynak, összeszedett mindenféle csillogó-villogó portékát s úgy indult az erdőbe, a hét törpe házához. Odatalált egyenesen, kopogtatott az ajtón s bekiáltott:

– Szép portéka, olcsó portéka, tessék, tessék!

Hófehérke kidugta a fejét az ablakon s kérdezte:

– Mit árul, néne?

– Szép portékát, jó portékát, felelt a királyné, derékövet, mindenféle színűt, szebbnél-szebbet, tessék, szép kisasszony!

Elészedett egyet, a legszebbet, tiszta selyem volt az, mutatta Hófehérkének.

– Ugy-e szép?

– Jaj, de szép!

Gondolta magában Hófehérke: ezt a jó asszonyt bátran beereszthetem, ettől ugyan nem lesz bántódásom. Kinyitotta az ajtót, beeresztette az asszonyt s kiválasztotta magának a legszebb övet.

– Jaj, de szép vagy, lelkem aranyom! – csapta össze a kezét az asszony. Várj csak, hadd csatolom én az övet karcsu derekadra!

Hófehérke engedte, hogyne engedte volna! De a gonoszlelkű asszony mind szorosabbra-szorosabbra húzta az övet, egyszerre csak elakadt Hófehérke lélekzete s holtan esett a földre. Azzal a királyné elsietett, szaladt haza nagy örömmel, hogy most megint ő a legszebb.

Jőnek haza este a törpék, látják, hogy Hófehérke a földön fekszik, nem mozdul, nem is lélekzik, mintha meghalt volna. Haj, édes jó Istenem, de megijedtek a törpék! Hirtelen fölvtették, ágyba fektették s nézték, vizsgálták, mi baja lehet. Egyszerre csak meglátják derekán a selyemövet. Kettévágják s hát Hófehérke kezd ébredezni. Mikor aztán egészen magához tért, elmondta, hogy ki volt nála.

– Az az asszony a királyné volt, mondták a törpék. Lám, lám, úgy-e mondtuk, hogy senkit be ne eressz! Többet föl ne nyisd az ajtót, ha magadban vagy itthon!

Ezalatt a királyné hazaérkezett s tüstént ment a tükör elé, kérdezte:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De Hófehérke szebb náladnál!

Mondotta a királyné nagy haraggal:

Bolond tükör, mit beszélsz te?

Hiszen meghalt Hófehérke!

Felelt a tükör:

Dehogyan halt meg Hófehérke,

Hét törpének a vendége.

De bezzeg felfordult a világ a királynével, mikor ezt hallotta! – Bizonyosan feleszénkedett, gondolta magában s megint azon törte a fejét, hogy s mint pusztítsa el Hófehérekét. Adta gonosz lelke értett a boszorkánysághoz, hókusz, pókusz – csinált egy mérges fésűt, aztán felöltözött vén asszonynak s ment a törpék házához, kopogtatott az ajtón, bekiáltott:

– Tessék! tessék, jó portéka, olyan olcsó, mint a répa!

Hófehérke kinézett az ablakon s rákiáltott:

– Csak tovább egy házzal! Itt hiába házalsz.

De a királyné nem ment tovább, elévette a fésűt, arany volt az kívül, csillogott, ragyogott s Hófehérekének úgy megtetszett, hogy nyomban kinyitotta az ajtót. Nézte, csudálta a fésűt s megvette.

– No, most én majd megfésüllek, mondotta a királyné, úgy sincs, aki rendesen megfésüljön.

Hófehérke nem gondolt rosszat, hogy gondolt volna. Hagyta, hogy fésülje meg a vén asszony, de alig ért fejéhez a fésű, elszédült s eszméletlen terült el a földön. A királyné jól a

Hófehérke fejébe nyomta a fésűt, aztán – ill’ a berek, nádak, erek! – elszaladt, hazáig meg sem állott.

Áldott szerencsére, esteledett, alkonyodott, a törpék hazajöttek s hogy látták Hófehérkét a földön, mindjárt a királynéra gondoltak. Hófehérkét felvették a földről, ágyba fektették, nézték, vizsgálták, a fésűt megtalálták, a fejéből kihúzták s im’, Hófehérke egyszeribe feleszénkedett s elmondotta, hogy mi történt.

– Az az asszony a királyné volt, mondták a törpék. Minek nyitottad ki az ajtót? Többet ki ne nyisd, mert egyszer szörnyű halálnak halálával halsz meg!

Azalatt a királyné a tükör elé állott s kérdezte nagy büszkén:

No, tükröcském, felelj nyomban,

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De Hófehérke szebb náladnál!

Hej, nagyot toppantott a királyné, mondtotta szörnyű haraggal:

Bolond tükör, mit beszélsz te!

Hiszen meghalt Hófehérke!

Mondta a tükör:

Dehogy halt meg Hófehérke,

Feléleszté hét törpécske.

Dúlt, fúlt a királyné, nem lelte helyét, aztán elbujt egy sötét kamarában, hol senki sem láthatta, ott kotyolt, hókusz-pókuszolt s csinált egy szép kerek almát, pirosat, hogy aki ránézett, megkívánta, de belül méreg volt a szép piros alma. Akkor bekente az arcát, felöltözött parasztasszonynak, úgy ment a hét törpe házához, kopogtatott az ajtón, Hófehérke pedig kinézett az ablakon.

– Tovább egy házzal, be nem eresztlek, szólta ki Hófehérke.

– Nem is akarom, aranyos kisasszony, úgy is elfogyott az almám, csupán ez az egy van, azt is magának adom, ha elfogadja.

– Nem, nem, nem szabad elfogadnom.

– Talán bizony attól fél, hogy mérges? Ihol, ketté vágom, a piros felét megeszem én, a fehér felét egye meg maga, lelkem.

Az ám, úgy csinálta, adta gonosz lelke, hogy a fehér felében volt a méreg, a piros felében meg semmi sem volt.

Hófehérke, mikor látta, hogy az asszony milyen jóízűen eszi az almát, elfogadta a másik felét, de alig harapott belé, holtan terült el a földön.

– No, most ébresszenek fel a törpék! kacagott a királyné s elszaladt, mint a szél, meg sem állott hazáig. Ahogy hazaért, a tükör elé állott s kérdezte nagy kevélyen:

No, tükröcském, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Könnyű erre válaszolnom:

Te vagy a legszebb asszonyom!

Most már megnyugodott adta gonosz lelke, bizonyos volt abban, hogy meghalt Hófehérke.

Jőnek este haza a törpék, látják, hogy megint a földön fekszik Hófehérke, felveszik, ágyba fektetik, nézik, vizsgálják, nem találnak rajta semmit, mosdatják vízzel, borral, ecettel, de Hófehérke nem ébredett fel.

– Meghalt! Meghalt! – sírtak, jajgattak a törpék s majd megszakadt a szívük. Nagy búval, bánattal, sűrű könnyhullatással koporsót faragtak, abba Hófehérekét beléfektették, a koporsó körül leültek mind a heten s három napig folyton sírtak, mint a záporosó.

Akkor azt mondták:

– Nem temetjük a fekete földbe a mi drága Hófehérekénket, csináltatunk neki üvegkoporsót, hadd lássuk mindég.

Csináltattak üvegkoporsót, abba fektették Hófehérkét, ráírták a nevét s azt is, hogy király leánya volt, – úgy vitték ki magas hegynek tetejére, ott letették s egy közülök mindig ott ült a koporsó mellett, őrizte, nehogy valaki elvigye. És jöttek arra az erdei vadak s még azok is siratták a szép Hófehérkét.

Telt, mult az idő s Hófehérke nem változott a koporsóban, úgy tetszett, hogy csak alszik. Fehér volt, mint a hó, piros, mint a vér s fekete a haja, mint az ébenfa.

Történt egyszer, hogy az erdőbe jött vadászni egy királyfi, a hegy tetején meglelte a koporsót, koporsóban Hófehérkét s olvasta, mi a koporsó oldalára volt írva. Nem győzte nézni, csodálni a királyfi Hófehérkét s mondta a törpéknek:

– Adjátok nekem ezt a koporsót s azt adok cserébe, amit csak a szívetek kíván.

Mondották a törpék:

– Nem adjuk azt mi az egész világért!

– Hát ajándékozzátok nekem, mondotta a királyfi, mert nem tudok élni, ha nem látom Hófehérkét.

A törpék megsajnálta a királyfit s neki ajándékozták a koporsót. Akkor a királyfi a szolgáljaival felvétette a koporsót, ezek elindultak, mentek, mendegéltek. Egyszer csak megbotlanak a szolgálak, megrázkódik a koporsó, s im, halljatok csudát! a mérges alma kigurult Hófehérke torkából, aztán csak fölnyilik a szeme, mosolyog a szája: föltámadott Hófehérke!

– Hol vagyok? kérdezte Hófehérke.

– Nálam! felelt a királyfi s elbeszélte, hogy mi történt. Aztán mondta: jere velem az apám palotájába, légy a feleségem, szép Hófehérke!

– Veled megyek, veled, felelt Hófehérke, tied leszek, tied.

Akkor a királyfi lovára ültette Hófehérkét, hazavitte s kihirdették ország-világ előtt, hogy házasodik a királyfi. Jöttek a vendégségre mindenünnen, meghívták arra a királynét is, az fel is öltözött legszebb ruhájába, de minekelőtte útnak indult, megkérdezte a tükröt:

Tükröm, tükröm, felelj nyomban:

Ki a legszebb országomban?

Felelt a tükör:

Szép vagy, szép vagy, szebb a napnál,

De Hófehérke szebb náladnál!

Mérgesen toppantott a királyné:

Bolond tükör, mit beszélsz te!

Hiszen nem él Hófehérke.

Mondotta a tükör:

Dehogy nem él Hófehérke!

Most öltözik hófehérbe.

Ő a királyfi mátkája,

A jöttödöt nagyon várja!

Hiszen várhatta Hófehérke a gonosz lelkű királynét, nem jött el az a vendégségbe. Ahogy hallotta a tükör beszédjét, elkékült, elzöldült s csak elterült a földön. Többet fel sem is kelt soha.

Hófehérke ma is él, ha meg nem halt, de még a törpék is. Holnap mind legyenek a ti vendégeitek.

Ismétlő kérdések:

- Milyen színű volt Hófehérke bőre, ajka és haja?
- Miért lett mérges a királyné Hófehérekére?
- Hová vitte a vadász Hófehérekét?
- Kik találták meg Hófehérekét az erdőben?
- Mivel próbálta a királyné elpusztítani Hófehérekét?
- Mit mondott mindig a tükör, amikor Hófehérke életben volt?
- Mi történt, amikor a szolgák megbotlottak, és megrázódott a koporsó?
- Szerintetek jók voltak a törpék Hófehérekéhez? Mit tettek érte?

5. számú mese: Grimm mese: Jancsi és Juliska

Egy nagy erdő szélén élt egy szegény ember a feleségével és két gyermekével. A fiút Jancsinak hívták, a leányt pedig Juliskának. Nemigen volt mit aprítaniuk a tejbe, s egyszer, amikor nagy lett a drágaság az országban, az apa még a mindennapi kenyérre valót sem tudta megkeresni. Amint egy este az ágyban a sorsán rágódott, és hánykolódott a gondoktól, felsóhajtott, és így szólt a feleségéhez:

- Mi lesz velünk? Hogyan tápláljuk szegény gyermekeinket, amikor magunknak sincs már semmink?

- Tudod mit, apjuk - felelt az asszony -, holnap reggel kivisszük őket az erdőbe, annak is a legsűrűjébe, ott aztán mindkettejüknek adunk utoljára még egy darabka kenyeret, aztán dolgunkra megyünk, és magukra hagyjuk őket. Nem fognak hazatalálni, s így megszabadulunk tőlük.

- Nem úgy van az, te asszony - felelt a favágó -, már én ilyet nem teszek, hogyan is vehetném a szívemre, hogy egyedül hagyjam az erdőben a gyermekeimet; jönnének a vadállatok, és ízekre szagatnák őket!

- Ó, te bolond, - szólt az asszony - emígy meg mind a négyen éhen veszünk, akár gyalulhatod is a koporsódeszkákat. - És addig nem hagyta békén a férjét, mígnem az végül kötélnek állt.

A két gyermek sem tudott elaludni az éhségtől, így meghallották, mit mondott mostohaanyjuk az apjuknak. Juliska keserves könnyeket sírt, és azt mondta Jancsikának:

- Most aztán végünk van!

Jancsi vigasztalta húgocskáját, mondván: - Ne sírj, Juliska, nyugodtan alhatsz, majd csak segít rajtunk a jó Isten.

Reggel jó korán jött az asszony, s kizavarta a gyermekeket az ágyból. Megkapták a darab kenyerüket. Az erdő felé menet Jancsi szétmorzsolta zsebében a kenyeret, megállt, és egy-egy morzsát a földre szórt.

- Jancsi, miért maradsz el, mit bámészkodol?" - szólt reá az apja. - Szedd a lábadat!

- Csak a tubicámat nézem, ahogy ott ül a tetőn, és istenhozzádót mond nekem.

Csakhogyan Jancsi mindannyiszor egy-egy morzsát hajított az útra. Az asszony jó mélyre vezette a gyermekeket az erdőbe, olyan helyre, ahol még soha életükben nem jártak.

Féltek ott a rengeteg közepén, mert úgy hallották, hogy egy boszorkány is lakik a sűrűben.

Ott aztán jókora tüzet raktak, és az asszony azt mondta:

- Maradjatok itt veszteg, ti gyermekek, és ha elfáradtok, szunyókálhattok is egy kicsit; mi most megyünk az erdőbe fát vágni, majd napszálltakor, ha készen leszünk, eljövünk és hazaviszünk benneteket.

Amikor eljött a délidő, Juliska megosztotta kenyerét Jancsival, aki a magáét elszórta volt az úton. Aztán elaludtak, és leszállt az este, de senki sem jött a szegény gyermekekért. Késő éjszaka volt már, amikor felébredtek, hanem Jancsi vigasztalta húgocskáját, mondván:

- Csak várd ki, Juliska, míg feljön a hold, majd akkor meglátjuk a kenyérmorzsákat, amelyeket elszórtam, azok majd mutatják az utat hazafelé.

Amikor fölkelt a hold, ők is elindultak volna, de nem találtak semmiféle morzsát, mert azokat fölcsipegette az a sok-sok madár, akik röpdöstek erdőn és mezőn. Lopva hátra pillantottak. A sötét árnyak ijesztőnek tűntek.

Mentek-mendegéltek egész éjjel s még egy álló nap reggeltől estelig, de nem tudtak az erdőből kivergődni. Majd elepedtek az éhségtől, mert mást sem ettek, mint azt a néhány bogyót, amit a bokrokban találtak. És mert annyira elfáradtak, hogy a lábuk se vitte már őket, lefeküdtek egy fa tövébe, elmondották esti imádságukat és elaludtak.

Mármost reájuk virradt a harmadik reggel azóta, hogy elhagyták a szülői házat. Megint elindultak, de mind mélyebbre tévedtek a vadonban, és úgy voltak már, hogy ott kell veszniök, hacsak nem találják hamar segítségre. Délben pedig megpillantottak egy ágon egy szép hófehér madárkát, és az oly csodálatosan énekelt, hogy szinte földbe gyökeredzett a lábuk, úgy hallgatták. Amikor dala végéhez ért a madár, meglibbentette szárnyát, és elröppent előttük, ők meg mentek utána, mígnem egy házikóhoz értek. Amikor egészen közel mentek, akkor látták, hogy a házikónak kenyérből van a fala, kalácsból a teteje, ablaka pedig csillogó cukorból.

- Nosza, lássunk neki! Én a tetőből eszem, te pedig, Juliska, egyél az ablakból, az jó édesnek tűnik - mondta Jancsi. Aztán felágaskodott, és belekóstolt a tetőbe, miközben Juliska az ablakot majszolgatta.

Egyszer csak egy vékony, sipákoló hang szólt a szobából:

- Recsegés-ropogás...

Mitől ropog ez a ház?

A gyermekek meg így feleltek:

- A szélről, a szélről,

az égi legénytől!

És folytatták a lakmározást. Egyszer csak kitárult az ajtó, és botjára támaszkodva egy vénséges vén banya botorkált ki rajta.

- Mi szél hozott errefelé benneteket? Kerüljetek beljebb, nem bánjátok meg!

A boszi nagyon szerette a gyerekeket. Nem ám úgy, ahogy édesapátok és édesanyátok titeket, hanem ropogós, finom falatként - ebédre, vacsorára. A boszorkányos vénasszony minden földi jót tett a gyerekek elé: tejet, cukros palacsintát, almát, diót... De csak mutatta a nyájasságot, valójában ízig-vérig gonosz boszi volt, azért építette kenyérből a házikóját, hogy odacsalogassa a kicsinyeket, felhizlalja, majd megegye őket.

Amikor Jancsi és Juliska már csak karnyújtásnyira volt a boszorkánytól, akkor a banya kajánul felvihogott és károgó hangján rikkantotta:

- Megkaparintottalak benneteket, innen nem menekültök!

Csontos kezeivel betuszkolta Jancsít egy ketrecbe, Juliskával vizet hozatott, hogy finomabbnál finomabb ebéddel hizlalja a legénykét. Míg Jancsi a pompás falatokat ette, addig Juliskának csak a maradék jutott.

De éles eszű volt ám ez a Jancsi legény! Amikor a banya arra kérte, hogy mutassa ujját, hogy lássa mennyit hízott, akkor az első ebédből maradt csirkecsontot nyújtotta a gonosz asszonyságnak. Dühöngött is a némbor, hogy mennyire nem hízik ez a fiúcska. Jancsi még egy hónap múltán is sovány maradt, ezért a banya dühében úgy határozott, hogy megeszi.

- Juliska! Hozzá! szaporán vizet, akár kövéredik, akár ilyen sovány marad ez a gyerek, nem várok tovább: holnap levágom és megeszem!

Juliska sírva fakadt:

- Édes jó Istenkém! Segíts meg minket! Bárcsak felfaltak volna az erdőben a vadak, akkor legalább együtt pusztultunk volna el!

- Ne siránkozz! - rivallt rá a banya. - Kenyeret is sütünk! Már begyújtottam a kemencét!

És így is volt. Az öregasszony a kemence ajtajához lökdöste Juliskát:

- Mássz be! Nézd meg, elég meleg van-e odabent, betolhatom-e már a kenyeret?

Csak hogy Juliska sejtette, hogy a banya őt akarja megsütni, és azt mondta:

- Nem tudom, hogyan másszam be!

- Te buta liba! - szidta ekképp a boszorka. - Elég nagy a kemence szája, magam is beférnék!

Odacsoszogott és bedugta fejét a kemencébe. Juliska ekkor nagyot lökött rajta. A banya bezuhant a kemencébe. A kislány rácsapta a kemenceajtót és jó erősen bereteszelt.

Hiába jajveszékelt a boszorka, sorsát nem kerülhette el: bennégett a kemencében, ahová Jancsit és Juliskát szánta. A kicsi lány azonnal testvéréhez szaladt és kinyitotta ketrecét.

- Megszabadultunk testvérek! Odalett a boszorkány!

Ahogy a banya utolsó porcikája is megsemmisült, láss csodát! A kertben lévő mézeskalács-figurák egytől-egyig megelevenedtek és táncra perdültek! Mind kisgyermekek voltak, akiket elvarázsolt a vénasszony!

Jancsi könnyedén kiszökkent a ketrecből és kishúgával bement a mézeskalács-kunyhóba. Szemük-szájuk tátva maradt a csodálkozástól: ezernyi kis skatulyát találtak telis-tele gyöngyökkel, drágakövekkel.

- Ezek szebbek, mint a kavicsok! - kiáltott Jancsi, és dugig töltötte zsebeit a drágakövekkel. Juliska sem volt rest, és a köténye zsebébe ő is pakolt néhány marékkal.

- Most aztán iszkiri haza! - kiáltotta Jancsi, és elindultak az erdő felé. Mentek, mentek hazafelé, egyre ismerősebb lett a táj, a madarak is vígan daloltak, míg egyszer csak feltűnt az atyai ház. Futásnak eredtek, berontottak a szobába, s apjuk nyakába ugrottak. Édesapjuk teljesen megőszült, hiszen nem volt nyugalma, amióta magukra hagyta gyermekeit. Furdalta a lelkiismeret. Juliska kötényéből, Jancsi meg zsebeiből kirázta a kincseket.

- Nézd, édesapa! Ezeket találtuk! - kiáltották.

És meg is szűnt minden gond. Boldogan és örömben éltek, amíg meg nem haltak.

Ismétlő kérdések:

- Hogy hívták a két gyermeket, akik az erdőbe kerültek?
- Miért vitte el az apjuk őket az erdőbe?
- Mit szórt el Jancsi az úton, amikor mentek az erdőbe?
- Miből volt a boszorkány háza?
- Miért csukta be Juliska a boszorkányt a kemencébe?
- Mit találtak a gyerekek a házikóban a boszorkány után?
- Végül mi történt Jancsival és Juliskával?

Melléklet № 6

6. számú mese: Bartos Erika: Bogyó és Babóca – Egy nap az óvodában

Egy őszi reggelen Babóca sietősen kopogott Bogyó házának ajtaján.

- Gyere már, Bogyó! Elkészünk az óvodából!

Bogyó hamar elkészült, és a két barát kézen fogva elindult az óvoda felé.

Az óvoda kertjében már gyülekezett a sok kis óvoda. Vidáman üdvözölték egymást. Ott volt Baltazár, a méhecske, Pihe, a lepkekislány, Vendel, a szarvasbogár, Döme, a krumplibogár, Szellő, a szitakötőkislány, Alfonz, a tücsök, Ugri, a szöcskelány és Gömbi, a kis virágbogár is.

Dongó néni türelmesen terelgette be a gyerekeket a csoportokba. A nagycsoportosok, középsősök és kiscsoportosok külön szobába kerültek. Gömbi persze a kiscsoportba került, innen integetett Bogyónak és Babócának.

A nap tornaórával indult. A tornaóra után jól esett a finom reggeli. Reggeli után az óvodások szebbnél szebb képeket ragasztottak az erdőben szedett falevelekből. Dongó néni segített nekik.

Amikor mindenki elkészült, Dongó néni körbeállította a gyerekeket. Dalokat és körjátékokat tanított a csoportnak, az óvodások lelkesen járták a körtáncot.

Azán következett a játék. Dongó néni karosszékéből figyelte a sok gyereket. Most mindenki azt játszott, amihez kedve támadt. Bogyó és a fiúk rögtön a kocsis ládikához siettek, és autóversenyt kezdtek játszani. Lejtőket, alagutakat építettek.

- Én is beállhatok? - kérdezte Babóca, és egy törött kisautót szorongatott. - Ugyan már, Babóca! Azzal a vacakkal akarsz versenyezni? - kérdezte megvetően Bogyó. - A kocsizás amúgy sem lányoknak való!

Babóca elsírta magát. - Nem játszanak velem a fiúk! - panaszkolta Pihének. Pihe, Ugri és Szellő gyorsan megvigasztalták. - Gyere, babázz velünk!

A lányok pompás kis ruhákba öltöztették babáikat, megetették, és babakocsiban ringatták őket. Ez nagyon tetszett Babócának.

Közben Bogyó és Egon, a cserebogár összevesztek. - Mindig felborítod a kocsimat! Ez így nem ér! Csalsz! - kiabálta dühösen Bogyó.

- Nem igaz! Te csalsz! - vágott vissza Egon. - Jól van! Nem játszom veled tovább! - mondta sértődötten Bogyó, és otthagya a fiúkat.

- Én is beállhatok a játékokba? - szólt most Babócához Bogyó. - Nem, nem játszhatok velünk, ez lányos játék! - mondta duzzogva Babóca.

- De nézd csak, én is hoztam egy babát, ezt a göndör hajút! Szeretnék mégis veletek játszani!

- Jól van - enyhült meg Babóca - akkor gyere. De akkor én is játszom majd az autókkal!

- Gyerekek! Gyertek kezet mosni! - kiáltott Dongó néni. - Kézmosás után pedig szépen üljete az asztalokhoz!

Az ebédet nagy fazékból merte az óvodások tányérjába Pettyes Futrinka néni, a dadus.

Amikor mindenki befejezte az ebédet, a naposok, Bogyó és Babóca segítettek leszedni az asztalt, összegyűjteni a tányérokat és poharakat.

Ebéd után mindenki lefeküdt. Dongó néni pedig mesét olvasott. A gyerekek csendben figyelték, és akadt, akit már mese közben elnyomott az álom.

Ébredés után uzsonnáztak, aztán kimentek a kertbe. Az óvoda kertje hatalmas volt, telis-tele izgalmas mászóakkal, csúszdával, hintával még egy kis favonat is állt a közepén. Bogyó és Egon hamar kibékültek, és sokáig hintáztak együtt.

Babóca segített Gömbinek felmászni a csúszdára, és el is kapta őt a csúszda alján.

Ez Gömbinek nagyon tetszett.

Az óvodában hamar elszaladt a nap. A gyerekek hosszasan búcsúzkodtak egymástól, és alig várták, hogy másnap újra találkozzanak.

Ismétlő kérdések:

- Hová sietett reggel Bogyó és Babóca?
- Mi volt az óvónéni neve?
- Miből készítettek képeket a gyerekek reggeli után?
- Mit játszottak a fiúk az óvodában?
- Miért sírt Babóca?
- Mivel játszottak a lányok?
- Mi történt ebéd után?
- Mivel játszottak a kertben ébredés után?

Melléklet № 7

7. számú mese: Bartos Erika: Bogyó és Babóca – A fülgyulladás

Egy őszi nap Babóca, a katicalány vidáman nyitott be Bogyó házába.

- A patakhoz indulok kavicsot szedni! Velem tartasz? De Bogyónak semmihez sem volt kedve.
- Most nem akarok, Babóca, olyan fáradt vagyok. Nagyon fázom és fáj a fejem. Meg a fülem is!
- Hű, de piros az arcod, Bogyó! – mondta Babóca. – Te lázas vagy! Szaladok gyorsan Bagolydoktorért!

A katicalány meg sem állt Bagolydoktor odújáig.

- Kedves Bagolydoktor! Gyere gyorsan! Bogyó nagyon rosszul érzi magát! Siess!

Bagolydoktor gyorsan összepakolta orvosi táskáját, felvette orvosi köpenyét, és máris indult a beteghez.

- Szervusz, Bogyó! No, hadd lássam, mi a baj! Először is meghallgatom a mellkasod! Lélegezz mélyeket!

Bogyó levette a pizsamafelsőjét, és engedelmesen sóhajtott.

- Most pedig mutasd a hátad!
- Tátsd nagyra a szád, megnézem a torkodat is!
- Nem akarom! – mondta nyűgösen Bogyó.
- Pedig meg kell néznem, hogy piros-e – magyarázta Bagolydoktor, és lámpájával belevilágított Bogyó torkába.
- Most pedig belekukkantok a füledbe ezzel a kis tölcsérrel!

Ez már végképp nem tetszett Bogyónak. Sírni kezdett, és kezét a fülére szorította.

- Ne butáskodj, Bogyó! Ez egyáltalán nem fáj! – fogta meg Babóca biztatóan Bogyó kezét.

A vizsgálat tényleg nem fáj.

- Nos, Bogyó – kezdte Bagolydoktor – neked fülgyulladásod van! Csúnyán megfáztál! Ha jól sejtem, nem sokat hordod a sapkádat?!
- De ugye meggyógyulok? – kérdezte riadtan Bogyó.
- Persze, hogy meggyógyulsz. Elmondom, mit kell tenned! Vegyél be ebből az orvosságból minden reggel egy fél kanállal! Igyál sok teát, és tégy a füledre meleg kölessel teli bugyrot!

A barátai nyomban Bogyó segítségére siettek. Baltazár mézet hozott, Pihe kamillavirágot. Vendel csipkebogyót, és teát főztek a betegnek.

Babóca kölest melegített egy serpenyőben, aztán beöntötte két pici zsákba.

- Szorítsd ezeket a zsákokat a füledre, amíg ki nem hülnek!

Bogyó a fülére tette a két meleg csomagot, de a keze hamar elfáradt, így a fülmelegítés nem tartott sokáig.

- Bogyó, ez így nem lesz jó! – mérgelődött Babóca.

De aztán támadt egy ötlete. Tűt, cérnát keresett, és hamarosan egy csinos sapkával tért vissza. A sapkának zsebei voltak, amibe épp belefért a meleg kölessel megtöltött bugyor. Bogyó feltette a sapkát, és le sem vette, amíg a köles ki nem hűlt.

Bogyó hamarosan jobban lett. Sokat pihent, sok teát ivott, bevette az orvosságot, és naponta háromszor felvette a fülmelegítő sapkát. A barátai minden nap meglátogatták, mesét olvastak és báboztak neki.

Másnap reggel Babóca csodaszép köveket vett észre Bogyó asztalán.

- Hű, Bogyó! Ezek nagyon szépek! Kitől kaptad?
- Magam szedtem a patak partján! – büszkélkedett Bogyó.
- Magad szedted? – kérdezte dühösen Babóca. – Ez igazán nem volt okos ötlet! Még nem gyógyultál meg teljesen! Most aztán újra vissza fogsz esni!

Babócának sajnos igaza lett. Estére Bogyónak megint magasra szökött a láza. Ismét ágyba kellett feküdni, sokat kellett pihennie, és fel kellett tennie a fülmelegítő sapkát. A kis csiga most már minden utasítást betartott. Nagyon szeretett volna végre meggyógyulni.

Ahogy viszont Bogyó egyre jobban lett, úgy lett Babóca egyre rosszabbul. Bizony, elkapta a betegséget! Most aztán Bogyó ápolta Babócát. Teát főzött neki, és megtöltötte a sapka zsebeit meleg kölessel.

Bagolydoktor Babócahoz is eljött.

- Nahát! Úgy látom, újabb kis beteggel van dolgom! Hm, hm, ezt bizony jól elkaptad Bogyótól!

Elmondta Babócának is, mit tegyen, hogy hamar meggyógyuljon. Aztán Bogyót vizsgálta meg újra.

- Hiszen te már nem is vagy beteg! No, azért hadd lássalak!

Bogyó levette a trikóját, Bagolydoktor pedig meghallgatta a tüdejét. Belenézett a torkába és a fülébe is.

- Minden rendben! Meggyógyultál, kis csiga!

Néhány nap ismét eltelt. Babóca is bevette az orvosságokat, sok teát ivott, sokat pihent, és hamarosan egészen jól érezte magát. Bagolydoktor is eljött újra, és elégedetten látta, hogy Babóca is meggyógyult.

- Akkor most végre elmehetnénk együtt a patakhoz kavicsot szedni! – ugrándozott Bogyó.
- Jaj, de jól induljunk a patakhoz! – kiáltott Bagolydoktor három kis fiókája. – Mi is jövünk!
- De jól öltözzetek ám fel! – mondta szigorúan Bagolydoktor.

Babócának és Bogyónak ezt már mondani sem kellett. Nem feledkeztek meg a sálról, sapkáról, meleg cipőről sem. Késő estig kergetőztek a patak partján, és vödreiket szebbnél szebb kavicsokkal szedték tele.

Ismétlő kérdések:

- Miért nem akart Bogyó elmenni kavicsot gyűjteni?
- Kit hívott segítségül Babóca, amikor látta, hogy Bogyó rosszul van?
- Hogyan vizsgálta meg Bagolydoktor Bogyót?
- Mitől lett fülgyulladása Bogyónak?
- Miben segítettek Bogyó barátai, amikor beteg volt?
- Mit tett Babóca a meleg kölessel teli bugyrokka, hogy könnyebb legyen használni őket?
- Mi történt, amikor Bogyó idő előtt elment a patakhoz kavicsot szedni?
- A mesében ki lett még beteg, és ki segített neki?

Melléklet № 8

8. számú mese: Vadadi Adrienn: Peti, a tűzoltó

Peti szeret tűzoltósat játszani. Olyankor kezében a tornakötéllel egész délelőtt vizet spriccel.

Már ült igazi tűzoltóban is, még a sisakot is felpróbálhatta, mert apukájával nyáron a Tűzoltók Napján jártak a tűzoltóállomáson.

Ma reggel, amint megérkezett az óvodában, a rajzos asztalhoz sietett. Leült az óvó néni mellé, fogott egy narancssárga zsírkrétát, és telefirkálta tűzzel az egész lapot. Csak úgy lángolt a papír, amerre a zsírkréta futott! Az óvó néninek tetszett Peti rajza.

- Micsoda tűz! Micsoda lángolás! – mondogatta.

Amikor már minden, a papírlap, az asztal, de még a nadrágja is csupa narancssárga volt, Peti fogta a kéket, és hangosan spriccelve, „PFSSS!”, tüzet oltott. A kék zsírkréta egy szempillantás alatt eltüntette a narancssárgát a papírról, az asztalról, de még a nadrágról is!

Az óvó néni Peti rajzát kitette a falra, hogy mindenki megcsodálhassa.

De a tűzoltás ezzel még nem ért véget. Ákos épp a világ legmagasabb tornyát építette, amikor Peti felkapta a tornakötelet, odaszaladt hozzá, és hangosan kiabálni kezdett.

- Tűz van! Tűz van! – Majd a torony körül ugrabugrálva, hangosan spriccelve vizet locsolt.

Ákos megörült a tűzoltós játéknak. Fogta magát, és ide-oda szökdécselve, nagyokat kurjantgatva ő is spriccelni kezdett. A torony nagy robajjal leborult.

De a fiúk nem bánták! Sőt, hogy biztosan kialudjon a tűz, a fakockákat még jól meg is taposták!

Amikor a toronyból már semmi sem maradt, a tornakötéllel körbe-körbenyargalásztak a csoportszobában. Mindent, de mindent lespricceltek!

A babaszobát a babázó lányokkal, a könyvespolcot, a fasínes kosarat, a kisautókat, de még az óvó néni papucsát is.

Peti és Ákos nagyon jól érezték magukat! Azután lehuppantak a tízórais asztalhoz. Megszomjaztak a tűzoltásban. A dadus néni teát töltött nekik.

A két kisleány nevetve, rötyögve kortyolgatott, és közben mindent, de mindent lespricceltek a tornakötéllel. A tea lötyögött, a slagból a víz fröcsögött, a tízórais asztal pedig csak úgy zengedett a viháncolástól.

Ám amikor a tűzoltók összekoccintották a bögréiket, Ákosé a koccanástól eltörött. A tea, ami a bögrében volt, mind kiömlött.

A dadus néni felsikoltott:

- Jaj!

Peti megszeppent, Ákos szemébe könny szökött.

A gyerekek csak pislogtak, nem tudták, most mi lesz. De az óvó néni csak annyit mondott.

- Végre kialudt a tűz!

A dadus néni az összetört cserepeket felszedegette, az óvó néni a kis tűzoltók kezébe törlőrongyot adott. A tócsa pedig egy szempillantás alatt felszáradt, mintha ott sem lett volna!

Ismétlő kérdések:

- Mit szeret Peti játszani az óvodában?
- Milyen napra emlékezett vissza Peti, amikor igazi tűzoltóautóban is ült?
- Mit rajzolt Peti a zsírkrétával?
- Mivel "oltotta el" Peti a tüzet a rajzán?
- Ki csatlakozott Peti tűzoltós játékához a tornyánál?
- Mi történt Ákos tornyával, amikor a fiúk tűzoltást játszottak?
- Mi történt, amikor koccintottak a bögréikkel?
- Mit adott az óvó néni a gyerekek kezébe a végén?

Melléklet № 9

9. számú mese: Vadadi Adrienn: Jöjjenek a mentők!

- Ní-nó, ní-nó! – hallatszott szirénázás odakintről. Egy mentőautó száguldott el az óvoda előtt.
- Ní-nó, ní-nó! – jött a sziréna azöltözőből is.

Amikor kinyílt a csoportszoba ajtaja, Peti, a mentőautó gurult be rajta. Először odarobogott Danihoz, hogy megkopogtassa a hátát. Pont úgy, ahogy a doktor bácsi szokta, amikor köhögünk. Majd Ákoshoz sietett, hogy megvizsgálja a tegnapi szerzett sebet a térdén, hátha mára meggyógyult. Azután pedig csak úgy körbe-körbefutkorázott nínózva a csoportszobában.

Lea és Maja a babaszobában játszottak. A hosszú, szőke hajú baba beteg lett, őt szeretgették, ápolgatták. Megmérték a lázát, meghallgatták a szuszogását, megkopogtatták a pocakját.

Majd bedugták a kiságyba, mert a betegnek pihenni kell. A piros, sárga és zöld takaróval alaposan betakargatták, hogy szegényke nehegy fájzon.

- Süssünk neki valamit! – állt fel a kis beteg mellől Lea.
- Inkább ne vitamint, hanem palacsintát, mert az sokkal finomabb! – vágta rá Maja.
- De a palacsinta nem is egészséges, attól nem fog meggyógyulni! – ellenkezett Lea.
- De nem fog! – toppantott Maja. – Mert a palacsinta finom, és jól fog neki esni!

Már majdnem összevitakoztak, amikor megjelent a babaszobánál Peti. Amikor meghallotta, hogy a baba beteg, se szó, se beszéd, kikapta a kiságyból, és hangosan szirénázva elviharzott vele: - Ní-nó, ní-nó!

- Na! – ugrott utána Lea. – Hova viszed a babánkat?
- Mi játszunk vele! – rikkantotta Maja.

De Peti nem törődött a lányok óbégatásával, futott tovább szirénázva, és csak annyit kiáltott vissza:

- Mentőautó vagyok, viszem a kórházba!

Lea visított, Maja toporzékolt, Peti körbe-körbeszáguldozott, a baba hosszú, szőke haja csak úgy lobogott utána.

De a nagy száguldozásban Peti megbotlott Dani lábában. Peti a szőnyegre zuhant, a hosszú, szőke hajú baba pedig a földre pottyant. Akkora volt a puffadás, hogy még a dadus néni is felkapta rá a fejét a konyhában. Lea és Maja megdermedtek. Mindenki Petit figyelte. És akkor Peti újra szirénázni kezdett, de nem úgy, mint egy mentőautó, hanem úgy, mint egy síró kisfiú.

- Áúúúúú! Áúúúúú!

Az óvó néni odasietett hozzá. Az ölébe vette, és vigasztalni próbálta. De hiába, Peti csak sírt és sírt. Lea lépett oda hozzájuk először:

- Hívjunk mentőautót! Biztos eltörött a lába!
- És vigyük el a kórházba! – tette hozzá Maja.

Akkor Dani a mentőautójával elgurult a piros kendőért, amivel a beütött kezeket, lehorzsolat lábakat szokta gyógyítani az óvó néni.

Az óvó néni a piros kendőt Peti lábára kötötte. Peti hagyta, hogy az óvó néni ápolgassa. Pedig nem is a lába fáj! A karját ütötte meg. De nem szólt semmit. Csak ült az óvó néni ölében nagy könnycseppekkel a szemében, de bebugyolált lábával, és onnan fürkészte a lányokat.

Lea és Maja a hosszú, szőke hajú babát csitítgatták, mert ő is keservesen sírdogált. De hiába ringatták, puszilgatták, sehogy sem akart megnyugodni.

Akkor Peti feltápáskodott, letekerte a lábáról a piros kendőt, és odanyújtotta a lányoknak.

Lea a baba lábára kötözte.

- Már nem is sír! – nézettbarátságosan Petire

Dani a mentőautójával elgurult a zöld meg a sárga kendőért is. Lea, Maja és Peti pedig betekergették velük a maci fejét, a nyuszi fülét, de még az óvó néni lábát is. Közben pedig azt dudorászták: Ni ni-no ni nó, ni ni-no ni nó...

Ismétlő kérdések:

- Mit játszott Peti a csoportszobában?
- Kihez robogott oda először Peti, hogy megkopogtassa a hátát?
- Miért ápolták a lányok a babát?
- Miért vitatkozott össze Lea és Maja?
- Mi történt, amikor Peti elvitte a babát?
- Mi történt Petivel, amikor túl gyorsan futott?
- Hova kötötte az óvó néni a piros kendőt Petin, és miért volt ez vicces?
- Mit csinált Peti a piros kendővel a végén?

Melléklet № 10

10. számú mese: Marék Veronika: Boribon, a bajnok

Annipanni elcsodálkozott mikor meglátta a barátait – Mi történt veletek, betegek vagytok?

Boribon ásított egy nagyot, – ÁÁH, unatkozunk.

Annipanni gyorsan munkához látott. Rajzolt egy hirdetést és kitűzte a nagy fára. „Figyelem! Indul a nagy futóverseny! Ki lesz a győztes?”.

- Futó verseny lesz? – örvendezett Boribon. - Akkor én leszek a bajnok, mert nagyon gyorsan tudok futni.

Annipanni elindította a versenyt. – Körbe kell szaladni az erdőt és ide kell visszaérkezni a nagy fához!

- Vigyázz! Kész! Rajt!

Boribon futott, futott. A béka majdnem beérte, a nyuszi megelőzte, a mókus szélesebben ugrándozott fent a lombok között.

- Gyorsabban kell szaladnom! – határozta el Boribon.

A nagy sietségben nem vette észre, hogy letért az útról. A patakparton megcsúszott, és puff... elesett. Közben mindenki visszaért a nagy fához, csak Boribon nem volt sehol. Vártak, várakoztak. Egyszer csak kiáltást hallottak messziről:

- Segítség!
- Ez Boribon hangja! – rémült meg Annipanni. – Futás!

Annipanni ért oda leghamarabb. Szegény Boribonnak megrándult a bokája, nem tudott lábra állni.

- Ne aggódj Boribon, pár nap múlva kutyabajod. Csak azt kell kitalálnom, hogyan jutunk vissza.

Addigra a többiek is odaérkeztek. Kitalálták, hogy elhozzák a kosarat. Beültették Boribont és szuszogva, nyögdécselve felcipelték a nagy fához. Annipanni most már kihirdette a futóversen eredményét:

- A bajnokságot a nyuszi nyerte, ő volt a leggyorsabb!
- Én adom neki át neki az érmet! – ajánlkozott Boribon. De azután Boribon elbújt, és egyes egyedül búslakodott az árnyékban.
- Úgy szerettem volna bajnok lenni, olyan szerencsétlen vagyok.

Mindnyájan megsajnálták. Gondolkodtak, tanakodtak és eszükbe jutott egy jó ötlet. Egy új versen, a célba dobás. Mindenki keresett magának öt kavicsot. Annipanni gyorsan rajzolt még egy hirdetést. „Itt a második forduló: célba dobás! Ki lesz a győztes?”.

- Boribon, hallottál a célba dobásról?
- Nem, nem érdekel!
- Ne duzzogj. Versenyezni jó, akár nyersz, akár veszítesz! Itt az öt kavicsod.

Annipanni elindította a versenyt.

- Vigyázz! Kész! Rajt!

Záporoztak a kavicsok a kosárba. Sok mellé potyogott, de mind az öt fekete kavics célba jutott. Így hát Boribon kapta meg az érmet.

- Gratulálunk! Ügyes voltál! – ölelgették a többiek.
- Ti is jók voltatok! És én, mégiscsak bajnok lettem! – derült fel Boribon.

Délután Annipanni elcsodálkozott amikor meglátta a barátait: - „Te jó ég, még most is unatkoztok?”.

- Nem, nem! – nyugtatta meg Boribon. – Most csak pihengetünk, alaposan elfáradtunk!

Ismétlő kérdések:

- Miért unatkozott Boribon a mese elején?
- Mit talált ki Annipanni, hogy ne unatkozzanak?
- Hova kellett futniuk a versenyen?
- Mi történt Boribonnal futás közben?
- Hogyan vitték vissza Boribont a barátai a fához?
- Ki nyerte meg a futóversenyt?
- Mi volt a második verseny, amit kitaláltak Boribon megvigasztalására?
- Ki nyerte meg a célba dobó versenyt?

Beleegyező nyilatkozat

Batka Dorinának hívnak, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Óvodapedagógia szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Munkám témája: „A klasszikus és kortárs mesék hatása az óvodáskorú gyermekek nyelvi és érzelmi fejlődésében”.

A tervezett tevékenység bemutatása: Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a munkám gyakorlati részét az Önök intézményében is levezethessem. Óvodai környezetben, az óvodapedagógus felügyeletével az óvodai beszédképességfejlesztés foglalkozás keretein belül mesélnék a gyermekeknek 5 klasszikus és 5 kortár mesét, s ahhoz megfelelő kérdéseket tennék fel nekik. A célom, hogy megtudjam melyik típusú mesét részesítik előnyben a gyermekek, melyik kelti fel jobban érdeklődésüket, s köti le figyelmüket.

Felmerülő kérdéseiket a lenti elérhetőségeken tehetik fel.

Tisztelettel, Batka Dorina

Főiskolai hallgató

Mobil: +380661025131

E-mail: dorinbatka30@gmail.com

Oktatási intézmény neve: P. Frangepán Katalin Gimnázium Beregszászi Bázisóvoda

Oktatási intézmény címe: Beregszász, Luskajcsák út 6.

Intézményvezető neve és aláírása: Getankovics Szilvia

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Batka_Dorina

Науковий керівник / Експерт

Автор Ілдіко Гребя

підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

0.21%

0.21%

КП 1

3.45%

3.45%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

15395

Кількість слів

117205

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	0
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	Б	0
Парафрази (SmartMarks)	a	1

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Колір тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	Peleskei Emília Ágnes 5/26/2025 Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian (Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II)	10 0.06 %
2	https://etheses.iainkediri.ac.id/7918/7/933400815_daftarpustaka.pdf	8 0.05 %
3	https://kman.org.ua/wp-content/uploads/2020/02/ukr_mova_10_02_02.pdf	8 0.05 %